

Günümüz ve Gelecek İçin Geçmiş Anımsayın

Pavel Auersperg

Çekoslovakya Komünist Partisi MK Üyesi

Georg Kwiatowski

Alman Komünist Partisi'nin BSS'deki Temsilcisi

Carlos Nunez Anavitarte

Peru Komünist Partisi MK Yedek Üyesi

40 yıl önce 1 Eylül 1939'da patlak veren ikinci Dünya Savaşı, tarihe geçen tüm savaşlar arasında en vahşice ve en kanlı olanıydı. (1) Bu savaş bütün kıtaları değişik ölçülerde de olsa etkiledi ve ölçsüz bir yıkım getirdi. Eğer faşizm ve gericilik, özgürlük ve ilerleme güçleri tarafından, bu güçlerin temel dayanağı olan Sovyetler Birliği'nin maddesel ve tinsel gücünün desteğiyle durdurulmasaydı, dünyada yaşamın ne hale geleceğini düşünmek bile insanın tüylerini ürpertiyor.

Savaş, faşizmin yenilgisi ve savaş sonrası yılların deneyleri, komünistlerin çizdiği işçi sınıfının devrimci stratejisinin doğruluğunu göstermiştir: Bu stratejiye göre emekçilerin sömürden kurtulmak, özgürlük, demokrasi ve toplumsal ilerleme için verdikleri savaş, barış ve yeni bir savaşı önleme savaşımıyla sıkı sıkıya bağlanmıştır. Bu deneylerin kapsamlı bir çözümlemesinden önce, bazı temel öğelerine değinmek istiyoruz.

Tarih, emperyalizmin başlattığı savaşların yayılma savaşları niteliğinin yanısıra, her zaman burjuvazinin sınıfsal egemenliğini pekiştirme hedefi

(1) Bu konuyla ilişkili olarak, bkz: Bu sayıda, «İkinci Dünya Savaşı'nın Trajik Etkileri» – Editör.

gütmüştür. Bu savaşlar içte ve dışta devrimci harekete karşı, işçi sınıfının ve tüm emekçilerin çıkarlarına karşı yöneliktir. İkinci Dünya Savaşı'nın öngünlerinde kapitalist devletlerin gerici hükümetleri, kendi halklarının temel ulusal çıkarlarına uygun olduğu halde barışı korumaya değil, dünyanın ilk sosyalist devletini yıkmaya göz koymuşlardı. (2) Faşizm burjuvazinin politik önderlerini endişelendirmede, Tersine, dünya gericiliği amaçları için faşizm kartını oynama fırsatını sevinçle karşıladı ve faşist diktatörlüklerin kurulmasını kapitalizmin konumlarının pekiştirilmesi olarak, devrimci savaşımın yayılmasına bir engel olarak gördü. Cesaretlendirme ve saldırganla verilen ödünler bir askersel felaket, milyonlarca insanın öldürülmesi ve birçok neslin emeğiyle yaratılan muazzam değerlerin yitip gitmesi sonucunu doğurdu.

Nazi Almanyası'nın bozguna uğraması, yalnızca nazizmin askersel yenilgisini ifade etmiyor. Bu, cehalete karşı aklın, barbarlığa karşı uygarlığın, dünya gericilik güçlerine karşı dünyayı devrimci yenileme güçlerinin bir utkusuydu. Nazi Almanyası, kapitalist toplumun yerine geçmekte olan yeni, adaletli toplum sistemi sosyalizmin önü alınamaz yasa hükmündeki yükselme ve gelişme sürecini durdurmaya, geri döndürmeye kalkıştığı için kendini yenilgiye mahkum etmişti.

Ne var ki, bugün hâlâ kimi emperyalist çevrelerin geçmişin deneylerinden hiç birşey öğrenmemiş oldukları üzüterek söylenebilir. Bunlar, ABD'ne ve öteki NATO ülkelerinin silâhlanmasına, açıktan açığa sosyalizme karşı kullanılması için yüz milyarlarca dolar akıtıyorlar ve FAC'nde, İtalya'da neo-nazizm ve intikamcılığı besliyorlar. Bu çevreler Çin kartına başvurarak, Pekin yönetiminin saldırgan eylemlerini kendi amaçları yönünde kullanmaya hevesleniyorlar. Bu türdeki planlar, vahim bir savaş tehlikesiyle yüklü olmanın yanı sıra, emekçi halkın ve tüm ulusların dünyayı yeni adil toplumsal ilkelere göre baştan yoğurma savaşına karşı da yöneliktir.

Emperyalizmin sözcüleri, İkinci Dünya Savaşı tarihini yüzüstüce çarpıtıyorlar. Nazi Almanyası ile Japon militarizminin bozgununda Sovyetler Birliği'nin oynadığı rolü ve Direniş hareketine katılan komünistlerin katkılarını çarpıtıp küçültüyorlar. Bunlar, bir dünya savaşının dehşetini tanı-

(2) Bu gerçek en çarpıcı biçimde İngiltere, Fransa, Almanya ve İtalya'nın 1933 yazında Dörtlü Pakt'ı imzalamasıyla gözönüne serildi. Bu anlaşma dünyayı dört etki alanına bölmeye yönelik bir komploydu. Almanya Rusya'ya egemen olacak, İtalya da Tuna kıyısı ve Balkan devletlerini kapsayan bir alanı alacaktı. Fransa, Paktı onaylamayınca, yürürlüğe girmedi. Ancak, bu eğilimler, öbürlerinin yanı sıra Çekoslovakya'yı Hitler'in insafına terkeden dörtlü Münih komplosunda kendini gösterdi. Daha doğrusu Anti-Komintern Pakt üyesi devletler (Almanya, İtalya ve Japonya) ile İngiliz-Fransız bağlaşması arasındaki politik ayrılıklar saldırı ile saldırıya cesaret verme arasındaki ayrılıktan ibaret kaldı. Her iki halde de sözkonusu olan bir savaş politikasıydı.

mamış yeni yetişen kuşakların gözünde faşizmi ve nazi cinayetlerini aklamaya çalışıyorlar. Burjuva propagandası anti-sovyetizm ve anti-komünizmi tırmandırmak, bir «Sovyet tehdidi», «sosyalizmin saldırganlığı» gibisinden düzmeceleri yaymak ve dizginsiz silâhlanma yarışını haklı göstermek amacıyla, tarihi tersyüz ediyor.

Bunların ışığında biz, SSCB'nin faşizme karşı utkunun kazanılmasına yaptığı katkının nesnel bir görünümünün yalnızca tarihsel gerçekleri aydınlatmaya çıkaracağına değil, aynı zamanda bugün emek ile sermaye arasındaki tek tek ülkelerde ve uluslararası arenada süregiden sınıf savaşımı açısından muazzam bir ideolojik ve politik önem ifade edeceğine de inanıyoruz. İnaniyoruz ki, tarihi çarpıtma çabalarını açığa vurmak, anti-sovyetizm ve anti-komünizmle savaşmak, politik saldırganlara cesaret verilmesini durdurmak ve «Sovyet tehdidi», «sosyalizmin saldırganlığı» gibi düzmecelerin tarihsel ve politik temelsizliğini göstermeye çalışmak barış ve işçi sınıfının, tüm emekçilerin kurtuluş savaşımının ayrılmaz bir parçasını oluşturmaktadır.

Sovyet dış politikasının enternasyonalist karakteri Komünist Enternasyonal'in 7. Kongresi'nde, SSCB'nin barış politikasının yalnızca kendi güvenliğini savunmayı değil, aynı zamanda «bütün ülkelerin işçilerinin yaşamını, tüm ezilen ve sömürülen halkların yaşamını koruduğu»nu bildiren bir kararla belirtilmişti. Bu politika, «Küçük ulusların bağımsızlığının savunulmasını ifade eder. Tüm insanlığın dirimsel çıkarlarına hizmet eder.»⁽³⁾ SSCB'ye nazi saldırısından sonra Sovyet-Alman cephesinin İkinci Dünya Savaşı'nın ana cephesi haline gelmesi bir raslantı değildi. ⁽⁴⁾ Savaşın esas yükünü omuzlarında taşıyan SSCB, anti-faşist koalisyonunda başı çeken güçtü. Sovyet halkı ve onun Silâhlı Kuvvetleri kendi anayurtlarını korudular ve dünya halklarına karşı enternasyonalist ödevlerini yerine getirdiler. Savaşın dersleri, işçi sınıfının, tüm demokrasi ve ilerleme güçlerinin uluslararası dayanışmasını güçlendirmeden, askersel kumara ve şiddete özünde eğilimli olan emperyalizme karşı etkili bir savaşım yürütülemeyeceğini göstermiştir. Proletarya enternasyonalizmi, uluslararası komünist ve işçi sınıfı hareketinin temel ilkesidir ve savaş tehlikesine karşı, barış savaşımında her zaman sınanmış, güvenilir bir silâhı olmuştur, hâlâ da öyledir.

Faşizm üzerindeki askersel utku, «tüm gezegeni saran dev bir sosyal-politik değişimler dalgası» başlatarak, dünyanın yüzünü yenileştirmiş-

(3) VII. Kongreß der Kommunistischen Internationale, Berlin 1975, s. 326–327.

(4) Sovyet-Alman cephesinde geçen 1.418 gün boyunca Nazi Almanyası ile uyduları, 607 tümen yitirdiler. ABD ve İngiliz birlikleri Kuzey Afrika ve Batı Avrupa'da 176 düşman tümenini yoketti ya da tutsak aldı (A. Greçko, «Büyük Utku ve Dersleri», BSS, Mart 1975).

tir. (5) Bu utku, sözcüğün en geniş anlamında sosyalizmin utkusu oldu ve emperyalizmin artık sınıfsal ereklerine askersel araçlarla ulaşmaktan aciz olduğunu gösterdi. Sosyalizmin elde ettiği güçlü konumlar, sosyalist devletler topluluğunun doğması ve sömürge imparatorluklarının çöküşü emekçilerin sınıf savaşımının daha da serpilmesi ve demokratik hareketin gelişmesi için yeni elverişli koşullar yarattı.

İkinci Dünya Savaşı'ndan bu yana dünya üzerinde yer alan önemli değişimler güç dengesini barış ve sosyalizmden yana kaydırды. Bugün yeni bir sosyal-politik harita ve ana güçlerinin – SSCB ve tüm öteki sosyalist topluluk üyesi devletler, uluslararası komünist ve işçi sınıfı hareketi – yanı sıra, ulusal kurtuluş hareketleri, bağlantısızlar hareketi, barış hareketi, demokratik ilerici toplumsal akımlar ve tüm gerçekçi politik çevreleri de kapsamına alan büyük bir uluslararası barış koalisyonu vardır. Farklı toplumsal sistemlere sahip devletlerin barış içinde yanyana yaşamaları ilkesi bugün sağlam bir maddesel tabana oturmuştur.

SSCB ile öteki sosyalist ülkelerin, komünist ve işçi partilerinin ve öbür ilerici toplumsal güçlerin çabaları sonucunda yeni bir dünya savaşı tehlikesi azalmış, yumuşama uluslararası yaşamda başı çeken eğilim haline gelmiştir. Farklı toplumsal sistemlere sahip devletlerin barış içinde yanyana yaşamalarını öngören Uluslararası Hukuk İlkeleri belgelere geçmiştir. SBKP Merkez Komünist Genel Sekreteri ve SSCB Yüksek Sovyet Prezidyumu Başkanı Leonid Brejnev ile ABD Başkanı Jimmy Carter arasındaki buluşma ve SALT-2'nin imzalanması, insanoğlunun barış ve silâhlanma yarışını durdurup geri çevirme savaşımının temel sorununu çözceğini ummak için zemin sağlıyor.

Saldırgana karşı ortak savaşta Hitler'e karşı koalisyon içinde işbirliği deneyimi ve savaş sonrası gelişmelerin deneyimi farklı sosyal-ekonomik sistemlere sahip devletlerin barış içinde yanyana yaşamalarının gerçekçi ve erişilebilir bir amaç olduğunu kanıtlamıştır. İki dünya savaşına sahne olan Avrupa'da yüzyılın üçte biri kadar bir süre boyunca barış süregelmiştir. Irılı ufaklı Avrupa devletleri mevcut sınırların çiğnenmezliğini tanıyan Helsinki Sonuç Belgesi'ni imzaladılar, bu sınırların zor yoluyla değiştirilmesi girişimlerini kınadılar ve anlaşılabilir güçlülere karşı, ekonomik, bilimsel ve kültürel ilişkilerini başarıyla geliştiriyorlar.

Barış içinde yanyana yaşama ilkeleri tüm kıtalar halklarının geniş kesimlerinden giderek artan bir destek görüyor; bu ülkeler kapitalist dünyanın gerçekçi düşünen politik önder ve devlet adamları tarafından isteseler de istemeseler de kabul edilecektir. Eşit güvenlik ilkeleri uluslararası ilişkilerde kendine yer ediniyor. Dünya kamuoyu giderek daha bü-

(5) L. İ. Brejnev, Lenin'in Yolunda, Cilt 5, Moskova, 1976, s. 286.

yük bir istekle bir kollektif güvenlik sisteminin yaratılmasından yana çıkıyor.

Ancak bu, çağımızın ana çelişkisini, yani sosyalizm ile kapitalizm arasındaki çelişkiyi değil ortadan kaldırmak, yumuşatmaz bile, Komünistler, devletler arasındaki barışın sınıf savaşına son vereceği gibisinden bir hayale kapılmazlar. Emek ile sermaye, ezilenlerle ezenler arasındaki ilişkiler sönüp gitmez. Aksine bu çelişkiler, çağdaş tarihi cisimleştiren çelişkiler olarak daha büyük boyutlara ulaşıyor. Bu durumda, savaşı insanoğlunun yaşamından çıkarmak ve boy veren çelişkilerin çözümünü diplomasi alanına kaydırmanın, şu pasifist «şeytana karşı konmaz» anlayışıyla ortak hiçbir yanı yoktur. Bu, enternasyonalizmi, devrim ve kuruluş savaşımına desteği reddetmek anlamına gelmez. Bu, ezilen ulusların ve sömürülen sınıfların somut tarihsel koşullarda uygun gördükleri herhangi bir savaşım biçimini kullanma hakkıyla çelişmez. Bu, hiçbir halkın emperyalist saldırıya karşı kendini korumak ya da özgürlük ve bağımsızlık savaşı veren başka halklara yardım etmek amacıyla silâha başvurmak hakkını yadsımaz.

İkinci Dünya Savaşı ve savaş sonrası gelişimin deneyimi komünistlerin emperyalizmin içdoğasında sürekli bir savaş tehlikesinin yattığı yolundaki değerlendirmelerinde haklı olduklarını kanıtlamıştır. Emperyalistler arasındaki çelişkiler bugün özellikle keskinleşmiştir. Ekonomik, parasal-mali, enerji ve hammadde bunalımları ayrı ayrı ulusal ve çokuluslu kapitalist gruplar arasındaki rekabeti kudurganlaştırıyor. Bu gruplar bunalımların yükünü emekçilerin, gelişme yolundaki ulusların sırtına yıkmaya ve hammadde sorununu savaş gemisi diplomasisiyle çözmeye her zamankinden daha kararlıdırlar. ⁽⁶⁾ Emperyalistlerin toplumsal kavgalarda uğradığı bozgunlara, sömürge servetlerini yitirmelerine, giderek artan sayıda ülkenin kapitalist sistemden kopmasına, sosyalist topluluğun başarılarına ve kapitalist devletlerde komünist partilerinin ve öteki ilerici güçlerin yükselen etkisine çılginca bir silâhlanma yarışıyla, savaş hazırlıklarıyla karışık veriyorlar. Onların politikası açıktan açığa yumuşama ve silâhsızlanmaya karşı yönelmiştir.

İşçi sınıfı ve onun politik öncüsü komünist partileri için barış savaşımı, adaletli bir toplumsal düzen için, toplumsal ilerleme için, sosyalizm ve komünizm kuruluşu için verilen savaşımın canalıcı bir koşuldur. İşçi sınıfı bugün insanları toptan imha edecek ve maddesel değerleri yok edecek olan bir savaşı isteyemez; çünkü maddesel kültürün yaratıcısı ve insanlık için iyi bir gelecek savaşımının baş dayanağı onun kendisidir.

⁽⁶⁾ Bu noktada, ABD'nin kurmayı tasarladığı yıldırım ordusu, hatırısayılır kuşkulara yol açıyor. Bu güç, dünyanın uzak bölgelerinde eyleme girecek 110.000 askerden; piyade, denizci, hava ve donanma birliğinden oluşuyor.

Savaş tehlikesinin en tutarlı ve ilkeli karşıtları olan komünistler, yumuşama ve silâhsızlanma savaşımının, yarınların mezbahaya dönme tehlikesine karşı bir savaşım olmaktan öte anlamı olduğunu kabul ederler. O, işçi sınıfının, tüm emekçilerin bugünden iyi bir yaşama kavuşma savaşımının önemli bir parçasıdır. Günümüzde tüm barış ve ilerleme güçlerinin baş görevi emperyalizmi dizginlemek, onun militarist, açgözlü emellerini açığa çıkararak engellemektir.

Bu bakımdan, komünistler, iki karşıt toplumsal sistemin barış içinde yanyana yaşamasından söz ederken, emperyalizmle uzlaşmayı ve bununla yetinmeyi kastetmemektedirler. Komünistlerin anlatmak istedikleri şey, emperyalizmi, uluslararası gericiliği zincirleyen, onu barışa ve ulusların güvenliğine el uzatabilmekten alıkoyan bir dünya düzenine razı olmaya zorlamaktır; bu dünya düzeni, halkların ulusal kurtuluş, bağımsızlık, ekonomik ve toplumsal ilerleme özlemlerinin destek bulacağı, yumuşama, geniş uluslararası karşılıklı yarara dayanan işbirliği ve bilimsel, teknolojik, kültürel ve sanatsal kazanımların değiş tokuşu yönündeki sağlıklı eğilimin gelişmesine katkı yapacak bir düzen olacaktır.

Uluslararası ilişkilerde bu olumlu eğilimleri ileri götürmek ve yumuşamayı derinleştirmek, karşılıklı yarara dayanan işbirliğini genişletmek, silâhlanma yarışına son vermek, silâhsızlanmayı başlatmak, barış ve güvenliğin güçlendirilmesi yönünde ileri adımlar atmak için yılmaksızın çalışmak tüm barışseverlerin ödevidir. Bu barışçı gelecek çizgisi sosyalist topluluğun aktif bir biçimde izlediği ve uluslararası komünist ve işçi sınıfı hareketinin, ulusal kurtuluş güçlerinin, tüm barış ve ilerleme güçlerinin desteklediği bir çizgidir. İnsanlık bunu, sosyalizmin temel belgelerinden uluslara barış belgisinin yerine getirilişi olarak görüyor.

Devrim ve Demokrasi

Uluslararası Bilimsel Konferans

MSİP Merkez Komitesi ile «Barış ve Sosyalizm Sorunları» tarafından ortaklaşa düzenlenen «Devrim ve Demokrasi» konulu bilimsel konferansın çalışmalarına ilişkin yayınınızın ikinci bölümünde (*), konferansa katılanların esas olarak çeşitli partilerin yeri ve rollerini, birbirleriyle olan ilişkilerini ve yığınlar üzerindeki etkilerini gözönüne alarak, toplumun politik yapısını sosyalist devrimle dönüştürme sorununa ilişkin görüşleri sunuluyor. Özel bir bölümde, devrim sürecinin ilerletilmesinde emekçilerin toplumsal haklar savaşının önemine ilişkin görüşleri yer alıyor.

Tartışma süresince bu sorunların çeşitli yönleri aşağıdaki yoldaşlar tarafından bildirge, konuşma ve yorumlarla ele alındı: İsveç Sol Komünistler Partisi Yönetim Kurulu Sekreteri *Hans Arvidsson*; Finlandiya Komünist Partisi MK Politik Büro üyesi, Ajitasyon ve Propaganda Dairesi Sekreteri *Oiva Björkbacka*; Kolombiya Komünist Partisi Merkez Yürütme Komitesi Yedek üyesi *Alvaro Delgado*; Irak Komünist Partisi MK üyesi *Naziha Du-leimi*; SSCB Bilimler Akademisi Muhabir üyesi, BSS Yürütme Sekreteri *Ivan Prolov*; Bulgaristan Komünist Partisi MK üyesi, Felsefe Doktoru *Girgin Girginov*; İsrail Komünist Partisi MK Politik Büro üyesi *Emile Habibi*; Roma Üniversitesi Profesörü *Antonio Jannazzo*; Büyük Britanya Komünist Partisi Teorik-İdeolojik Komite üyesi *Monty Johnstone*; Türkiye Komünist Partisi'nin BSS'deki temsilcisi *Kemal Kervan*; SBKP Merkez Komitesi Toplumsal Bilimler Akademisi Rektör Vekili Profesör *Yuri Krasin*; Macaristan Sosyalist İşçi Partisi MK üyesi, MSİP MK Toplumsal Bilimler Enstitüsü Direktörü *Sandor Lakos*; Filipinler Komünist Partisi MK üyesi *Jose Lava*; Polonya Birleşik İşçi Partisi MK yedek üyesi, Polonya Bilimler Akademisi Devlet ve Hukuk Enstitüsü Direktörü Profesör *Adam Lopatka*; Madrid Üniversitesi Profesörü *Jose Luis Malo de Molina*; Küba Komünist Partisi'nin BSS'deki temsilcisi *Manuel Diaz Menendez*; Hindistan Komünist Partisi Ulusal Konsey üyesi *Sarada Mitra*; Portekiz Komünist Partisi MK üyesi *Mario de Piedade Morgadinho*; Danimarka Komünist MK Yürütme Komitesi ve Sekretarya üyesi *Ib Norlund*; Güney Afrikalı gazeteci, Felsefe Doktoru *Essop Pahad*; ABD Komünist Partisi MK Politik Büro üyesi *John Pittman*; Büyük Britanya Komünist Partisi'nin BSS'deki temsilcisi *Bert Romelson*; İsviçre Emek Partisi Merkez Kontrol Komisyonu üyesi *Otto*

(*) BSS Temmuz, Ağustos 1979 sayılarında ilk bölümlerini yayımladığımız konferans çalışmalarını yayımlamaya devam ediyoruz.

Schudel; SBKP MK Marksizm-Leninizm Enstitüsü Bölüm Başkanı, Felsefe Doktoru *Aleksandr Sobolev*; Almanya Sosyalist Birlik Partisi MK Toplumsal Bilimler Akademisi, Alman İşçi Sınıfı Hareketi Tarihi Enstitüsü Direktör Vekili Profesör *Rolf Stöckigt*; Çekoslovakya gazetesi «*Tvorba*»nın Baş Editör Yardımcısı, Asistan Profesör *Ladislav Tomasek*; Uruguay Komünist Partisi MK Yürütme Komitesi üyesi *Eduardo Viera*; Alman Komünist Partisi Yönetim görevlisi *Horst Wilhelms*; Mısır Komünist Partisi üyesi *Heeham Youri*; «Barış ve Sosyalizm Sorunları» Baş Editörü, Tarih Doktoru *Konstantin Zarodov*.

II. SINIF SAVAŞIMI VE TOPLUMSAL ÇIKARLARIN ÇEŞİTLİLİĞİ

Devrimci Dönüşümler ve Çoğunluğun Çıkarları ve İradesi

Tartışmada, toplumun politik yapısını dönüştürme sorunları ve devrim sürecinde burjuva demokrasisinden sosyalist demokrasiye ilerlerken nüfusun çeşitli katmanlarının çıkarlarını gözönünde bulundurmayı olanaklı kılan politik ve kurumsal biçimlerin işlenmesi, ayrıca çoğunluğu devrimden yana kazanma ve sınıf düşmanının direncini kırma yollarının bulunması sorunları en önde ele alındı. Bu bağlamda «politik çoğulculuk» sorunu ve terimin içeriği teorik planda tartışıldı.

Jose Luis Malo de Molina, İspanya'da sosyalizme ilerleme olanaklarını irdelleyerek, günümüz kapitalizminin otoriter eğilimlerine karşı ve kendi görüşüne göre, genel oy temelinde erkin çeşitli politik güçler arasında eldeğıştirmesi gibi ayırdedici bir özelliğe sahip olan politik çoğulculuk için savaşımanın önemini vurguladı. *Molina*, öbürlerinin tersine bu modelin eldeki deneyimden yola çıkmadığını, öte yandan soruna ilişkin teorisinin de tam gelişmiş olmadığını, bu nedenle belki de vahim yanlışlıklara düşülmüş olabileceğini söyledi.

Konuşmacı, işçi sınıfı partisinin işleyen bir demokrasinin çerçevesi içinde, çoğunluğu kazanarak erki alabileceğini ileri sürdü. «Ezici çoğunluk demokrasisi»nin, günden güne «ezici çoğunluk devrimi» olarak daha büyük bir önem kazanacağını söyledi. Konuşmacı, bunun, devlet-tekelci kapitalizminin gelişmesinin toplumun ezici çoğunluğunda sürekli olarak devlete egemen bir oligarşik azınlığın çıkarlarına karşı büyüyen bir muhalefet üretme diyalektiğinden kaynaklandığını belirtti. *Molina*, demokrasinin sağlam ve derin olmasının, özgürlük koşullarında bir sosyalist stratejiyi gerçekleştirmenin önkoşulu olduğunu da sözlerine ekledi.

Konuşmacı, bu çoğunluğun yalnızca bir seçim ya da parlamento çoğunluğunu değil, yęınları toparlamayı ve sınıf savaşının günlük pratiğinde ve toplumda yansıyan emekçilerin sürekli yükselen bilincinin sağladığı bir çoğunluğu iğerdiğini açıkladı. Bir uzlaşmaya varılabilirse, erkin bu uzlaşma temelinde yürütülebileceğini söyleyen *Molina*, bunun, çoğulculuktan, yurttaşlık haklarının ve hatta burjuva partilerinin bile korunmasından, ayrıca erkin eldeğiştirmesinden szetmeyi olanaklı kılan teorik dayanak olduğunu bildirdi.

Monty Johnstone, bir sosyalist devrimin ister barışçı ister şiddet yoluyla olsun ve ne gibi kurumsal biçimler alırsa alsın, bir çoğunluğu (gerek «politik», gerekse «aritmetik») kazanmanın yanısıra, politik ve ekonomik erki emekçilerin eline veren bir toplum kurma savaşına yęınların katılmasını iğerdiğini için, temelde demokratik olduğunu söyledi. Konuşmacı, İngiltere’de devrimi tek bir hareket olarak değil, sol politikalar benimseyen yeni tip bir işçi hükümeti seğilmesinin önemli bir aşamasını oluşturacağı bir savaşım süreci biçiminde gördüğünü belirtti. Bu hükümet, işçi sınıfının başını çekeceği geniş bir demokratik bağlaşıklık tarafından parlamento iğinden ve dışından desteklenecektir. Keskin sınıf savaşımının seyrinde işçi hareketi daha da sola kayacak; burada, güçlenen Komünist Partisi de önemli bir role sahip olacaktır.

Johnstone, İngiltere’de, uğrunda çaba harcadığımız sosyalist toplumun eldeki hak ve özgürlüklerin kısıtlanmasını ve politik erkin etkili bir demokratik kontrolden uzakta kalacak bir egemen grubun elinde toplanmasını getireceği yolunda yaygın bir kanının bulunduğunu söyledi. Konuşmacı, işçilerin komünistlere şöyle bir soru yönelttiğini belirtti: «Sizin dediğiniz türden bir hükümeti seğersek, istediğimiz zaman onu indirip yerine öbür tarafı geğirebilecek miyiz?»

Bu soruya verilecek yanıtın politik çoğulculuğa ilişkin konumun ağıklaması olacağını söyleyen *Johnstone*, şöyle devam etti: Bu kavramı czmlerken burjuva çoğulculuğu ile sosyalist çoğulculuğun arasına bir ayırım çizgisi çekmek gerekir. Burjuva çoğulculuğu bir kurt kapanı, bir aldatmacadır. Bunun teorisyenliğini yapanlar erkin çıkar blokları arasında blştrldğn söylerken, devlet ve ekonomiye tekelci kapitalizmin egemen olduğu toplumlar da demokratik olmayan erk yoğunlaşmasının boyutlarını gözlerden gizliyorlar. Sosyalist çoğulculuğun dayanağı, bu tekelci erkin parçalanması ve yerine, özünde geleneksel Marksist proletarya diktatörlüğü kavramına denk düşen işçi sınıfı ile bağlaşıklarının erkini geğirmektedir. Biz sosyalizmin, halkın kapitalizmde yaşadığı demokrasiden ck daha geniş bir demokrasiyi hem tekellere elkoyarak, sosyalist iyelik ve planlamayı getirerek tam demokratik kontrolü genişletmek yoluyla; hem de halkın yüzlerce yıllık savaşımla kazandığı hak ve özgürlükleri perçinlemek yoluyla sağlamasını öngörüyoruz. Bu, yalnızca öteki sos-

yalist örgütler için değil, ama aynı zamanda yasa sınırları içinde faaliyet gösterecek olan sosyalizm düşmanı muhalefet partileri için de geçerlidir.

Daha sonra, kapitalizm düşmanı partilerin burjuva demokrasisinde sahip oldukları hakların, bu partilere, sosyalist demokraside tanınmamasını halka haklı göstermenin olanaksızlığını belirten *Johnstone*, sosyalizme muhalif partilerin (aynı zamanda bunların fikirlerinin) açık yüzüze gelme sırasında daha etkili bir şekilde bozguna uğratılabileceğini söyledi.

Konuşmacı, gerçek sol ya da sosyalist bir hükümetin seçimlerde yenilmesi halinde bile seçmenlerin tercihine saygı göstermemezlik edilemeyeceğini belirtti. İngiltere gibi ülkelerde halkın kendilerini yönetecek partileri çoğunluk oyuyla belirlemek gibi zor kazanılmış bir hakka büyük önem verdiklerini anımsatan *Johnstone*, gericici güçlerin, halkın serbestçe dile getirdiği tercihi karşılık erki elden bırakmaya yanaşmaması halinde, böylesi yasa tanımaz ve anti-demokratik bir hareketi ezmek için zora başvurmakta duraksanmayacağını ekledi.

Johnstone, sosyalist çoğulculuğun komünist önderliğin rolünü küçültmeyeceğini, sürekli açığa çıkan karşıt fikirlerle günlük savaşlar içinde yaşama geçirilecek olduğu için, bu önderliğin daha da büyük bir önem kazanacağını söyleyerek şöyle devam etti: Bir sosyalist devlette tarihsel koşulların partilerin çoğulculuk biçimlerine, şu ya da bu tür çoğulcu yapılabilecek olanak tanıyıp tanınamaması sosyalist demokrasinin temel bir özelliğidir.

Burada söz alan *Eduardo Viera* şöyle bir soru yöneltti: Çoğulculuğun ve bir muhalefetin varlığının demokrasinin biricik göstergeleri olduğu mu söylenmek isteniyor? Devrim sırasında burjuva partilerinin halk düşmanı bir güç olarak gerçek yüzleri ortaya çıkarsa, bunların faaliyetlerine niye olanak tanınsın ki? Sosyalizme geçişte muhalefet partilerinin varlığı somut koşullara, en başta da bu partilerin politik tutum ve tavırlarına bağlıdır.

Viera, «çoğulculuk» terimi ile «burjuva demokrasisi» kavramı arasındaki bağlantıya işaret etti ve şunu ekledi: Ama sosyalizme parlamenter biçimleri kullanarak geçişte, yasanın olanak verdiği muhalefet sınırları içinde hareket eden bir «azınlığın», «çoğunluğa» karşı çıkabileceğini göstermek doktrinerlik olur. *Viera*, Uruguay'ın özgül koşullarında, değişik anlamda bir çoğulculuk olasılığını gördüğünü belirterek şöyle devam etti: Daha şimdiden ulusal kurtuluş savaşında birleşmiş bulunan çeşitli parti ve grupların sosyalizme geçişte katılma olasılığını yadsımak için temelde hiçbir neden yoktur. Bu görüş genel devrim yasalarıyla çatışmaz. *Viera*, Uruguay'daki durumu daha bir derinliğine gözden geçirdikten sonra, faşist rejimle uzlaşmış olmayan bütün partilerin haklarının geri veril-

mesini ve işçi sınıfının hegemonyasının kurulmasını, ülkede demokrasi savaşımının önemli çizgilerinden biri olarak vurguladı.

Tartışmaya katılan *Emile Habibi*, bir soru yöneltti: İyi ama, hak ve özgürlüklerin kısıtlanması demokrasiyi çiğnemek değil midir? Gerçek bir demokrat her zaman için savaş, saldırganlık, sömürgecilik, ırkçılık ve faşizm propagandasını yasaklamak gibi kısıtlamaları kabul edecektir. O zaman toplum, sömürü, savaş ve işsizlik sistemine dönüşü savunan güçlerin faaliyetlerine niye göz yumsun ki? Şöyle bir sav ileri sürülüyor: bu, demokrasiye bağlılığın kanıtı olacakmış sözde. Ama kapitalist sınıf, kapitalist sisteme karşı çıkan komünistlerin faaliyetlerine demokrasiye bağlılıktan dolayı olanak vermiyor ki. Kapitalist sınıf, iki seçenekle karşı karşıyadır: ya komünistlerin çalışmasına yasallık tanımak, ya da onları gizli çalışmaya zorlamak. Neden? Çünkü sermayenin, onun sırtından serpilip geliştiği bir işçi sınıfı var olduğu sürece, komünistlerden kurtulmak olanaksızdır. Oysa sosyalizmde kapitalist sınıf yoktur, ona gerek yoktur. Hal böyle olunca kapitalist sınıfın çıkar ve fikirlerini temsil eden bir partiye de gerek yoktur. Öyleyse, sosyalizm düşmanlarına hak tanıma görüşünden yola çıkarak teorik önermeler üretmenin anlamı nedir?

Bu tür görüşlerin bir sosyalist ülkede yaşama geçirildiğini varsayalım, diyor *Habibi* şöyle devam etti: Örneğin komşu ülkelere saldırma çağrılarına izin veren bu tür «sınırsız» bir demokrasiye ne gibi bir tepki gelecektir? Sosyalist olmayan ülkelerdeki emekçilerde böyle bir demokrasi nasıl bir sosyalizm imajı yaratacaktır?

Habibi, sosyalist demokrasinin karşısında burjuva demokrasisini savunma tehlikesinin burjuva demokrasisini aklayıp sosyalist demokrasinin üstünlüklerini görmezlikten gelme tehlikesinin varlığına dikkat çekti. Sosyalizme giden yeni yollar aramanın ancak insanlığın elindeki devrimci deneyimini, özellikle de sosyalist kuruluş deneyiminin ilkeli temeli üzerinde yapılabileceğini belirten *Habibi*, bu deneyimi gözden ırak tutmanın bilimsel sosyalizm teorisini yoksullaştırmak ve teorik arayışlarını pratikte sınanmış başvuru noktalarından yoksun bırakmak anlamına geleceğini açıkladı.

Bert Ramelson, «çoğulculuğun» antagonist sınıfların bulunmadığı bir toplumda anlamsızlaşacağı görüşüne katılmadığını bildirerek, çoğulculuğu, bakış açılarını dile getirmek ve yönetim organlarınıninkinden farklı olabilecek politikalar uygulamak için biraraya gelme hakkı olarak tanımladı. Bunun için hiçbir gerekçenin var olmadığı bir ortamda yapay olarak parti kurmak saçmalıktır diyor *Ramelson*, farklı görüş noktalarını dile getirmenin başka yollarının da varolabilmesi gerektiğini bildirdi.

Ramelson, işçi sınıfı partisinin Marksizm-Leninizme dayalı faaliyetlerini sürdürürken yerine getireceği önderlik rolünü irdeleyerek, Parti'nin sos-

yalizmi utkuya ulaştırmak için bu rolü mutlaka yerine getirmesinin gerekliliğini vurguladı. Ama Parti, önderliğı bir kez kazandı mı, bu sonsuza dek sürecek demek değıldir. Parti, yığınların destek ve güvenini kazanmak ve elde tutmak için sürekli çaba göstermelidir. *Ramelson*, sosyalist bir toplumda partinin önderlik rolünü yasal olarak dayatmanın gerçekliliğini anlayamadığını sözlerine ekledi. Bu rolü halk kendi deneyiminin sonucunda benimser, yasa zoruyla değıl.

Komünist Partisi'nin önderlik rolünün yasal olarak dayatılmasını ele alan *Aleksandr Sobolev*, sorunun belirli bir ülkedeki özgül politik ilişkilerin ışığında kararlaştırıldığını belirtti. Bunun partinin toplumdaki önder rolünü yığınlar arasındaki günlük çalışmalarla daha da pekiştirme sorununu elbette ortadan kaldırmayacağını vurgulayan konuşmacı, sözlerini şöyle sürdürdü: Burada yasa ile yığınların deneyimini birbirine karşı koymanın anlamı yoktur. Örneğın SSCB'de yasa, yalnızca Parti'nin devletteki yölgösterici rolünü ilân etmekle kalmaz, bu role Sovyet toplumunun komünizm yolunda ilerleyişinin ana akımıyla sıkı bağılantı içinde resmi bir biçim verir. Böylece bu sorun teorik, politik ve pratik bakımlardan son derece uygun zeminlerde çözülmüştür.

Sobolev, yalnızca anayasaya uygun bir hükümet değışikliğı değıl, karşıt sınıfsal güçler arasında erk değışimi olanağına ilişkin görüşe de katılmadığını belirtti. Sosyalizm yönünde adımların atıldığı ülkede kapitalizme geri dönüş olursa, bunun muazzam bir geri adım demek olacağını söyleyen konuşmacı, böyle birşeyden ancak aşırı gericilik güçlerinin yarar göreceğini, demokratların hiçbir yararları olmayacağını açıkladı. Bu durumun yalnız sosyalizm için değıl, demokrasi için de son derece ağır yitkilere neden olacağı bellidir.

Söz isteyen *Jose Laya*, sosyalizme düşman fikir ve politikalara karşı savaşımında açık karşılaşmanın birtakım avantajlar taşıdığı düşüncesini ele alarak şu soruyu yöneltti: Peki ama, yeni otoriteye karşıkoyanların faaliyetlerini, salt tartışmayla sınırılacaklarının güvencesi nedir?

Horst Williams, Federal Almanya Cumhuriyeti'nde burjuvazinin ve sağı sosyal demokrasinin çoğulculuk sorununa demokrasinin bir göstergesi olarak sarıldığını belirtti. En başta, komünistlerin erke geçmeleri halinde onları oyla, seçimle erken düşürme olanağına ideolojik hazırlık yapıyor. Dahası, komünistlerin düşmanlarının partide görüş ve ideolojik tavır farklılıklarının bulunmasını istemeleri, Komünist Partisi'nin çoğulculuk yanlısı olmadığını, bu nedenle de örgüt olarak sözümona demokratik bir nitelik taşımadığını kanıtlamayı amaçlıyor. Çoğulculuk propagandasının bir başka hedefi de FAC'ndeki erk ilişkilerinin sınıfsal karakterini kamufle etmek ve demokrasiyle sosyalizmi birbirinden ayırmaktır. Buna, Demokratik Alman Cumhuriyeti'ne yönelik karalama kampanyalarında açık seçik tanık oluyoruz.

Kapitalizm, erkini burjuva demokrasisi araçlarıyla sürdüremez hale geldiği her yerde, çoğulculuğu bir yana atarak, 1933'de Almanya'da olduğu gibi diktatörlüğe, faşizme başvurur. Bugün FAC'nde emekçilerin demokratik hakları günden güne kısıtlanıyor. Meslek yasakları ve yurttaşları gözhapsinde tutma sistemi, birçok demokrati açıktan açığa görüş bildirmekten çekinir, korkar hale getirmiştir. Gözhapsi sistemi de örtülü bir biçimde sürmektedir; öyle ki, yoldaşlarımız ya da öteki demokratlar, ancak bir devlet işine girmek, öğretmen olmak vb. istedikleri zaman izlendiklerini anlamaktadırlar. Yeni polis yasalarının çıkarılması, gösteri düzenleme, konut dokunulmazlığı, haberleşmenin gizliliği gibi hakların kısıtlanması, hep FAC egemen sınıfının çoğulculuktan ne anladığını çok iyi gösteren örneklerdir.

Antonio Jannazzo, tartışmaya katılarak, çoğulculuğun demokrasi savaşımının çerçevesini dönüşüme uğratmak, politik yabancılaşmanın tehdit ettiği partiler ve çeşitli toplumsal gruplar arasındaki ilişkileri dönüşüme uğratmak anlamına geldiğini söyledi. Geleneksel sanayileşmeden sayısız entellektüel unsura dayanan daha karmaşık bir sanayileşmeye geçişin sonucunda işçi sınıfının yapısının değiştiğini söyleyen konuşmacı, şöyle devam etti: Şimdi işçi sınıfı daha geniş ve daha çeşitli katmanları içermektedir; bu nedenle ancak yığınların yönetime katılmasına önde gelen bir yer ayıran etkin bir demokrasiyi savunmakla ve bir demokratik kavrayış geliştirmekle bu sınıfı yanımıza çekmemiz olanaklıdır.

Yeni koşullarda savaşım, toplumsal yapıdaki sayısız değişikliği ve aynı zamanda günümüz toplumunda üstyapıların yenileştirici ve nazik rolünü gözönünde bulundurmaya gerekli kılıyor. Bölgesel ve yerel özyönetim organlarını daha etkin bir hale getirerek, devletin İtalya ekonomisine müdahalesini, demokratik bir içeriğe kavuşturmak gerekir. Bunun yanı sıra, İtalya ekonomisinin kamu sektöründe de yeni verimlilik ölçütleri bulunabilir. Bunların hiçbiri, demokratik sistemi ya da ekonomik ve politik çoğulculuğu terkederek gerçekleştirilemez. Çoğulculuktan söz ederken, demokrasinin karar verme ve yönetim üzerinde bir kontrol biçimi olarak işlev gördüğü toplumsal kurumlar diyalektiğini gözönünde bulunduruyoruz.

Çoğulculuk hegemonya ilkesini dışlamaz. Tersine hegemonya sorunu, yeni tarihsel güçlerin, yani geleneksel işçi sınıfının, ekonominin yeni sektöründeki işçi sınıfının ve aynı zamanda bilimsel-teknik ilerlemeyle bağlı aydın katmanlarının merkezel rolünün ışığında çözülmek gerekecektir. Parti'nin rolü tüm bu güçleri bir araya toplamak, onları kapitalist sistemle bütünleşme tehlikesinden korumak ve devrimci perspektifi kavramalarını sağlamaktır.

Ladislav Tomasek, işçi sınıfının sürekli gelişmekte olduğunu belirterek, bilimsel-teknik devrimin etkisiyle mesleksel ve sektör yapısında değişiklikler meydana geldiğini, ayrıca bilimsel-teknik aydınların rolünün de değişti-

ğini örnek olarak sundu. Konuşmacı, sözlerini şöyle sürdürdü: Ancak işçi sınıfını bir yığılma olarak eski ve yeni katmanların mekanik bir toplamı olarak değil de, bütünlüklü bir toplumsal varlık olarak tanımlayan bilimsel sosyalizmin başlangıç ve temel kavramlarına dayanmadıkça, bu yeni olguları doğru değerlendirmek olanaksızdır. İşçi sınıfının içindeki farklılıkları nesnel bir değerlendirmeden geçirmeyi olanaklı kılan tek yöntemsel dayanak budur.

John Pittman, devlet-tekelci kapitalizmde çoğulculuğu, yığınlar üzerindeki sömürüyü sürdürmek için onları bölmenin bir aracı olarak, politik savaşında esas sınıfsal sorunlardan dikkatleri saptırmanın bir yolu olarak, bir aldatmaca olarak, yığınları demokratik süreçten uzak tutmanın bir yöntemi olarak tanımladı.

ABD'nde devlet politikasını tekeli partilerin belirlediğini söyleyen *Pittman*, şöyle devam etti: Politik çoğulculuk varken bile öteki partilerin elindeki potansiyeller son derece sınırlıdır. 1976 seçimlerinde, ABD Komünist Partisi 50 eyaletten 30'unda seçimlere katılabilirken, Troçkistlerin CIA'nın yardımıyla 40—45 eyalette aday çıkarabildiğini anımsatan konuşmacı, tüm bunlara karşın ABD komünistlerinin programlarını halka tanıtmak amacıyla çoğulculuktan yararlandıklarını ve seçim kampanyasına katıldıklarını anlattı. Ancak komünistlerin seçimlerin devrim sürecindeki rolüne ilişkin düşler beslemediğini belirten *Pittman*, *Togliatti*'nin ABD KP gibi partilerin, orantılı temsil sistemi varolmadığı sürece federal eyalet ya da kent düzeyinde hiçbir temsil edilme şansı bulunmadığı yolundaki görüşünü anımsattı.

ABD toplumunun sosyal-politik, ekonomik ve ideolojik alanlarında tekellerin egemenliği o denli mutlak ve geniş kapsamlıdır ki, bir demokratikleştirme olmadan kesinlikle bir yaşam alanı bulmak olanaklı değildir. Yığınların ekonomik ve politik karar verme mekanizmasına ve yönetime katılmalarının önünde yapısal engeller vardır. Bunlara bir de devlet aygıtındaki temsili nitelik taşımayan erk alanlarını, polisi ve orduyu, bankaları ve tekelleri, kitle iletişim araçlarını eklemek gerekir.

Pittman, Birleşik Amerika'da sosyalist devrimin öznel önkoşullarının neden yavaş olgunlaştığını incelerken, tekeli sermayenin bugüne dek işçi sınıfının politik örgütlerinin gelişmesini kısıtlamaktaki, hatta ekonomik örgütlerini bile engellemekteki başarısına işaret etti. Japon ve Batı Alman devlet-tekelci kapitalizmde bu alandaki gelişmelerin tersine, ABD tekeli sermayesinin politikayı tekelleştirmesi, bu alandaki en küçük etkuları bile ya engellemiş ya da en düşük düzeye indirmiştir. Bu iki ülkede işçi sınıfının partileri ve politik örgütleri kimi hükümet düzeylerinde, yasama ve yönetim makamlarında temsil hakkını kazanmıştır. ABD'nde yasal ve politik üstyapılar ve onu destekleyen fikirler işçi sınıfının karşısına doğrudan dikilmiştir. Bunlar, kapitalist demokrasi ve her zaman

boşverilen vaatler konusunda düş kırıklığı doğurmuştur. Böylece demokrasi savaşımı öznel etmenin geriliğini altetme sürecini hızlandırmaktadır.

Yuri Krasin, söz alarak «çoğulculuk» sözcüğünün çok muğlak olduğunu, sık sık yanlış anlamalara yol açtığını, çünkü aynı terimle bambaşka şeylerin anlatılmak istendiğini söyledi. Sosyalist demokrasinin nüfusun çeşitli kesim ve gruplarının çıkar, gereksinim, görüş ve anlayışlarını gözönünde tuttuğunu belirten Krasin, sözlerini şöyle sürdürdü: Tüm nüfus kesimlerinin çeşitli çıkarları, ister çok partili, ister tek partili sistemler olsun, her sosyalist ülkede dile getirilir.

Çoğulculuk kavramını muhalefet güçlerine hareket özgürlüğü olarak daha ayrıntılı bir biçimde inceleyen Krasin, bu görüşü, kurulu bulunan sosyalist topluma uygulamanın yanlış olacağını belirtti. Krasin, şöyle devam etti: aynı zamanda muhalefetin direnciyle karşılaşmamış tek bir devrim yoktur. Bir devrim ancak kendini koruyabilecek durumda olursa yaşar. Bu yüzden devrim, düşman güçlerin faaliyetlerini sınırlayan norm ve yasaları, gelişme süreci içinde getirmiştir ve kaçınılmaz olarak getirmeye devam edecektir. Sosyalizm düşmanı güçler biçimlenmekte olan bu yeni sosyalist yasallığı çiğneyerek, böylece yeni erke politik kısıtlama araçlarına başvurma zorunluluğuyla da karşı karşıya bırakacaktır. Bu sürecin içeriğini çözümlemeden geçiştirmek ve soruna yalnızca soyut bir dengeleme ilkesinin ışığında, biçim açısından bakmak yöntemsel açıdan hatalıdır. Bu soyut ilkenin mantığı şöyledir: Siz bize burjuva demokrasisinin çerçevesinde muhalefet hakkı tanıdınız, şu halde biz de sizin sosyalist demokraside aynı rolü yerine getirmenize izin vereceğiz. Sınıf savaşında, devrim düşmanlarını kazanımlarını korumak için kendi benimsediği normları kaçınılmaz olarak çiğnemeye sürükleyen belirli bir mantık vardır. Biçimin sürekliliği sorununu ele alırken bu içerik unsurunu da aydınlığa çıkarmak önemlidir.

Krasin, daha sonra, çoğunluğun iradesinin ortaya çıkmasının önemine işaret etti. Resmi seçimler çoğu kez, yenilikten korkan «tutucular»a yarar. Her küçük reformda bile olan budur; bu durum temel devrimci dönüşümler için daha da büyük ölçüde geçerlidir. İleri sınıfın partisinin, bilimsel konumlardan hareket eden devrimci öncünün görevi, çoğunluğun iradesini ortaya çıkarmak ve parti politikasını buna göre yapılandırmak için yalnızca seçimler ya da hatta resmi bir kamuoyu yoklamasından değil, en çeşitli biçimlerden yararlanmaktır.

Otto Schudel, İsviçre demokrasisinin, görüldüğü gibi, burjuva demokrasisinin gelişmiş bir biçimi olduğunu söyledi. Ancak bunun, ülkeyi sınıai ve mali tekelin hizmetinde bulunan bir devlet ve hükümet aygıtının egemenliği altında olmaktan çıkarmadığını ekleyen Schudel, konuşmasını şöyle sürdürdü: İsviçre demokrasisi, tüm halkın önüne ilerici istemler sunmayı olanaklı kılan bazı araçlara sahiptir; ne ki, bu araçlar, söz-

konusu istemlerin gerçekleşmesini her zaman olanaklı kılmamaktadır. Bunlar, yasama insiyatifleri ve referandum hakkından oluşuyor.

Teorik açıdan İsviçre’de sosyalizm oy yoluyla getirilebilir. Ama bu pratikte olanaksızdır. Çünkü emrinde muazzam mali kaynaklar bulunan tekel-ler bu kaynakları böyle bir insiyatife karşı yönetilmiş bir propaganda kampanyası için kullanmaktan çekinmeyeceklerdir. Ayrıca, hükümet ve tutucu parlamenter çoğunluk, böyle bir insiyatifin sözümona özgürlükçü demokratik sistemin temel dayanaklarını hedef alacağı bahanesiyle, bir ulusal oylamayı önleyeceklerdir.

İsviçre komünistlerinin, yaşam pahalılığı ve enflasyona karşı öne sür-dükleri ve bunalım girişimi diye bilinen 90.000 imzalı önerge, «konunun birliğini» bozduğu gerekçesiyle, yani sözde ayrı ayrı oylanması gereken çeşitli önlemleri birarada ele aldığı bahanesiyle reddedildi.

İsviçre’de varolan haklar, halk hareketlerine mevcut özgürlükleri savun-mak ve genişletmek için çok yönlü olanaklar tanıyor. Sınıflı bir toplumda bu yasalar uygulanmayabilir, gerçekten de egemen sınıflar bunları uy-gulamıyorlar, ama bunlar yine de işçi sınıfının çıkarlarını savunmak ve popülize etmek için, tekeli sermayeye karşı savaşa halk güçlerini seferber etmek için elverişli bir araçtır. İsviçre gibi ülkelerde yeni bir sosyalist top-lum, kanlı bir içsavaş olmaksızın kurulabilir. Ama yenilmeye mahkum olan sınıf şiddete başvurursa, yeni, sosyalist güçler de ona doğal olarak şid-detle karşılık vereceklerdir.

Bu sırada sözalan *Oiva Björkbacka*, referandumun ve seçimlerin kuş-kusuz büyük önem taşıdıklarını, ama bunların çoğunluğun iradesini ortaya çıkarmanın tek yolu olmadığını söyledi. 1948 yılını örnek veren konu-şmacı, bu tarihte Finlandiya’da Sovyetler Birliği ile Dostluk, İşbirliği ve Yardımlaşma Anlaşması’nın imzalanması sorununun tartışılmakta oldu-ğunu anımsatarak, şöyle devam etti: Birçok parti – gerek Sosyal Demok-rat Parti, gerekse burjuva partileri . . . , Demokratik Halk Birliği ve kimi uzak görüşlü, gerçekçi burjuva liderleri tarafından desteklenen anla-şmaya karşı çıktılar. Eğer o günlerde bir referandum yapılsaydı, anlaşma olmazdı. Bugün 30 yıl geçtikten sonra hiçbir burjuva partisi ya da poli-tika lideri buna karşı çıkmıyor. Oysa, 1948’de bile anlaşma çoğunluğun çıkarıydı. Dolayısıyla, çoğunluğun iradesi her zaman seçim sonuçları ya da komuoyu yoklamaları ile belirlenmiyor.

Devrim sürecinde çoğunluğun desteğini kazanma sorununu ele alan *Adam Lopatka*, çoğunluğun çıkarları ile iradesi arasında bir ayrımın gerekliliğini vurguladı. Çıkar, şu ya da bu konudaki nesnel bir durum-ken, irade öznel bir tutumdur. Devrim sırasında öyle zamanlar olur ki, işçi sınıfı partisi halk çoğunluğunun çıkarlarını dile getirir, buna karşılık nüfusun çoğunluğunun iradesi henüz bu yönde oluşmamıştır. Nitekim,

savaş sonrasında Polonya'da işçi sınıfı partisi erki ele geçirecek ve elde tutacak yeterli desteğe sahipti; nedir ki, bu dönemde çoğunluk onun yanında değildi. Dolayısıyla, yeterince geniş bir destek varolmakla birlikte, daha çoğunluğun kazanılmadığı bir ortam doğabilir. Böyle bir ortamda referandum yapılırsa yeni erk, çoğunluğu yanında bulmayacaktır.

Devrimin ilerlemesi açısından, çoğunluk iradesini bir seçimle, devrimden yana oy kullanarak belirtinceye dek beklemek hiç de doğru olmaz. Bu, erkin devrimci güçlerin eline geçeceği ana değin uzun bir süreyi gerektirebilir. Esas olan, yeni erkin halk çoğunluğu yararına bir politika izlemesi, onun desteğini olanaklı olduğunca kısa bir sürede kazanmaya çalışmasıdır.

Söz isteyen *Monty Johnstone*, bir soru yöneltti: Peki ama, çoğunluğa dayanmadan erki ele almak doğru olur mu? Tarihsel gelişmenin bilimsel olarak kavranması, bu gelişmenin varacağı yeri yığınlardan daha iyi görmeyi sağlar, ama bu, bir azınlığa kendi değerlendirmelerini halkın geri kalan kesimine dayatma hakkını vermez, yalnızca ona savaş sürecinde sosyalizmin üstünlüklerini açıklama ve her vesileyle sosyalizme giden yolu gösterme görevini yükler. Erki aldıktan sonra, çoğunluğa dayanılıyorsa bile, varolan hakları azaltmak yanlıştır.

Bert Ramelson, Johnstone'nun değindiği konuya ilişkin olarak, komünistlerin, nüfusun çoğunluğu programlarını tamamen destekler düzeye gelmezden önce erki ele almaya hakları olduğunu söyledi. Şöyle devam etti *Ramelson*: Zaten kapitalist İngiltere, son yirmi yıldır seçmen çoğunluğunun desteğini alan bir hükümete sahip olmamıştır. Bu demektir ki, gerçek sorun oyların yarından çoğunu almakta değildir. Esas nokta, erk-teyken nasıl hareket edileceğindedir. Belli bir aşamada çoğunluğu kazanmak, sonradan ulusa onun çıkarlarıyla çelişen bir politika dayatmak pekala olanaklıdır. Erk, halkı sosyalizmden yana kazanmak ve halkın çıkarları doğrultusunda bir politika izlemek için kullanılmalıdır.

Sandor Lakos, çoğunluk sorununun somut bir biçimde gözden geçirilmesi gereğini vurgulayarak, erekların niteliği ile çoğunluğun nitel özellikleri arasında dolaysız bir bağın varolduğunu söyledi. *Lakos*, devrimci çoğunluğun kendiliğinden oluşmadığını, işçi sınıfı partisinin izlediği politika çizgisine bağlı olduğunu belirtti.

Ivan Frolov, «çoğulculuk» terimiyle ilgili olarak, sözcükler çevresinde tartışmanın yersizliği üzerinde durdu. *Frolov*, örneğin tarihsel sürecin birçok varyantları olduğu anlamında tarihsel yolların çoğulluğundan söz edilebileceğini belirterek, bilimin işlemediği her kavramın Marksizme yabancı oluşunu Marksist düşüncenin gelenekleri arasında saydı.

Frolov, daha sonra sözlerini şöyle sürdürdü: Komünistler sosyalizme

götüren yolları, kimilerinin sandığı gibi saf teorik bir varsayıma dayanarak araştırmazlar. Bu araştırma, komünist partilerinin yürüttükleri geniş çaplı pratik çalışmaya, on yıllardır süren ve daha şimdiden elle tutulur ürünler vermiş olan savaşıma dayanır. Pek çok ülkede sosyalist bir gelecek için, özgürlük ve demokrasi için komünistlerin önderliğinde bir savaş yürütülmektedir. Komünistler, toplumun belli başlı sorunlarını onsuz çözmenin olanaksız olduğu gerçek bir ulusal güç haline geliyorlar. Bu savaşta demokrasi, üzerinde kendisinin boy attığı toprağı ekıyor; demokrasi, işçi sınıfının kazanımlarını ekıyor. Bu yalın değil, çok karmaşık bir süreçtir. Bu da, devrimin, şu ya da bu ülkede ilerleyen genel toplumsal gelişme süreçlerinin, demokratik özgürlükler alanında meydana gelen pek çok yapısal değişikliğin kapsamı dışında görülmeyeceğini anlatır.

Ib Norlund, varolan koşullara uygun olarak sosyalizme geçişin hangi somut biçimde gerçekleştirileceği sorununun, devrim teorisinin en tartışmalı konuları arasında bulunduğunu söyledi: Bu sorun, «ezici çoğunluğun», yani işçi sınıfı ve bağlaşıklarının toplumu çoğunluğun çıkarları yönünde dönüştürecek bir güç haline gelme potansiyellerinin hangi yolla değerlendirileceğidir. Başka bir deyişle, sorun, yığınların devrimci konumlara geçebilmesinin biçimlerini bulma sorunudur. Biz demokrasi savaşımının önemini bu açıdan değerlendiriyoruz.

Tartışmamızda «demokrasi» ile «çoğulculuğun» farklı içeriklere sahip kavramlar olduğu belirtilmişti. Ne var ki, «demokratik savaşım» kavramını kalkış noktası almak çok daha yapıcı olur. Bu, her şeyden önce halkın, emekçilerin çıkarlarını, politik ve toplumsal istem ve haklarını savunmak anlamına gelir. Önemli olan, sömürücü sınıfların erkini alaşağı etmenin ve kapitalist üretim ilişkilerini ortadan kaldırmanın bu istemleri gerçekleştirmek için önce gelen bir koşul olmadığını görmektir. Bu anlamda, demokratik savaşım ile sosyalizm savaşımı arasında bir ayrım vardır. Ama devrimci ve reformist politika arasındaki karşıtlık, öncekinin demokratik savaşımında herhangi bir sınırlama koymayıp, bu savaşımı yığınların deneyimine dayanarak, sosyalizm savaşımına doğru geliştirmeyi hedeflemesinden oluşur. Başka bir deyişle, demokratik savaşım, kendi payına demokratik hareketler için yeni perspektifler açan ve onlara hatırısayılır başarılar kazanmalarında yardım eden sosyalizm savaşımı için bir koşuldur. Sosyalist devrim geniş halk yığınlarını demokratik ereklere uğrunda savaşıma seferber etmeyi öngörür. Günümüzde demokratik savaşımın temel özelliği anti-tekel, anti-emperyalist bir doğrultuya sahip bulunmasıdır.

Norlund, – «barış, ekmek ve toprak» belgisiyle harekete geçerek Büyük Ekim Devrimi'ni gerçekleştiren Rusya'nın işçi, köylü ve askerlerinden, saldırganlara karşı ulusal kurtuluş ve anti-faşist savaş için ayağa kalkan Doğu Avrupa uluslarına, oradan da Batista diktatörlüğüne karşı

duran Küba halkına kadar – demokratik erekler savaşımında yığınların inisiyatif ve aktifliğinin gelişme süreçlerinin pekçok ortak özellik taşıdığını vurguladı. Konuşmacı, Marksist-Leninist bilim için demokratik savaşım deneyimini sosyalist devrimle olan tüm çeşitli bağlarıyla birlikte incelemenin dirimsel bir önem taşıdığını belirtti.

Devrimci Deneyimin Bazı Dersleri

Bir önceki bölümde ele alınan sorunlardan bazıları, konferansta, gerçeğin ölçütü olan başarılı devrimler pratiğinin ışığında tartışıldı.

Konstantin Zarodov, Rusya'daki Ekim Devrimi'ni yorumlayan burjuva, reformist ve Troçkist unsurların bu devrimi anti-demokratiklikle suçladığını ve onun deneylerini günümüzdeki demokrasi ve sosyalizm savaşına uygunsuz diye göstermeye kalkıştıklarını belirtti. *Zarodov*, bununla ilişkili olarak, Ekim Devrimi'nin deneyimlerinin ışığında devrim ile demokrasi arasındaki ilişkilerin kimi temel noktalarını irdeleyerek, şu soruları çıkardı: Burjuvazinin sınıf erki tarafından demokrasinin gelişimine konan setleri aşmak cesaretini göstermeyen bir devrim düşünmek olanaklı mıdır? Seçim mekanizmalarının tek başına yeni toplumsal sisteme geçiş için yeterli olduğunu savlamak doğru mudur? Birlik uğruna öteki partilerle bir blok kurmaya çabalamak doğru mudur, böyle bir birlik her koşulda zorunlu mudur?

Rusya işçi sınıfı, erki ele geçirmek ve proletarya diktatörlüğünü kurmak için silâhlı ayaklanmaya başvurmak zorunda kaldı. Ama silâh geniş çaplı olarak ilk önce devrim tarafından değil, karşı devrim tarafından kullanıldı. Bolşevikler erke ulaşmak için barışçı yolu bırakmadılar, tersine sonuna dek bu uğurda çaba gösterdiler. Bolşevikler, Menşevik ve Sosyalist Devrimci Parti yönetimlerinin (Bolşevik tabanıyla çoğu kez birleşen bu partilerin tabanından gelen onca baskıya karşın) anlaşmayı reddetmelerine karşılık, yine de bu tutumdan vazgeçemediler. Bu partilerin yönetimleri elbette ki demokrasiden, yavaş yavaş demokratik gelişme yolundan söz edip duruyorlardı. *Georgi Plehanov*, bunu, burjuva hükümetinden bir «sol güçler» hükümetine doğru «tırmandırma çizgisi» olarak adlandırıyordu. *Plehanov*, bu «ardarda sıralanış»a unutmaması halinde, «aşırı sağcıların tahta oturması»nın, «gericiliğin etküsü»nun kaçınılmaz olduğunu söylüyordu. (!) Başka bir deyişle, barışçı bir biçimde kendi sıranı beklerken, elbette, bu arada, ekonomik ve politik ilerleme için bir savaşım yürütmek gerekiyordu. Ama ne zamana kadar? Partilerin «*Plehanov'un*

(!) *G. V. Plehanov, «İki Devrim Çizgisi», 1917, s. 9. (Rusça)*

sıralayışı»na uygun ilerlemesini burjuvazinin sessizlikle seyredeceğini kabul etmek olanaklı mı? Örneğin, Rus burjuvazisi «sıralanış»ın devrim yönünde ilerlediğini görür görmez, onu 1917'de birçok vesileyle silâh zoruyla durdurmaya yeltendi (Temmuz'daki kan gölünü ya da Kornilov kırımını anımsamak yeter). Gericilik, sağ güçlerin diktatörlüğü utkuyu kazandı; çünkü tüm barışçı potansiyelleri kullanıp tüketmiş olan Bolşevikler, yığınları silâhlı ayaklanmaya kaldırdılar ve kazandılar.

Oktobr Devrimi'nin hazırlıkları sırasında Bolşevikler, yığınları demokratik yöntemlerle kazanıyorlardı. Bolşevikler, devrimi hazırlarken, önce büyük sanayi merkezlerinde, ikinci olarak sendika ve fabrika komiteleri gibi işçi sınıfı örgütlerinde, üçüncü olarak ordu ile donanmada ve dördüncü olarak da halkın başta gelen temsili örgütü Sovyetler'de çoğunluğun desteğini kazandılar. Bu durum, uzlaşmacı partilerin de – menşevik ve sosyalist devrimcilerin de – katıldığı seçimlerin sonuçlarında özellikle belirgin bir biçimde yansıdı; zaten bu partilerin etkileri aydan aya daha da azalıyordu.

Rusya'da sağ sosyal demokrat liderler, «sol»dan çok «sağ»a baktılar ve halkın demokratik kazanımlarını geçersiz kılmak, ülkede bir burjuva dikta rejimi kurmak amacıyla burjuva parlamentarizminden yararlanmaya büyük bir umut bağladılar. Reformistler, halkın seçtiği organların yerine, Geçici Hükümet, Geçici Hükümet Konseyi («ön-parlamento») gibi burjuva erk organlarının oluşturulması ve atanmasına aktif katıldılar. Ayrıca, Rusya'da uzlaşmacılar ne zaman Bolşevikler'le birlikte hareket ettilerse, amaçları hep Bolşevikler'in etkisini kırmak ve bağışlıktan politik sermaye sağlamak olmuştur.

Lenin ve Bolşevikler, her zaman öteki sol partilerle ilkeli bir temel üzerinde işbirliği olanaklarını araştırmış, bu yöndeki isteklerini belirtmişlerdir. Menşevikler'in ve sağ Sosyal Demokratlar'ın ikinci Tüm Rusya Sovyetler Kongresi'nden ayrılmalarından sonra bile, Bolşevikler, onlara kapıyı açık tutmuş, erki onlarla paylaşmaya hazır olduklarını bildirmişlerdir. Sol Sosyal Demokratlar, Bolşevikler'le birlikte ilk Sovyet hükümetine katıldılar. Bu işbirliği, devrimin gelişmesinin ardındaki etkenlerinden biriydi. Öbür politik partilerin devrimin karşısında saf tutmalarının, karşı devrimci birlikler ve komplolar örgütleyerek devrime karşı savaşmaya karar vermelerinin ve Sovyetler'in karşısında gerici örgüt ve «yerel hükümetler»in kurulmasına katılmalarının suçlusu Bolşevikler değildi.

Sonuç olarak, Oktobr Devrimi'ni çözümleyenlerin önüne çıkan gerçek sorun, kronik «sağ» hastalığı iyileştirme çabalarına ilişkin sorunlardan çok daha çapraşıktır. Bu hastalığın belirtileri arasında, savaşımın yöntem ve biçimlerinin «demokratik»-«demokratik olmayan» diye sınıflandırılmasını sayabiliriz. Örneğin, Oktobr silâhlı ayaklanmasını «demokratik olmayan» bir önlem diye nitelemek her açıdan saçmadır; ABD Bağımsızlık

Bildirgesi'nin, halkın istemediği hükümeti devirme hakkını ilân etmiş olduğunu anımsayın. Gerçeklerin diliyle konuşursak, Ekim olaylarında ayaklanmanın ezici çoğunluğa dayandığını açıklamaya gerek yoktur; çünkü devrim halk çoğunluğunun iradesini yansıtıyordu.

Rolf Stöckigt, demokrasi ve çoğulculuk kavramlarının apayrı kategoriler olarak görülemeyeceğini söyledi. Kapitalizmden sosyalizme geçişin çeşitli evrelerinde bunların farklı bir içerik kazandıklarını, ancak yine de belli bir süreklilik sunduğunu belirten Stöckigt, sözlerine şöyle devam etti: Bu nedendir ki, bu kavramları somut özgüllüklerin ve devrim sürecinin belli bir aşamasındaki görevlerin ışığında çözümlemek gerekir.

Konuşmacı, DAC'nin deneylerinden yola çıkarak, emperyalizmin toplumun her alanında dolaysız bir saldırı karşısında bulunduğu devrimci savaşımın bu aşamasında politik-partisel yapıyı dönüştürme çabasına ilişkin bazı sorunları irdeledi. DAC'nde bu aşama anti-faşist demokratik devrim adıyla bilinir. Ülkenin somut koşullarında demokratik partilerin faaliyet gösterdiği eski yapıyı yeniden kurmak zorunluydu. Oniki yıllık tek parti faşist diktatörlüğünden sonra bu sistemin yıkılması, halkın zihninde bir çokpartili sistemin kurulmasıyla bağlanmıştı. Halkın, parti sayısının ikincil bir sorun olduğunu, esas sorunun en sonunda demokrasinin özü olduğunun anlaması için aradan yıllar geçti. Yeni demokrasi ancak böyle bir demokrasiyi kavramış bir halkla kurulabilir.

Sosyal-ekonomik süreçlerin, özellikle de tekeller ve büyük toprak sahipleri'nin erkinin temellerinin tasfiye edilmesinin etkisi altında, politik-partisel yapı değişikliğe uğradı. Komünistlerin ideolojik ve eğitim çalışmaları ve ideolojik tartışmalar da bu değişimde önemli bir rol oynadı.

Anti-faşist ve demokratik dönüşümler aşamasında yeni üstyapının kurulmasında burjuva parlamentarizminin bazı geleneklerinden yararlandı. Ne var ki, bunlar geleneksel burjuva demokrasisinin sınırlarını aşan demokratik biçim ve kurumların eklenmesiyle zenginleştirildi. Bunun yanı sıra, eski gelenekler ve kurumlar, işçi sınıfının ülkenin politik yaşantısı üzerindeki belirleyici etkisi geliştikçe dönüşüme uğradılar. Ama yeni, bağlaşıp partilerin her zaman komünist çizgi ve politikayı izleyebilecekleri ölçüde kurulmuştu; öyle ki, araba atın önüne geçemezdi.

Sınıf savaşımı DAC'li komünistlerden özel istemlerde bulunuyordu. DAC'nde karşıt sınıfsal konumlar alan partilere faaliyet olanağı tanıma sorunu, her zaman FAC'ndeki gerici güçlerin halk erkini yıkmaya yönelik dolaylı-dolaysız müdahaleleriyle bağlantılı olmuştur.

Sosyalizme geçişte DAC'ndeki erkin niteliği değişti, bir proletarya diktatörlüğünün işlevlerini edindi. Bunun sonucunda, erkin paylaşılması olanaksız hale geldi. Erki, «kendi güçlerinin üzerinden atlayarak», sosyalizmi benimsemeyen sınıflarla paylaşmak olanaksızlaştı. Ama, öteki toplumsal

güçlerin temsilcilerinin de, işçi sınıfının çıkarlarını karşılayan erk yönetimine katılabilmeleri tamamiyle başka birşeydir. DAC'nin yaklaşık otuz yıllık yaşamı boyunca, dört kardeş partinin temsilcileri, devlet aygıtında önemli konumlarda bulundular. Bugün sosyalizm koşullarında partiler-arası işbirliğinin amacı tüm halkın erk yönetimine, aynı zamanda bu partiler aracılığıyla, kendi faaliyetleriyle de geniş ölçüde katılmasıdır.

Çekoslovakya'daki devrimci dönüşümler deneyiminin çözümlemesinden yola çıkan *Ladislav Tomasek*, politik çoğulculuğun işçi sınıfının erk savaşının çeşitli aşamalarında varlığını sürdürebileceğini söyledi. Çekoslovakya'da politik çoğulculuk geleneklerinin güçlü olduğunu belirten *Tomasek*, şöyle devam etti: Savaşöncesi dönemde, 20'nin üzerinde politik parti vardı. Ama bu çoğulculuk, erkin «tekil»liğini, sapasağlam kapitalist sınıf karakterini hiç de dışlamıyordu. Demokratik devrimin sosyalist devrime doğru geliştiği dönemde, Çekoslovak politik sistemi bazı çoğulcu özelliklerini korudu. Ama artık bu bir burjuva çoğulculuğu değildi, çünkü işçi sınıfının devrim sürecindeki önderlik rolü o dönemin politik örgütlenmesi içinde geliyordu (hem de burjuvazi henüz hatırı sayılır bir etkiye sahipken). O tarihlerde Çekoslovakya'da varolan çoğulculuğun karakteristik bir özelliği, yalnızca birçok partinin bulunmasında değil, en başta ülkenin toplumsal gelişme yönünü belirlemek için partiler arasında, toplumsal ve devlet örgütlerinin içinde ve kitle iletişim araçlarında süren keskin bir sınıf savaşında yatıyordu. Komünistlerin hükümete katılma koşullarını burjuva çoğulculuğunun değil, demokratik devrimin gelişmesi ve sosyalist devrime dönüşmesinin yarattığı gerçeği, Çekoslovakya deneyinden çıkan bir derstir.

Tomasek, devrimin barışçı gelişmesi sorununu irdelemeye devam ederek, burjuvazi ile şiddetli çarpışmaların geçtiği 1948 Şubatında, Çekoslovakya'da işçi sınıfının silâhlanması ve bir halk milisi kurulmasının bu gelişmenin önemli bir güvencesi olduğunu kaydetti. Ancak devrimin barışçı ve barışçı olmayan gelişme seçeneklerinden her ikisi de gözönünde tutulursa, içsavaştan sakınılabılır ve karşı devrimin silâhlı eylem girişimleri boşa çıkarılabilir. Bir devrimin barışçı yoldan gerçekleştirilmesi, yalnızca nesnel etkenlere değil, aynı zamanda büyük bir ölçüde öznel etkenlere de, yani işçi sınıfı ve partisinin karşı devrimi etkin bir şekilde yöneten geniş bir halk bağlaşıklığı yaratma yeteneğine de bağlıdır.

Girgin Girginov, devrimin başlangıç döneminde Bulgaristan'da muhalefet partilerinin var olduğunu söyledi. Bunların görüşlerini belirtme ve açıklan açığa savunma hakları bulunduğunu belirten *Girginov*, şöyle devam etti: Ama bu, o dönemde demokrasinin yüksek bir düzeyde varolduğu anlamına gelmez; çünkü muhalefet bu olanağı devrimci kazanımları yok etmek ve halkı sosyalizmi kurmaktan alıkoymak için kullanmaya kalkıştı. Halk, muhalefetin asıl niyetini anlayınca ondan desteğini çekti.

Muhalefet partileri demokratik prosedürlere uygun olarak dağıtıldılar. Bu partilerin dağıtılmasına, halkın, işçi sınıfının yanında yer alan tabandaki üyeleri de yardımcı oldular.

Adam Lopatka, şu ya da bu ülkede kurulacak sosyalist toplum türünü incelerken, politik çoğulculuk kavramını dogmaya dönüştürmemek gerektiğini vurguladı. Bundan özellikle erk savaşı sırasında sakınılması gerektiğini belirten konuşmacı, şöyle devam etti: Devrimler dogmalarla uyuşmaz. Ayrıca, çoğulculuğa dogmatik yaklaşım, yığınların devrimci insiyatifinin gelişmesini ve eski politik yaşantı kalıplarının korunmasını değil, değiştirilmesini isteyenleri devrimden yana kazanmayı engeller.

Halk erkinin başlangıç döneminde, bu erkin daha da geliştirilip güçlendirilmesi açısından bile, politik çoğulculuk zorunlu olabilir. Polonya'da halk erkinin kurulmasından bir yıl sonra iki muhalif burjuva partisine legal çalışma hakkı tanındı. Devrim yolaldıkça, muhalefet partilerinde değişimler başgösterdi, politikaları başkalaştı, bu da onların halk Polonyası'nın kurulmasına şu ya da bu biçimde katılmalarını olanaklı kıldı.

Halkının çoğu katoliklerden oluşan Polonya'da, Marksistler'le dindarlar arasında işbirliği sorunu özel bir önem taşımaktadır. Bu, ülkede sosyalist demokrasinin gelişmesi açısından da önemlidir. Bir zamanlar sosyalist devletle katolik kilisesi yönetimi arasındaki ideolojik çelişkiler şiddetli bir politik savaşım biçimine büründü. Ama devlet ve parti, kilise yönetimi ile, inanç ve materyalizm arasındaki savaşın halkın politik birliğini engellememesi konusunda anlaşmaya vardı.

Lopatka, «hegemonya» kavramının somut tarihsel içeriğine dikkat çekti. Demokratik halk devrimi sırasında işçi sınıfının ve onun öncüsü Marksist-Leninist partinin çevresinde toplanan ilerici güçler yasal muhalefete ve silâhlı illegal gericiğe karşı demokrasi savaşı verdiler ve halkın çoğunluğunu devrim saflarına kazanmayı başardılar. Toplumsal dönüşümler ilerledikçe, gerek sosyalist devlet kurumları sistemi, gerekse yığın örgütleri ve toplumsal hareketler mekanizması güçlendi. Şimdiki gelişme aşamasında – gelişmiş sosyalist toplumu kurma aşamasında – varolan politik ve toplumsal kurumlar farklı görüşlerin daha tam bir şekilde dile getirilmesini ve çeşitli sınıf ve toplumsal grupların çıkarılarının karşılanmasını güvenceliyor. Burada işçi sınıfı partisinin özellikle önemli bir rolü vardır.

Sandor Lakos, toplumun sosyalist dönüşümünde bir ya da birkaç partinin varlığının temel sorun olmadığını, çünkü bunun en sonunda somut tarihsel ortama bağlı olduğunu belirtti. Macaristan'da büyük toplum gruplarının, işçi sınıfı partisinin temsil ettiği toplumsal çıkarlarla çelişen temelli, uzun erimli çıkarları bulunmadığını söyleyen *Lakos*, sözlerini şöyle tamamladı: Biz, yalnızca tarihsel olarak öyle biçimlenmiş olduğu için de-

ğil, ama aynı zamanda farklı çıkarların sürekli gözönünde kalmasını güvencelediği için de, tek partili bir sistemde yaşıyoruz.

Monty Johnstone, Macaristan'da işçi sınıfı partisinin aynı zamanda hem yönetici hem de muhalif partiymiş gibi hareket etmesi gerektiği biçiminde bir görüşle karşılaştığını; Lakos'tan bunu açıklamasını, bu ikili işlevin nasıl yerine getirildiğini anlatmasını istedi.

Lakos'un yanıtı şöyle oldu: Yönetici partinin kendine muhalefet edermiş gibi çalışmasından söz ederken, partinin, kararların alınmasında çeşitli toplumsal kesimlerin çıkarlarını bilmesi, bunları ilke açısından doğru değerlendirmesi ve tartışılan sorunlara özeleştirel bir yaklaşımda bulunması gerektiği anlatılmak isteniyor. Tüm çıkar farklılıklarını ortaya çıkarma ve hesaba katma yeteneği, parti içi demokrasinin yüksek bir düzeyde sağlanmasını öngörür. Bu demokrasi düzeyinde farklı görüşler serbestçe dile getirilebilecek, tüm üyeler Parti'nin çalışmalarını kontrol etme olanağına sahip olabileceklerdir. Toplumsal, devlet ve sendikal örgütler sahip bulundukları belirli bir bağımsızlıkla, çeşitli çıkarların dile getirilmesi ve pekiştirilmesinde önemli bir rol oynarlar. Bu örgütler Parti'nin politika ve kararlarına karşı tavır alabilecek durumdadırlar, ki bu da bir tür kontroldür. Bu örgütsel çerçevenin dışında da kitle iletişim araçları gibi başka görüş belirtme organları vardır. Parti tüm görüşlere en büyük dikkati göstermeyi amaçlıyor.

Manuel Menendez, Ocak 1959'da Küba Devrimi'nin etkisi ve burjuvafatifundiyacı blokun devrilmesinden sonra bir devrimci yığın erki kurulduğunu söyledi. Bu erkin en başta işçi sınıfının ve emekçi köylülüğün temsilcisi olduğunu dile getiren Menendez, konuşmasını, bunun aynı zamanda küçük kır burjuvazisi ile emperyalizme ve yerli oligarşiye muhalefette birleşen öbür katmanların çıkarlarını da yansıttığını açıklayarak sürdürdü. Küba'da devrim süreci eski devlet aygıtının parçalanmasının zorunluğunu kanıtladı; tiranlığa bağlı politik partiler dağıtıldı. İşçi, köylü ve öğrencilerden oluşan Ayaklanma Ordusu, devrimin kazanımlarının başlıca güvencesiydi. Devrimin etkisundan sonraki birkaç ayda halkın çıkarlarını karşılayan demokratik, halkçı ve anti-emperyalist karakterde ekonomik önlemler alındı.

Küba devriminin ilk döneminde, herkesin elinde «Sağol Fidel!» yazılı pankartlar vardı. Ama bu hiç de devrimin tüm Küba toplumu tarafından desteklendiği anlamına gelmez. Karşı devrim yeni erkin devrimci dönüşümlerine karşı direnişe kalktığı zaman bu gerçek daha bir açıklığa kavuştu.

Emperyalizmin sözcüleri ve sahte devrimciler, Küba devrim sürecinde demokrasi ve özgürlük yokluğundan, Küba sosyalist devletinin politik aygıtını «insancillaştırma ve demokratikleştirme» gereğinden dem vurdular. Ne

ki, bizim de özgürlük ve demokrasi konusunda kendimize özgü bir görüşümüz var. Sosyalist devrim yalnızca yalıtlanmış grup ve kesimleri değil, geniş emekçi yığınları tarihin yapılmasına kattı ve halka geniş bir etkinlik alanı sağladı. Birkaç yıl devlet yapısının geçici bir karakter taşımasına karşın, bu durum belli başlı bütün kararların ulus çapında tartışılmasını ve halka danışılmasını engellemedi. Devrimin üzerine dayandığı temellerden biri, parti ile tüm halk arasında bir bağ işlevi gören güçlü yığın örgütleriydi. Bu örgütler, ülke nüfusunun hemen $\frac{1}{10}$ 90'unu birleştirmekteydi. Daha sonraları, ülkemizde proletarya diktatörlüğünün özgül bir biçimini sunan halk erki organları meydana getirildi. Sosyalist demokrasi, bir azınlığın diktatörlüğü için örtüden başka birşey olmayan burjuva demokrasisinden çok daha yüksek düzeydedir. Bugünkü koşullarda «saf demokrasi» çağrıları sınıfsal yaklaşımı reddetmek anlamına gelir.

Demokrasinin Politik ve Toplumsal Yönleri

Tartışma süresince, politik üstyapı ile toplumsal ilerleme ve emekçilerin toplumsal hakları uğrındaki savaşımlar arasındaki karşılıklı etkileşim ve sosyal reformizm ile devrimci politika arasındaki temel ayrılık noktaları ele alındı.

Sarada Mitra, kapitalizmde demokrasinin bir iç çelişki taşıdığını şöyle açıkladı: Demokrasi, burjuvazinin bir politik egemenlik biçimi olarak kalırken, aynı zamanda da işçi sınıfına savaşımını yasal koşullarda yürütme olanağını verir. İşçi sınıfı bu olanağı değerlendirirken, toplumsal haklarını genişletmek ve sermayenin erkini kısıtlamak amacıyla, kazanmış bulunduğu hak ve özgürlükleri kullanır. Ancak, demokrasinin toplumsal ve politik yönleri arasındaki ilişki her durumda aynı kalmaz. Sınıf savaşımının az-çok açıkça belirlenmiş sınırlar çerçevesinde sürdüğü sağlam oturmuş gelişmiş kapitalist toplumlarda, demokrasinin politik yönü sınıf savaşımını ilerletmek ve demokrasiyi yeni bir içeriğe kavuşturmak için odak noktası haline gelebilir. Ulusal ve politik perçinleşme aşamasından geçmekte olan toplumlarda ağırlık kazanan yan, demokrasinin toplumsal yanındır.

Burjuva demokrasisinde yaşayan birkaç gelişme yolundaki ülkeden biri olan Hindistan'da, son otuz yılın deneyimleri, ulusal burjuvazinin burjuva demokratik reformları bile yerine getirmekten aciz olduğunu gösteriyor. Bu gerçeği, kapitalizm öncesi üretim tarzlarının, yığınsal bilgisizliğin sürüp gitmesinde, geniş halk çoğunluğunun toplumsal ve ekonomik yaşamında temel demokratik hakların bulunmamasında açıkça görüyoruz. Tüm bunlar, egemen sınıfın halkın demokratik haklarını kısıtlama ya da olanaklıysa toptan yoketme özleminin körüklediği giderek artan toplumsal

çatışmaları doğuruyor. Geniş emekçi kesimleri, özellikle de kır halkı demokratik istemlerin toplumsal yönünü politik yönünden daha kolay kavriyorlar, ama onlar da artık politik özgürlük yokluğunun toplumsal değişim savaşına sekte vurduğunu kavramaya başlıyorlar.

Buna bağlı olarak, halkın çıkarlarıyla daha uyumlu bir devletsel-politik yapı arama sorunu gündeme geliyor. Şu anda sosyalist yönelimli ülkelerde toplumsal reformlar yığınları harekete getirmenin başlıca aracını oluşturuyor. Bu reformlar halk yığınlarının çıkarlarını karşılıyor, onların devrimci hükümete desteklerini sağlıyor ve ilerici politik rejimlerin demokratik temeli meydana getiriyor.

Bununla birlikte, bu ülkelerin kimisinde demokrasinin toplumsal ve politik yönleri arasındaki ilişki sorunu epeyce keskin niteliktedir. Bu en başta, emperyalizmle ve ilerici rejimlere karşı iç ve dış bozguncu çabalarla savaşın yarattığı nesnel ortamın ağır basmasından ötürü böyledir. Toplumsal reformlardan çıkarları zedelenen gerici unsurların toplumsal dönüşümlere karşı dirençlerini yoğunlaştırdıkları böyle bir ortamda bu çevrelere sınırsız politik özgürlüğün tanınması dönüşümleri tehlikeye sokacaktır. Ama, her özgürlük kısıtlaması mutlaka titiz bir sınıfsal karakter taşımali ve gerici, sömürücü güçlere karşı yönelmelidir. Ancak o zaman haklı olabilir. Ne yazık ki, zaman zaman yönetici çevrelerin öznel zorlamaları, zorunlu demokrasi kısıtlamasının ötesine geçerek, devrimci yönetim ile yığınlar arasındaki bağı vahim bir şekilde zayıflatıyor. Böylesi bir eğilim, rejimi bürokratik yozlaşmaya götürür ve devrim sürecini sekteye uğratır.

Hecham Youri, bu eğilimin taşıdığı tehlikelere dikkat çekerek, Mısır'daki buna ilişkin gelişmeleri inceledi. Nasır döneminin sosyal-ekonomik dönüşümlerinin büyük önemini kaydeden Youri, o sıralarda politik demokrasi yokluğunu Mısır'da ulusal-demokratik devrimi durdurup bozguna uğratan ana etken olarak niteledi. Rejimin sınıfsal karakteri ülke yönetiminde düşülen vahim hatalarda kendini gösterdi; bu hatalardan en belirginini otoriter bir hükümetin kurulması, örgütlü yığın hareketine, özellikle de işçi sınıfının sendikal ve politik örgütlerine – öncü parti de içinde – karşı düşman bir tavır takınması olmuştur. Egemen çevreler, erkeklerini, sınıfların ve toplumsal savaşımın üzerinde varolan bir kuruluş biçiminde göstermeye, bu erkin toplumsal ayrılıkları azaltmak için durup dinlenmeden çalışan adaletli ve dürüst bir hakem olduğunu ileri sürdüler. Aslında, sağ güçlerle uzlaşmayı ve onların emellerini yerine getirmeyi amaçlayan «ulusal birlik» kavramı gerici eğilimleri şiddetlendirdi. Halkın demokrasi ve temel özgürlüklerden yoksun oluşu, geriye dönüş oluşumlarının serpilip gelişmesine ve daha sonra Nasır sonrası Mısır'ında devrimin bir yönetici elit tarafından tamamiyle terkedilmesine yol açtı.

Naziha Duleimi, politik demokrasinin, toplumsal demokrasiyi savunup derinleştirmenin bir aracı olarak taşıdığı büyük önemi kaydederek, Irak

örneğinde olduğu gibi sosyalist yönelişi derinleştirmek gerekçesiyle de olsa, bu ikisini birbirine karşı dikmenin hatalı olacağını vurguladı. *Du-leimi*, sözlerini şöyle sürdürdü: *Baas Partisi*, emekçilerin örgütlenme ve grev özgürlüğünü ortadan kaldırmış, irade ve inancın özgürce dile getirilmesine olanak vermeyen keyfi yasalar çıkarmıştır. Bu Parti sendikaların ve toplumsal örgütlerin faaliyet alanını tekeline almıştır. O, Ulusal İlerici Cephe konusunda, ona katılan partilerin bağımsızlığına ve yığınlarla bağlarına son vermeyi hedefleyen bir politika benimsemiştir. «Yönetici parti» kavramı, özünde cephenin öteki üyelerini Baas'ın politikasına ve fikirlerine bağımlı kılmak anlamını taşıyor. Baas Partisi, 1978'den bu yana Komünist Partisi'ne karşı geniş çaplı bir terör kampanyası sürdürüyor.

Ne ki, politik demokrasinin kısıtlanması emperyalizm karşısında cepheyi zayıflatıyor, toplumsal demokrasiyi daraltıyor, karşı devrim için önkoşullar yaratıyor. Anti-emperyalizmle anti-komünizmi bağdaştırmak ne denli olanak dışıysa, Komünist Partisi'ne karşı savaşırken sosyalist bir doğrultuda yürümek de o denli olanak dışıdır.

Maria Morgadinho, Portekiz devriminde başgösteren iki hatalı kavramı açıkladı. Birincisi, demokrasiyi yeni sistemin biricik ereği ve özgül özelliği sayan, ekonomik ve toplumsal yapılarıdaki dönüşümlerin fazlalık olduğunda ısrar eden sağ oportünistler; ikincisi, kapitalist sömürü sürdürükçe demokratik özgürlüklerin yararsız olduğunu savunan «sollar». Bu kavramların her ikisi de boştur; Portekiz devriminin toplumsal kazanımlarını korumak için politik demokrasinin önemi büyüktür. Yakın zamanlara dek ülkenin gerici güçleri büyük sermaye, toprak sahipleri ve emperyalistleri eski konumlarına kavuşturmak için, demokratik sistemin varlığını tehdit altına sokmadan faaliyet gösteriyorlardı. Ancak, gericiliğin işçi sınıfı ve halk hareketinin güçlü direnci karşısında pek sınırlı bir ilerleme kaydedebilmesi, onun mevcut devlet sistemi çerçevesinde politik ortamda köklü bir değişiklik gerçekleştirmenin olanaksızlığını anlamasını sağladı; böylece gericilik, emperyalizmin desteğiyle, tüm ülke çapında, halkın demokratik kazanımlarına karşı atağa kalktı. Şimdiki hükümetin politikası, kapitalist, toprak sahibi ve emperyalist güçlerin erkini diriltme yönündedir. Bu politika üretim araçlarını kapitalistlere ve büyük toprak sahiplerine geri vermeyi, emekçiler üzerindeki sömürüyü yoğunlaştırmayı, toplumsal hakları sınırlamayı ve en sonunda demokratik özgürlükleri toptan rafa kaldırmayı amaçlıyor. Emekçi halkın ve demokrasi güçlerinin bu politikaya karşı çıkışları bir yığın savaşımları (grev, gösteri, vb.) ve erk organlarındaki temsilcilerinin çabaları biçiminde sürüyor.

İsveç demokrasisinin evrimini irdeleyen *Hans Arvidsson*, 19. yüzyılın ikinci yarısında ülkede yoğun bir sanayi gelişiminin başladığı ve işçi sınıfının olduğu yıllarda demokrasiyi genişletme savaşımının işçi sınıfı hareketinin başlıca politik görevi olduğunu söyledi. Bu savaşımın demokrasinin top-

lumsal yanlarının yoğunlaştığı farklı bir ortamda günümüze dek sürdüğünü belirten *Arvidsson*, şöyle devam etti: Bugün taban demokrasisi, yani iş saatlerinde sendika toplantıları yapma hakkı, grev hakkı, çeşitli durumlarda kullanılabilecek sendikal veto hakkı, işçilerin işyerinde politika tartışma hakkı gibi istemler için verilen savaş, bu savaşın bir parçasını oluşturuyor. Bu istemler yerine getirilirse işçiler kapitalizme karşı verdikleri kavgada daha güçlü konumlara erişecekler.

Alvaro Delgado, emperyalizme bağımlı ülkelerde demokrasi savaşının bir dizi özgül özelliğini gözden geçirdikten sonra, Latin Amerika'da demokrasinin çoğunlukla kapitalist sistemle, özellikle de ABD'ndeki politik rejimle özdeşleştirildiğini açıkladı. ABD'nde anti-sömürgeci hareketin yaydığı insanlık hakları modeli, 19. yüzyılın başlarında Latin Amerika kurtuluş devrimlerinin bütün önderleri tarafından benimsenmişti. Bu özgürlük kavrayışı, politik ve ekonomik yapıtlarda hâlâ pek popülerdir. Kimi liderler, hâlâ, zamanında ABD'nde gerçekten varolan anti-sömürgeci demokrasi sanki bugün de varmış gibi, ABD yaşam tarzını öve öve göklere çıkarıyorlar.

Bu tavrın yanlışlığını kanıtlayan *Delgado*, konuşmasına, sermayenin bir kez burjuva devrimini gerçekleştirdikten sonra bir daha yeni devrimler istemeyeceğini anımsatarak devam etti. Aksine, burjuvazi bu devrimleri önlemeye ve her türlü toplumsal değişimi felc edecek burjuva demokratik biçim ve kurumlar dikmeye çalışır. İşçi sınıfı, burjuva demokrasisini sürekli bir savaşım alanı ve aynı zamanda sınıfsal potansiyellerini genişletmesini, yeni haklar kazanmasını sağlayabilecek bir araç olarak görür. Bağımlı ülkelerde bu savaşım, sermayenin kalelerinde süregiden savaşımından farklı bir seyir izler. Bağımlı ülkelerde emperyalizmin ekonomik yapıda yarattığı çarpıklıklar burjuva demokrasisinde büyüdükçe kısıtlamalar doğurur; emperyalizm, neo-faşizm ve ırkçılık burjuva demokratik değişleri dillerinden düşürmeseler de, bu pratikte demokrasinin tümden yokedilmesine dek varır.

Kemal Kervan, burjuva demokrasisi ile gericilik arasında açık-seçik bir ayrım çizgisi bulunmadığını belirterek, Türkiye'de seçimlere ve birçok partinin faaliyet göstermesine olanak veren biçimsel bir parlamenter demokrasi varolduğu halde, egemen sınıfın artık açık kanlı kıyımlara, anti-demokratik yasalara, sıkıyönetime başvurmadan erkini sürdüremediğini kaydetti. Türkiye, Avrupa'da Komünist Partisi'nin hâlâ yasak olduğu tek ülkedir. Türkiye'de güncel görev, anti-emperyalist, anti-tekel ve anti-feodal nitelikte bir devrimdir. Biz, Türkiye'de bu devrimi, «ileri demokratik devrim» olarak adlandırıyoruz.

Kemal Kervan, egemen sınıfın etkisini sürdürmek için yeterli maddesel temele sahip bulunmamasından ötürü, pek sınırlı olduğuna inandığı burjuva reformizminin potansiyellerini ele aldı. Tek başına reformlar yolu,

yani erkin sınıfsal karakterinde bir değişikliği öngörmeyen bu yol, fazla uzun değildir, çünkü burjuva reformları temelindeki «demokratikleştirme»nin varacağı yer çıkmazdır.

Gündemdeki sorun üzerindeki tartışmayı sürdüren *Jose Lava*, gelişme yolundaki ölkelerde burjuva reformizminin kendi sınıfsal çıkarlarını korumak ve bir yanda gerici sınıflar ve dış tekellden, öte yanda ise devrimci öncü partilerin yolgösterdiği örgütlü emekçi halktan gelen karşıt baskıları dengelemek amacıyla, sınıflarüstü devlet kavramını formüle etmiş olduğunu söyledi. Konuşmacı, bu devletin, sözümona, «merkezden devrim» mantığıyla bu antagonist sınıfların çıkarları arasında bir denge kurma görevini üstlendiğini belirterek şöyle devam etti: Ama emekçiler ve yığın örgütleri, hâlâ politikaların belirlenmesine, hatta hükümet politikalarının uygulanmasına ve bu yöndeki kararların yerine getirilmesine katılmaktan uzak tutuluyorlar. Bu durum, toplumsal ve ekonomik dönüşümlerin amansız düşmanlarına son derece gerekli reformları sabote etmek ve geciktirmek için geniş olanaklar veriyor. Sonuçta, burjuva reformist hükümetler işçi ve köylü yığınları arasında saygınlıklarını yitiriyorlar, istikrarsızlığın açık hedefleri haline geliyorlar. İlerici Sosyal-ekonomik reformlar, ancak devrimci öncülerinin önderliğindeki emekçilerin sınıf savaşımını yoğunlaştırmalarıyla yerine getirilebilir.

Konferansta söz alan konuşmacılar, yeni kurtulmuş ölkelerde sosyal demokrasinin faydasızlığını da belirttiler. *Essop Pahad*, Avrupa sosyal demokrasisinin bazı kesimlerinin, bilimsel sosyalizme seçenek olarak «demokratik sosyalizm» kavramını aktif bir biçimde öne sürdüklerini belirtti. Sosyalist yönelimli ölkelerin sosyalist toplulukla doğal ve vazgeçilmez bağlaşıklığını çarpıtmak, olanak varsa parçalamak ve Afrika'nın devrimci güçlerini Marksizm-Leninizm'den uzaklaştırmak amacıyla, özgürlük, eşitlik, adalet ve dayanışma gibi değerli sözcükleri yalan propagandalarında araç olarak kullanıyorlar. Burada iki sorun öne çıkıyor: Kimin için, hangi sınıf için demokrasi ve özgürlük? Sömürenle sömürölen, ezenle ezilen, ırkçılık suçlarıyla kurbanları arasında eşitlik diye birşey olamaz. Özgürlük, demokrasi ve eşitlik gibi sözcükler, ancak sömürgeciliğin mirasını, ekonomik ve toplumsal geriliği, yoksulluk, hastalık, açlık ve cehaleti ortadan kaldırma çabasına katkı yaptıkları zaman gerçekten yaşayan bir öze sahip olur.

Devrim teorisinin bazı yönetsel yanlarını ele alan *Girgin Girginov*, gerçek bir toplumsal devrimin boydan boya demokratik olduğunu söyledi. Aynı zamanda demokrasi bir toplumsal devrimin ana maddelerinden biri, koşulu, aracı, yöntemi ve bir anlamda da ereğidir; çünkü devrim, yığınların devrimci yaratıcılığının sonuna dek açılıp serpilmesini sağlar. Devrim ile demokrasinin karşılıklı ilişkisinin bir başka yanı da demokrasi tipinin ilişkili olduğu devrim tipine bağlı olmasıdır. Sosyalist demokrasi-

nin doğup gelişmesinin nedeni burjuva demokrasisinin canalcı toplumsal ilerleme sorunlarını çözememiş ve hâlâ çözememekte olmasıdır.

Devrim ve demokrasi diyalektiği, toplumsal ilerlemenin yalnız nesnel değil özne yanını da, aynı zamanda onu hareketlendiren aktif bir etken olmasının yanısıra, onu yeterince yansıtan bilinç tipini de karakterize eder. Devrim ile demokrasi öğelerinin içiçe geçerek diyalektik bir birlik oluşturduğu diyalektik materyalist bilinç budur. Gerçek bilimsel düşünce, özünde devrimcidir; çünkü sonul doğrular tanımaz ve bilim adamından her soruna yaratıcı, yenilikçi bir mantıkla yaklaşmasını ister. Öte yandan, bilimsel düşünce demokrasiye mutlak bir gereksinim duyar; çünkü her yeni fikir eskiyle, tutuculukla savaş içerisinde ve ancak bilimin gerektirdiği görüş ve savların serbestçe çarpışmasına olanak sağlayan bir demokratik atmosferde ilerleme kaydedebilir. Bilimsel düşünce ancak demokrasi yasalarına uyulması halinde devrimci pratikte somutlaşabilir.

(Gelecek sayıda devam edecek)

2000 Yılıının Eşiğindeki Dünya: Efsaneler ve Gerçekler

Vadim Zagladin

Tarih Profesörü (SSCB)

Ivan Frolov

SSCB Bilimler Akademisi Muhabir Üyesi

Yirmibirinci yüzyılın eşiğinde dünyanın görünüşü nasıl olacaktır? İnsanlığın önünde duran bu soru hiç de bilinmeyen bir soru değildir. Bunun nedeni yalnızca yeni bir binyıla girişin psikolojik bakımdan geleceği incelemeye özendiren bir çıkış noktası olması değildir. Bir yanda, komünizm yoluna giren sosyalist ülkelerde görüldüğü gibi giderek hızlanan ve gözle görülür başarılarla ulaşan ekonomik, toplumsal ve kültürel gelişme süreçleri, dünya devrimci güçlerinin savaşımının sorunları ve başarıları; öte yandan, kapitalist dünyayı sarsan bunalımın görüngüleri, emekçiler için yeni felaket tehditleri, askıda bırakılmış toplumsal sorunların birikmesi, politik çelişkilerin şiddetlenmesi, bütün bunlar, insanlığın önündeki açılımları kavramak için çaba harcamayı güçlüce uyarıyor.

İnsanoğlu bugün, sanayi, bilim ve teknik alanındaki ilerleme hızının, buna uygun bir toplumsal ve insansal bir yönlendirme olmadığı, olası sonuçları hakkında belirgin bir fikre sahip olunmadığı takdirde, tehlikeli durum aldığı bir gelişme aşamasında bulunuyor. Bu konuda insanoğlu hiçbir şekilde yanıltma hakkına sahip değildir.

Dünyanın gelişiminin bugünkü eğilimlerini çözümlerken bilimsel bilginin açığa kavuşturduğu tehlikelerin kavranması, doğallıkla bu gelişmeye egemen olma arzusunu doğurmuş ve bu gelişmeyi insanlık için yararlı bir yöne çekme girişimleri boy vermiştir. Böylelikle, eski ve yeni sorunlara yeni çözümler, yeni hedefler, yeni toplumsal ölçütler ararken, potansiyel gelecek, gitgide daha açık biçimde bugün üzerinde etki yapmaya başlıyor.

Gelecek, tüm dünya komünistlerinin sürekli ilgisini çekmiştir. Marksist yöntembilim, sorunun «sadece geçmişi açıklamak için değil, aynı zamanda geleceği ustaca önceden görmek ve bunun gerçekleşmesi yolunda cesur bir eyleme girişmek için ... teorik bir temele» ⁽¹⁾ oturtulmasını gerekli kılar.

(¹) V. İ. Lenin, Toplu Yapıtlar, c. 21, s. 67–68.

Aşlında, ilerlemeyi yönlendirmek ve hatta insanın gelecekteki varoluşunu güven altına almak için geleceği öngörmek günümüzde zorunlu bir koşul haline geliyor. İşte bundan ötürüdür ki, gelecek binyıla ilişkin öngörüler uluslararası politikada öylesine önemli bir rol oynamaya başlamıştır. Geleceğe yaklaşım yollarının ve çerçevelerinin belirlenmesinin sosyalizm ile kapitalizm arasındaki ideolojik, ekonomik ve toplumsal çatışmanın temel alanı durumuna gelişinin nedeni de budur. Komünistlere göre gelecek en güncel politik ve teorik sorunlardan birisidir.

O halde, soyut felsefi ütopyalar değil (her ne kadar bunlar peşin peşin yadsınamazsa da), içeriği çağımızın temel çelişkisine sınıksı bağlı olan son derece gerçek bir politik ve toplumsal sorunlar söz konusudur. Günümüzde sadece gelecek bilimcileri değil ⁽²⁾, önemli politik ve tanınmış kişiler, çeşitli ülkelerin hükümete bağlı örgütleri, Birleşmiş Milletler organları da bu sorunlara ilgili gösteriyorlar.

ABD Başkanı J. Carter ⁽³⁾ ve papa II. Jean Paul ⁽⁴⁾, büyük şirketlerin açık savunucuları, teorisyen ve uygulayıcı her boydan sosyal reformistler: hepsi, savundukları sınıf konumlarından çıkarak, toplumsal, ekonomik, politik, ideolojik ve ahlaksal nitelikte birçok güncel sorunun çözümünü etkilemeye çalışmak için gözlerini 2.000 yılına dikmiş bulunuyorlar. Ve çoğu zaman bu girişimler sadece ulusal planda yapılmakla kalmıyor, uluslararası düzeyde de gerçekleşiyor, tüm insanları ilgilendiriyor. «İnsan niteliğinde» bir değişimin, «bütün öteki toplumsal değişmelerin önkoşulu olacağı» ⁽⁵⁾ yollu soyut insancıl düşünceler sık sık öne sürülüyor. Ne ki, gerçekte bu, ilk bakışta, deyim yerindeyse, saf ve duygusal bir «insancıl yaklaşım» gibi görünüyorsa da, daha derinden bakıldığında,

⁽²⁾ Batı'da, 60'lı yıllarda, özellikle H. Kahn ve A. Wiener'in «2.000 yılı» adlı kitabının (H. Kahn, A. Wiener, The Year 2.000, New York, 1967) ve D. Bell yönetiminde Birleşik Devletler Bilim ve Sanat Akademisi 2.000 yılı komisyonunca yayımlanan «2.000 yılına doğru» başlığını taşıyan rapor derlemesinin (Toward the year 2.000, D. Bell (ed.), Boston, 1968) yayımlanışından sonra başlayan gelecek bilim patlaması giderek yaygınlaşırken, 2.000 yılına yönelik çalışmaların sayısı önemli artış göstermektedir. 1974 yılında, 15 gelecek bilim örgütünün bağlandığı bir Gelecek Hakkında Araştırma ve İnceleme Dünya Federasyonu kurulmuştur. Yine, «2.000 yılında insanoğlu» Uluslararası Bilimsel Merkezi ve hükümet dışı bir örgüt olarak Roma Kulübü kurulmuştur. Bunların esas olarak global sorunlara ilişkin hazırladıkları raporlar büyük bir ün kazanmıştır.

⁽³⁾ Örneğin, Carter'ın 1980 ve sonraki yıllarda bilim ve teknik konusunda Federal hükümetin politikasına ilişkin olarak Kongre'ye yolladığı son mesajına bakınız.

⁽⁴⁾ Daha ilk genelgesi «Redemptor Hominis»te, Papa, güncel ve 2.000 yılının global sorunlarına değindi.

⁽⁵⁾ Örneğin bkz. A. Pecrei, «The Human Quality», Oxford Pergamon Press, 1977. Basında, Roma Kulübü'nün, «İnsan açmazı»na ilişkin yedinci raporunun yakında yayımlanacağından söz edilmektedir.

son derece ciddi ve pratik bir sorun olarak, burjuva reformist gelecek biliminin temel konusu olan kapitalist ilişkilerin geleceğe yönelik, savunucusu anlamına, gelmektedir. 2.000 yılının çevresinde dolanan ve «tek-nokratik iyimserlik»ten taze kan alan birçok toplumsal ütopyada bu özellikle belirgindir. Ünlü Amerikalı sosyolog H. Kahn ve arkadaşlarının, «Gelecek 2.000 yıl. Amerika ve Dünya için Senaryo» başlığını taşıyan kitabı ⁽⁶⁾, bu edebiyat türünün anlamlı bir örneğidir.

İlginçtir ki, esas olarak bilimsel ve teknik ilerlemeye dayanarak bu global öngörülerin yazarları, gelecekte yalnızca kapitalist toplumda bazı değişiklikleri benimsiyorlar ve tüm dünyanın ABD'nin çizdiği yolu izleyeceğini öngörüyorlar. Profesör P. Mall'ın yönetiminde yayımlanan «2.000 yılının Avrupası» ⁽⁷⁾ adlı kolektif kitapta da yine aynı düşünce görülüyor.

Bütün bu öngörülerin, Marksistler açısından yine de ilginç, somut ve gerekçeli malzemelere dayandığı kuşkusuz yadsınamaz. Ne ki, burjuva gelecekbilimcilerinin vardıkları sonuçlar bütünüyle onların sınıfsal konumlarınca belirlenmiştir ve yalnızca bugün ve gelecek karşısında kapitalizmi savunmaya, aklamaya yöneliktir.

Gelecekbilimcilerden kimilerinin kapitalizmi üçüncü binyıl açılımıyla bütünleştirmeyi amaçlayan yeni yöntemler önermeleri hiçbir şeyi değiştirmez. Somut olarak önerdikleri şeyler (hatta kapitalist işleyişin reformdan geçirilmesi) son çözümlemede, sosyalist seçeneği yok etmek temel amacına bağımlı kalmaktadır.

«Sosyalizmi kurmadan, mali, ekonomik ve hatta teknolojik sistemimizi yeniden tümüyle değiştirmeliyiz» diyor Fransız sosyologu Jacques Ellul. «Yarı kapitalist bir örgütlenme şekliyle hedeflerimize tümüyle ulaşabiliriz.» ⁽⁸⁾

Kimi tasarıların yazarları da, öngörülerinin gerçekleşmemesi halinde, kapitalist toplumun yazgısı üstüne hiçbir düş kurmuyorlar. «Gelecek İmgeleleri: Yirmibirinci yüzyıl ve Ötesi» adlı derlemede şöyle belirtiliyor: «Amacımızın ve özgörevimizin bilincine yeniden varmazsak, bir varlık nedeni bulmazsak Batı uygarlığının çökmesiyle karşı karşıya kalacağız.» ⁽⁹⁾

Ne var ki, sadece kesin biçimde angaje olmuş burjuva gelecekbilimcileri, bugün kapitalizmi kurtarma zorunluğu üzerinde bu denli açık biçimde ısrar ediyorlar. Örneğin Roma Klübü'nün raporlarında ve özellikle, Birleşmiş Milletler'in isteği üzerine, Nobel Sahibi W. Leontief (ABD) ve ar-

⁽⁶⁾ H. Kahn/W. Brown/L. Martel, «The Next 2.000 years. A Scenario for America and the World», New York 1976.

⁽⁷⁾ Europe 2.000 ed. by P. Mall, London 1977.

⁽⁸⁾ «Images of the Future The Twenty First Century and Beyond» ed. by R. Bundy, New York, 1976, s. 32.

⁽⁹⁾ Agy., s. 3.

kadaşları tarafından yazılan «Dünya Ekonomisinin Geleceği»⁽¹⁰⁾ adlı kitapta yer alan global öngörüler, kapitalizmin ve onun çelişkilerinin geleceği bakımından genelde daha sakınlı görünüyor.

Kapitalizmin dünya çapında yarattığı tehlikeler, gitgide daha geniş kitlelerin gözünde, onun mahkum olduğu açılım yoksunluğunun inandırıcı bir kanıtıdır. Bu düzenin kendi varlığı bile günümüzde global bir tehlike halini almaktadır. Ekonominin devlet-tekelci kapitalizmi eliyle düzenlenmesi, kapitalist ilerlemenin anarşik, dağınık niteliğinde hiçbir değişiklik yaratmamıştır.

Burjuva ve reformist gelecek biliminin efsanelerini reddederken Marksistler, insanlığın perspektifleri sorununa olumlu bir bilimsel yanıt getiriyorlar. Bu yanıt, tarihsel evrimin verilerini hesaba katan genel bir yanıt olmakla kalmıyor, aynı zamanda yeni durumu, insanlığın sosyalizme ve komünizme doğru yürüdüğü, emekçilerin emperyalizme karşı devrimci savaş yürüttüğü bağlamda global sorunların çözülmesinin önemini dikkate alan oldukça somut bir yanıttır. Ancak, gerçekçi olduklarından ve devrimi yapay biçimde hızlandırma olasılığını dışlamaları nedeniyle Marksistler, bir bütün olarak stratejilerinin, farklı toplumsal rejimlere – kapitalist ve sosyalist – sahip ülkelerin barış içinde birarada yaşama ve işbirliği çerçevesinde, insanlığın geleceğini ve gelişimini ilgilendiren çözümlerin araştırılmasını dışlamak bir yana, içerdiği görüşündedirler. Günümüzde, ancak bu gerçeği ve bu perspektifi gözönüne alarak geleceğe ilişkin bir model inşa edilebilir ve yeni bir binyıla geçmek üzere olan dünya hakkında somut öngörüler formüle edilebilir.

Çözümleme konusunda sistemli, bütünsel bir yaklaşım gerektiren, onu çağımızın somut tarihsel bağlamı içinde çelişkileri ve karşıtların savaşımı yoluyla değişim ve gelişmesini gözönüne almayı gerektiren Marksist global işleme yöntembilimi temel bir öneme sahiptir. Marksist yöntem bilim, araştırmayıcı, üçüncü binyılın eşliğinde yer alan dünyanın gelişiminde genel ile özel, uluslararası (global anlamda) ile ulusal, insansal ile toplumsal arasındaki diyalektiği çözümlemeye davet eder. Çoğu zaman, önem derecesine bakmaksızın şu ya da bu değişikliği işine geldiği gibi seçmekle sınırlı kalan burjuva yöntem bilimine özgü «gelecek izdüşümleri»nin tersine, Marksist yöntem bilim, gerçek yaşamda varolan neden-sonuç ilişkilerine ve getirilecek çözümlerin ivediliğine göre global bir niteliğe bürünen sorunların ve değişimlerin belirli bir biçime sıralandığına dikkat çeker.

Global sorunlar birçok grupta ayrılabilir. Elbette, bunların çözümünün niteliği ve biçimleri, üçüncü binyıla girildiği vakit dünyanın görünümünü büyük ölçüde etkileyecektir. Bu tür sorunlar, modern insan top-

(10) W. Leontief, «The Future of the World Economy», New York 1976.

lumunu oluşturan belli başlı toplumsal birimler (devletler, uluslar, sınıflar, vb. den oluşan sosyal-ekonomik düzenler) arasındaki ilişkilere olduğu kadar, insan-doğa, insan-toplum ilişkilerine de bağlıdır.

Söylemeye gerek yok ki, bu noktada *savaş ve barış sorunu* can alıcı, belirleyici sorundur. Bir bütün olarak global sorunların çözümünün insanlarn çabalarını birleştirmelerini gerektirdiği veri olduğuna göre, gezegenimizde, bu birleşmeyi olanaklı kılacak bir iklimin egemen olması zorunludur. Buna ulaşmanın tek yolu uluslararası yumuşamayı sürdürmek, silâhlanma yarışına son vermek ve silâhsızlanmak, uluslararası yumuşamayı sürdürmek, silâhlanma yarışına son vermek ve silâhlanmak, uluslararası sorunları çözümleme aracı olarak savaşa başvurmaktan vazgeçmektir. Emperyalizmin «şahinleri»nin düşü olan soğuksavaş ve cepheleşme dönemine geri dönüşün daha karanlık sonuçlar doğuracağını söylemek abartma olmayacaktır. Bu, savaş tehlikesinin önemli ölçüde artıracak ve global sorunların tümünün çözümünü çok daha zorlaştıracaktır.

Silâhlanma yarışını durdurmak ve silâhsızlanmak, yumuşamayı derinleştirmek global sorunların sivriliğini törpülemek için zorunludur. Bugünden üçüncü bin yılın başlangıcına dek teorik olarak gerçekleşebilir, olan global sorunların keskinliğinin bir parça da olsa azaltılması gerek maddesel, gerekse zihinsel muazzam kaynaklar gerektirmektedir. Oysa, kapitalist ülkelerin emekçilerinin karşı karşıya bulundukları bir dizi toplumsal sorunun şiddetini hafifletme olanağını da sağlayacak olan silâhlanma yarışının durdurulması ve silâhsızlanma, bu kaynakları kurtarmanın tek yoludur. Bugünkü durumda, savaş hazırlığı, büyük halk yığınlarının yaşam koşullarının iyileştirilmesinin, toplumsal programların zararına büyük kaynaklar yutmaktadır. Silâhlanma yarışının istihdam sorununu çözümleme olanağını vereceğini savunan burjuva ideologlarının kanıtları ise bütbütün tutarsız kalmaktadır. *Bizzat burjuva iktisatçıları bugün, askersel kredilerin, ekonominin sivil kesimlerine yapılan eşit hacimde yatırımlardan çok daha az istihdam yarattığını kabullenmek zorunda kalıyorlar.*

O nedenle, barış ve silâhsızlanma, çağımızın bir buyruğu ve insanlığın üçüncü bin yılı doğru ilerlemesinin koşuludur. Sosyalizm, Lenin'in belirttiği gibi, kendisi için bir ölkü olan barış ve silâhsızlanma savaşımının öncüsüdür. Yalnızca şu son yıllarda sosyalist ülkeler, gerek bölgesel düzeyde, gerekse dünya ölçüsünde, silâhlanma yarışına son vermeyi ve silâhsızlanmanın gerçek önlemlerini uygulamayı amaçlayan birçok öneriler yapmışlardır. Halen silâhsızlanma konusunda yürütölmekte olan hemen tüm görüşmeler pratik olarak sosyalist ölkelerin girişimiyle başlamıştır. 18 Haziran 1979'da Viyana'da stratejik saldırı silâhlarının sınırlandırılması üstüne Sovyet-Amerikan antlaşması (SALT-II) ve ona bağlı olarak bir protokol ve bir dizi belge imza edilmiştir. Antlaşma maddelerinin sıkı biçimde uygulanması nükleer-Balistik silâh stokları artışına son vermek, bu si-

lâhların nicel ve nitel sınırlandırılmasına girişmek için yeni olanaklar sağlayacaktır. Bu da önemli bir silâh indirimine yol açarak bizi temel hedefin gerçekleştirilmesine yakınlaştıracaktır: nükleer silâh üretiminin tümüyle durdurulması ve bu silâhın stoklarının yok edilmesi, aynı zamanda, insanlığa barış ve güven dolu bir gelecek sağlamak yolunda önemli katkılarda bulunacaktır.

Bu temel global sorunun çözümündeki ilerlemeler, belirttiğimiz gibi, dünyanın gelişiminde gitgide daha belirleyici bir rol oynayacak olan sosyalizmin başarılarına bağlıdır. Bu yüzden, 1979'da, 3-5 Temmuz arasında Berlin'de toplanan sosyalist ülkeler Komünist ve İşçi Partileri Merkez Komiteleri sekreterleri konferansının sonuç belgesinde belirtildiği gibi, «sosyalist topluluk ülkelerinin barışçı girişimleri, tüm insanlığı ilgilendiren çağımızın global sorunlarının çözümüne bu ülkelerin artan katkıları hakkında kamuoyuna geniş bilgi vermek gerektir.»

Sosyalizmin avantajları, kapitalizmle giriştiği tarihsel yarışmanın sonucu üzerinde, dünya devrim sürecinin ve ulusal kurtuluş savaşımının genişlik ve derinlik kazanması üzerine gitgide daha büyük bir etki yapacaktır. Bu, üçüncü binyıla kadar dünyanın sosyal-ekonomik gelişiminin bütünü üzerinde derin yankılar yapmaktan geri kalmayacak ve özellikle gelişmiş ülkeler ile gelişmekte olan ülkeler arasında açılmış bulunan uçurumu adım adım kapatma olanağı verecektir. Oysa, tarihsel gelişme perspektifinde insanlığa kendini dayatan temel global sorunlardan biri de budur. 2.000 yılına yaklaştıkça, bu sorunun şiddeti azalmak şöyle dursun, ne yazık ki artma eğilimi göstermektedir. Dünyada ekonomik, toplumsal ve kültürel gelişme eğilimleri, insanoğlunun değişik kesimleri arasındaki yaşam tarzları ve düzeyleri açısından varolan ayrımı büyötmektedir. Yakın bir gelecekte, ileri kapitalist ülkelere oranla gelişme yolundaki ülkelerde yaşam düzeyinin ve maddesel gönencin yükselişinde bir yavaşlama eğilimi ortaya çıkacaktır. Yine, gelişme yolundaki ülkelerin gitgide daha geniş halk yığınlarının geleneksel yaşam biçiminden modern kentsel yaşama (artan işsizlik ve yoksulluk, kötü ve insanlık dışı yaşama koşulları) geçişlerinin toplumsal faturası çok daha yüksek olacaktır.

Kapitalizmin zararlı etkisi çağımızın global sorunlarını bir bütün halinde kritik bir noktaya getiriyor. Kuşkusuz, gelişmiş kapitalist ülkeler ile kapitalizm yoluna giren gelişme halindeki ülkeler bakımından global sorunların şiddeti değişik ölçüler almaktadır. Ne ki, iki ülke grubu arasında, dünya kapitalist ekonomisinin genel ilkelerinden ileri gelen – bu ekonomide istikrarsızlık sürekli bir eğilimdir ve son yıllarda alınan tüm yapay önlemlere karşın sürekli bunalıma girmektedir – çok sıkı bir karşılıklı bağımlılık ve karşılıklı etkileşim vardır. Kapitalist toplumun geleceğine güven doğurmayı amaçlayan öngöröleri besleyen kötümserliğin nedeni budur.

Bu, örneğin, kapitalist dünya ekonomisinin büyüme hızına ilişkin ön-görülerde özellikle belirgindir. Kapitalist dünya ekonomisi gelecek yirmi yıl içerisinde çok daha ciddi güçlükler ve yeni kaoslarla karşılaşacaktır.

Büyüme temposunun yavaşlamasının nedenleri enerjinin ve hele pet-rolün maliyetinin yükselmesiyle, kârların azalmasında aranmalıdır. Bu sorun burjuva dünyası için son derece ağır bir sorundur ve çözüm konu-sunda en akla gelmedik öneriler getirilmektedir. Ne var ki, insanoğlunun akılcı yaşamasının bizzat temellerini yıkan kapitalist üretim tarzı varlığını sürdürdükçe, bilimsel ve teknik temele dayanan en iyi, en cesur ve en fantastik tasarılar hiçbirşeyi çözümlemeyecektir. O yüzden çalışma ve is-tihdam sorunu daha keskin bir hal alacak, işsizlik artacaktır. Kapitalist toplumda bütün «toplumsal mühendislik» çabalarına karşılık, burjuva ya-şam biçiminin özelliklerini yitirme eğilimi sürüp gidecektir. Gelişme yolun-daki ülkelerin halklarına, gelişmiş ülkelerde özellikle bu halkların yüz-yıllar boyu sömürülmesiyle ulaşılmış olan yüksek maddesel yaşam düzeyi yemini olmasına takan burjuva propaganda aygıtına karşın, insanın artan yabancılaşması, zihinsel boşluk, toplumsal ülkelerin bunalıma düşmesi gibi burjuva yaşam biçiminin tüm bu ayırıcı özellikleri, kapitalizmi insan-lık için bir açınım olmaktan uzaklaştırmaktadır. Buna karşılık sosyalist üretim ve yaşam tarzı, insanlık için geçerli tek açılım olarak kendini daha açık biçimde ortaya koymaktadır. Çağımızın bütün sosyal-ekonomik sis-temleri arasında, yalnız sosyalizm, istihdam sorununu gerçekten çözüm-lüyor, herkese çalışma hakkını gerçekten güven altına alıyor. Yine, ancak sosyalist düzendedir ki, bilimsel-teknik devrimin etkisiyle çalışmanın ya-pısı ve içeriğinde yapılan değişiklikler, emekçiye karşı dönüşmemekte-dir. Çünkü bu değişikliklere koşut olarak çalışmayı insanıllaştırmak ve onu insanın yaratıcı gelişiminin bir alanı haline sokmak görevi ortaya konmuş ve başarıyla yürütülmüştür. Bu eğilim sürekli ve elbette, üçün-cü binyılın eşliğindeki dünyanın gelişiminin genel süreçlerini giderek daha gözle görülür biçimde etkisi altına alacaktır. Bundan ötürü, burjuva pey-gamberlerin «kapitalizm ile Sovyet tipi komünizm arasındaki sınırları or-tadan kaldıran bir bunalıma, sanayileşmenin genel bunalımına tanık oluyoruz» (41) gibisinden vardıkları sonuçların iler tutar yeri yoktur.

Tam tersine, sosyalist dünya gelişme gösterirken (elbette güçlükler ve çelişkilerle karşılaşmadan değil) büyük toplumsal ve insansal sorunları – ki bu sorunların birçoğu gerçekten global bir nitelik kazanmışlardır – giderek daha başarılı biçimde çözümlüyor.

Global sorunların ikinci bölümünde insanın doğayla olan ilişkilerinin yolaçtığı sorunlar sıralanmak gerekir. Bunlardan kimileri bütün insanlık için daha şiddetli bir hal almaktadır. Ötekiler bugün için kimi ülkeleri ve

(41) A. Toffler, «The Ecaspasm», Rapor, no. 7, 1975.

halkları ilgilendirmese de, gelecekte insanın yaşamı üstünde bunların etkisi güçlü biçimde duyulacaktır. Bu sorunların çözülme biçimi, etkinin eşitsiz biçimde dağıldığı insanlığın değişik kesimleri arasındaki ilişkilere bağlı olacaktır.

Doğal Kaynaklar Sorunu. Doğal kaynaklar ve madensel hammadde alanında dünya ekonomisinin gereksinmelerinin sürekli artması, bizi, gelecek onyıllarda bilinen ve kullanılabilir rezervlerin tükenme olasılığının hangi noktaya dek gerçek olup olmadığını bilmek sorununu ciddi biçimde irdelemek zorunda bırakıyor. Bugünkü durumda ekonomik açıdan rantabl olmayan, daha derinde az bulunur madenleri çıkarma olanağını sağlayan yeni teknolojik yöntemlerin ortaya çıkarılması ve uygulanmasıyla; üretimde doğal kaynakların akılcı, tutumlu kullanılmasıyla; daha etkili çıkarma ve işleme tekniklerinin kullanılmasıyla; firelerden genel olarak yararlanmakla bu olasılık ileriye atılabilir.

Gelişmiş kapitalist ülkelerde ekonomik açıdan rantabl ve kolay ulaşılabilir rezervler tükenirken, çeşitli devletler arasında doğal kaynakların eşit olmayan dağılımı tehlikeli uluslararası çatışmalara yol açabilir. Zaten gerek serbest kaynaklar (kıtasal düzlükler, okyanuslar) gerekse gelişme yolundaki ülkelerin egemenliği altına giren zenginlikler konusunda, bu sonuncular ile gelişmiş kapitalist ülkeler arasında itirazlar sürüyor. Böylece ortaya çıkabilecek tehlikelerin önüne geçmek ancak bütün ülkeler ve bütün halklar arasındaki ilişkilerin demokratik bir temele oturduğu vakit olanaklıdır.

Enerji sorunu. Üçüncü binyıl perspektifinde, insanlığın enerji konusundaki gereksinimleri, azalacağına, kişi başına hesaplandığında hem mutlak, hem de görece olarak çoğalmaktadır. Oysa varolan teknolojik yöntemlerle işletilebilecek enerji kaynakları – özellikle petrol rezervleri – tükenme noktasındadır. Enerji sorunu gelişmiş kapitalist ülkeler ve özellikle ABD için gerçek karabasan haline gelmiştir. Şunu söyleyelim yeter: 1978 sonlarında, «Enerji-Ters Hesap» başlığıyla Roma Kulübü'nce yayımlanan raporda, bir enerji bunalımının insanlık için taşıdığı tehlike nükleer savaş tehlikesiyle kıyaslanmaktadır. Bu sorunu çözmek amacıyla etkin araştırmalar yapılıyor. Özellikle, petrol ve gaz oranını düşürüp, kömür ve öteki enerji kaynaklarının – nükleer, elektrik vb. – oranını artırarak enerji dengesinde bir değişiklik yapılmak isteniyor. Yeni bir teknoloji yaratmak için incelemeler sürdürülüyor ama, bugünkü durumda ele alınan yöntemlerin çoğu şimdilik sanayide kullanılmaya hazır olmamakla kalmıyor, henüz bilimsel olarak uygulanmış da değildir. Enerji sorununun çözümü tüm insanlığın çabalarını gerektirecektir. Sosyalizm bu konuda da başı çekmektedir. ⁽¹²⁾

(12) Cf. A. Aleksandrov, Bkz. BSS, Sayı 1979/6, Bilimsel ve teknik ilerleme ve nükleer enerji.»

Kapitalizm, sorunun optimal bir çözümüne engel çıkarmaktadır. 28-29 Haziran'da, belli başlı yedi kapitalist ülke yöneticilerinin Tokyo'da yaptıkları konferansın sonuçları bunu çok iyi gösterdi. Bu karşılaşmada, enerji bunalımını, öz kaynaklara dönmek yerine, gelişme yolundaki ülkelerin yeni sömürgesi sömürsünü yoğunlaştırarak elbirliğiyle aşmak için yeni bir girişimde bulundular. Ancak açıktır ki, örneğin başka ülkelerin kaynaklarına el koyarak ya da zora başvurarak enerji sorununu «çözümlemeyi» öngören tasarılar boşa çıkarılacaktır; tersi durumda bu, askersel saldırı peşinde koşmak anlamına gelecektir. Oysa, örneğin Arap petrolünü ele geçirmek amacını taşıyan girişimler için, ülke dışı bir ordu kurma girişimleri yapan ABD'nin kimi çevreleri, bu tür «çözümlere» yönelmiş gibi görünüyorlar.

Çevre sorunları. Çevre kirlenmesi, ekosistemlerin yıkılması, birçok hayvan ve bitki türlerinin yok olması günümüzde tehlikeli boyutlar almıştır. Doğa üzerinde artan bir çatışma, yeni teknolojik şemaların kullanılması — ki bunların sonuçları çevre için giderek daha tehlikeli olmaktadır — deşet verici sonuçlar doğurabilir. İnsanın zarar verici çalışması başlıca doğal döngüleri dengesizleştirme, biyosferin ya da onun belirli bölümlerinin yeniden üreme yeteneğini yok etme tehdidini getirmektedir. Ekolojik bunalım tehlikesinin ortadan kaldırılması, doğayı korumayı amaçlayan önlemlerin önemli yatırımları gerektirmesi yüzünden daha güçleşmektedir. Üstelik, bu yatırımların doğrudan ekonomik rantabilitesi sıfırdır ve geniş çapta uygulanması tüm ekonominin yeniden kurulmasını içerecektir.

Bu sorunun çözümü sosyalizm için bile güçlükler taşımaktadır. Kapitalizm için ise, uygulanan maddesel kaynaklar önemli ölçüde çoğaldığı halde, bu sorun bir felaket boyutlarına ulaşmaktadır.

Beslenme sorunu. Gelişme yolundaki ülkelerde hızlı nüfus artışı gıda maddeleri üretim artışının önünde gitmektedir. Oysa, geleneksel tarım tekniklerinin olanakları pratik olarak tükenmiştir. Bu da, gezegenimizin önemli bir bölümü üzerinde açlık perspektifini taşıyan tehlikeli bir eğilimdir. Yalnız, yeni tarımsal tekniklerin kullanılmasıyla bitişik olarak bir dizi ekonomik ve toplumsal önlemin uygulanması Asya, Afrika ve Latin Amerika ülkelerinin halklarına gerekli gıda maddelerini sağlayabilir. Şimdiden gerçekleştirilen deneyler, ekonomik ve toplumsal yapılarda köklü bir değişikliğe gitmeksizin, «yeşil devrim»in beslenme sorununu çözümlenemeyeceğini doğruluyor.

Nüfus sorunu. Son on yıllarda insanoğlu için demografik koşullar epeyce değişmiştir. Ve 2.000 yılına dek değişmeye devam edecektir. Bilim ve kamuoyu henüz bu değişimin tüm genişliğini, tüm önemini ölçmüş değildir. Bununla birlikte, çeşitli ülkelerin ekonomik, sosyal-politik ve kültürel gelişmesi ile nüfus sorunları arasında her yıl yeni ilişkiler boy

vermektedir. Maltuşçuluğu reddeden birçok bilim adamı etkili bir nüfus politikasını, demografik süreçlerin bilincine varmış bir yönetimi savunuyorlar. Aynı zamanda, böyle bir politikanın, belirli kısıtlamalar içerse de, insan onuruna zarar vermemesi gerektiğini belirtiyorlar. Elbette, sadece etkin bir nüfus politikasının aldığı biçimler değil, aynı zamanda bu politika ile ekonomik-toplumsal gelişmenin genel süreçleri arasındaki ilişki de belirleyici öneme sahiptir. Bu ilişki, şu ya da bu ülkenin toplumsal örgütlenme özelliklerinin, egemen ideolojiye, geleneklere vb. bağlıdır. Nüfus politikasına organik olarak hem insancıl, hem de bilimsel bir yaklaşım getirme görevi sosyalizme düşüyor. Dolayısıyla bu konuda da tüm insanlık için geleceğe uzanan yeni yolları sosyalizm açıyor. ⁽¹³⁾

Sağlık sorunu. Bilimsel-teknik devrimin neden olduğu yaşam tarzı değişikliği, sağlık üzerinde olumsuz bir etki yapmıştır. Uygarlık hastalıkları adı verilen hastalıklar giderek yaygınlaşmaktadır. Tıp ve halk sağlığı alanında elde edilen ilerlemelere karşın bu hastalıklar günümüzde – ve yarın için de – tartışmasız bir tehlike oluşturuyorlar. Buna son vermek için tıp bilimini ve halk sağlığını geliştirmek yetmez, kapitalist düzenle uyumlayan bir dizi toplumsal önlemi de almak gerekir.

Gelişme yolundaki ülkelerde gerekli sağlık koşulları çoğunlukla yoktur. Kolera, veba ve öteki ağır bulaşıcı hastalıklar ortalığı kasıp kavurmaktadır. Bu ülkeler bu felaketlere kendi araçlarıyla çare bulacak güçte değildirler: sömürgeci sömürünün neden olduğu geri kalmışlık, geçişin toplumsal eksikliklerini sürdüren yeni sömürgecilik buna engel oluyor.

İnsanlığın önünde açılan perspektifleri belirleyen sorunların üçüncü grubu bilim, kültür ve eğitim sorunlarıdır. Üçünü binyılın eşliğinde bu alandaki eğilimler nelerdir?

Bilimsel teknik ilerlemenin sorunları. Çağımızda bilimsel-teknik ilerleme birçok ağır soruna kaynaklık etmektedir. Kuşkusuz bilim, insanlığa yeni bilgiler sağlayarak ve bu bilgilerin üretimde kullanılma yolunu açarak olumlu bir toplumsal rol oynamaya devam ediyor. Ama öte yandan, bilimsel-teknik ilerlemenin doğurduğu can sıkıcı eğilimler ortaya çıkıyor, tehlikeli açılımlar çiziyor. Bunlar arasında, silâhlanma yarışının yol açtığı dengesizlikleri (bilimsel-teknik ilerlemenin savaş tehlikesini artırmasına neden oluyor) ve ülkeler ile bölgeler arasında, gelişme düzeylerinde var olan eşitsizliği büyüten bilimsel-teknik gelişme konusunda derinleşen uçurumu özellikle belirtelim. Bilimsel-teknik ilerlemenin bu eğilimlerini kapitalizm doğuruyor. Buna karşılık, sosyalizmin bilimsel-teknik ilerlemenin tehlikeli çelişkilerini yok etmeyi amaçlayarak ilerlemeye yön vermesi, sosyalist toplumun benimsediği yeni toplumsal başvuru kaynaklarını bi-

⁽¹³⁾ Cf. Sosyalist ülkelerin nüfusunun yeniden üretimi, (D. Valentei, M. Liakuth'un genel yönetiminde), Moskova, 1977.

limsel-teknik ilerlemenin olumlu açılımlarını sosyalist gelişme yoluna sınıklı bağlama olanağını tanımaktadır.

Kültür sorunu. Bu alan günümüzde «iki kültür» – bilimsel ve sanat-sal – arasında artan ayrılığın yol açtığı ciddi bunalımlardan geçerken, öte yandan sanat ve bilimin ideal biçimde uyumlaşması olanağı yine de vardır. Gelişmiş kapitalist ülkelerde genellikle düzmece bir kültür ol-maktan öteye geçmeyen sözümona kitle kültürü ile seçkinler kültürü arasında daha belirgin bir başka çatışma vardır. Egemen seçkinlerin kültürü ile onunla eş etkili kitle kültürü arasında giderek büyüyen ayrılık kuşkusuz keskin bir toplumsal sorun oluşturmaktadır. Sosyalist düzen, kültürün bu sınıfsal ayrımını tanımaz ve üçüncü binyılın eşiğinde sosyalizmin gelişiminin belirleyici eğilimi buradan kaynaklanır.

Eğitim sorunu. Eğitim patlaması adı verilen olay (bilimsel-teknik devrim çağında gerek eğitimin global hacminde, gerekse bireyin toplumsal-laştırılması, eğitim ve kültürü için gerekli bilgi hacminde yüksek artış) kimi gelecekbilimcileri geleneksel eğitim biçimlerinin bunalıma girdiğinden söz etmeye yöneltiyor. Yeni öğretim yöntem ve biçimlerinin araştırılması sürüyor, öğretim alanında yeni yönelimler hazırlanıyor (üretken olmayan sınavlar yerine yaratıcı düşünceyi geliştirme, ders sayısının daha da genişlemesi olanaksız olduğundan temel bilgi alanını daraltma). Gelecek yirmi yıl içinde bu son derece karmaşık sorunlar bir çözüme bağlanmaya çalışılacaksa da, bu dönem içinde kesin ve optimal çözüm bulma olasılığı zayıftır.

Gelişme yolundaki ülkelerde ve gelişmiş kapitalist ülkelerin sömürülen sınıfları arasında okuma-yazma bilmezlik oranı çok yüksektir. İnsanoğlu 2.000 yılına kuşkusuz milyonlarca tam alfabetik ve yarı okur-yazarla girecektir. Kuşkusuz yeni öğretim biçimleri sorunundan farklı olarak, dünyanın sosyalist olmayan kesiminde toplumsal eşitsizliklerin sonucu olan toplumsal nitelikte bir sorun söz konusudur. Varolan sosyalizm deneyinin gösterdiği gibi, insanın insan tarafından sömürülmesini ve eşitsizliği dış-talayan toplumsal koşullarda alfabetizliği bütünüyle yok etmek olanaklıdır. O nedenle bu alanda da insanlığın önündeki açılımlar sosyalizm ve komünizmin açılımlarıdır.

Bu koşullarda, şöyle bir genel sonuca varmak zorunlu oluyor: insan uygarlığının esenliği komünist uygarlığa geçiştir; sosyalizme ve komünizme doğru gidiş tüm insanlığın kültürüne ve bilimsel-teknik ilerlemeye insancıl yön veren ve insan zekasının onuru olan bilim ve tekniğin yeni ve dev başarılarının koşuludur. İnsanlığın komünist geleceği aynı zaman-da tarihin «kendi amacı» olarak, onun bütün «potansiyellerinin» (Karl Marks) tam gerçekleşmesi olarak, insanın utkusudur.

İnsan ve onun geleceği, yeni ekolojik ve toplumsal koşullara kendini

uydurması, üçüncü binyıl perspektifinde uyumlu ve özgür gelişmesi sorunu, şu halde günümüzde bütün öteki global sorunların artan bir güçlü çıkışıp birleştikleri bir global sorundur. Ve kapitalizm insan için bir tehlike oluşturur, onun gelişmesini çarpıtırken, sosyalizm ve komünizm perspektifi ahlaksal ve fizik yetkinleşmede insana yeni olanaklar açıyor.

Üçüncü binyılın eşliğinde insanlığa kendini dayatan global sorunların çözümü uluslararası yaşam üzerinde artan bir etki yapıyor, bu etki gelecekte de sürecektir. Kuşkusuz, global sorunların çözümü yalnızca uluslararası bir sorun değildir. Kapitalist dünyada sınıflar savaşıyla, iki toplumsal sistemin – kapitalizm ile sosyalizm – çatışmasıyla, sosyalist ülkelerin ekonomik ve toplumsal iç politikasıyla organik olarak iç içe geçmektedir. O yüzden komünist ve işçi partileri bu sorunlara sürekli daha fazla dikkat gösteriyor, kendi ülkelerinin emekçilerinin, tüm insanlığın çıkarları doğrultusunda bu sorunların pratik çözüme kavuşturulması yolunda somut programlar hazırlıyorlar. ⁽¹⁴⁾

Global sorunların çözümü aynı zamanda ulusal devletlerin, hükümetlerin ve halkların çabalarına, gelişme stratejilerinin farklı yönlerinin belirlenmesinde bu sorunları dikkate alma isteklerine bağlıdır. Ne ki, onların bu çabalarının eşgüdüllü hale gelmesi, insanoğlunun ekonomik ve bilimsel potansiyellerinin daha etkili birleşmesi ancak uluslararası işbirliği temelinde olanaklıdır.

Global sorunların çözümlemesi için işbirliği zorunluğu, insanlığın ekonomik, kültürel vb. gelişmesinin uluslararasılaşmasına koşut olarak insan yaşamının giderek daha çok uluslararasılaşmasına katkıda bulunur. Bu uluslararasılaşma tüm insan uygarlığının gelişmesi temelinde gerçekleşecektir.

Komünistler insan yaşamının uluslararası hale gelmesini olumlu bir süreç olarak görüyorlar. Ne ki öte yandan onlar unutmuyorlar ki, dünyanın gelişiminin nesnel eğilimleri, uluslararası ilişkileri düzenleyen ilkelere toplumsal ilerlemenin, barış, demokrasi ve sosyalizm kavgasının gereksinmelerine yanıt veren bir yönde gözden geçirmeye gitgide daha çok zorlarken, emperyalizm ve gericilik, kapitalist, burjuva bir uluslararasılaşma açılımını, toplumun tüm üretici güçlerinin emperyalizme bağımlı kılınması açılımını getiren global çelişkilerin çözümü için bir stratejiyi insanlığa ve komünistlere dayatmaya çalışıyor. Komünistler insanlığın gelişme doğrultusunu saptıran, sahte açılımlara sürükleyen, gerçek sorunları çözümlemek yerine onları ağırlaştıran bu tehlikeli eğilime karşı kararlılıkla savaşıyorlar.

İnsanlığın karşı karşıya bulunduğu sorunlar çözüme kavuşturulmak is-

(14) BSS'de bu sorunlarda ilgili bir dizi yazı yayımlanmıştır. (BSS, Sayı 1972/6; 1975/11; 1977/4; 1978/2, 3, 4, 8, 10; 1979/4, 6.)

teniyorsa, uluslararası ilişkilerin kendini dayatan yeniden kuruluşunda varolan sosyalizm, kuşkusuz gittikçe daha önemli bir rol oynayacaktır.

L. Brejnev, şöyle demiştir: «İç gelişmesi ve uluslararası ilişkilere yaklaşımıyla, hatta örneklilik gücüyle dünyanın sosyalist kesimi, insanlığın karşısında duran büyük sorunların çözüm yollarını gösteriyor. Ancak doğal olarak bunları tek başına çözümleyemez. Bunun için gerçekte, dünyanın bütün halklarının direşken çabaları ve bütün halklar ve ülkeler arasında gerçekleşecek geniş ve yapıcı bir işbirliğine bütünüyle razıdır. Barış içinde birarada yaşama adını verdiğimiz dış politikanın kendi özüdür bu.»

Uluslararası yaşamda bu doğrultunun pekişmesi için, içerdiği yeni kurallara saygı gösterilmesi için yürütülen savaşım çağımızın önemli görevlerinden biridir. Bu görev üçüncü binyıla dek belirleyici, temel görev olarak kalacaktır. İnsanoğlunun umutları herşeyden önce bu görevin gerçekleşmesine bağlıdır.

Kollektif Çabaların Başarısının Güvencesi

Petr Dülgerov

Bulgaristan Komünist Partisi MK Sekreteri

Ülkemizde gelişmiş sosyalist toplumun kuruluşu aşamasında komünist partisinin yönetici rolü büyüyor. Bu mantıksal bir süreçtir. Bütün üretim birimlerinde, toplumsal yaşamın tüm kesimlerinde Parti'nin bütün temel örgütlerinin ve bütün komünistlerin birlik, etkinlik ve savaşkanlık göstermeleri koşuluyla, Parti bu rolünü başarıyla oynayabilir. BKP Merkez Komitesi, bu nedenle Parti'nin çekirdeğini oluşturan taban örgütlerinin çalışmalarını yetkinleştirmek ve güçlendirmek için bu denli uğraşüyor.

Yine, BKP, temel örgütlere özel bir önem veriyor; çünkü sosyalist düzende, emekçi kolektifleri (üretim, bilim, sanat, yaratım, vb.) toplumun tüm ekonomik, toplumsal, politik ve zihinsel yaşantısının önemli halkalarını oluştururlar. Gerçekte, partinin politikası bu düzeyde gerçekleşir, maddesel ve zihinsel değerler bu düzeyde yaratılır; insan davranışının yeni biçimleri bu düzeyde ortaya çıkar ve kesinleşir. Temel örgütler emekçi kolektivitelerinin bütünleyici parçası olarak, bunların politik çekirdeğini oluştururlar. 1 Ocak 1978'de, Bulgar Komünist Partisi 817.000 üyeden oluşan 29.000 temel örgüte sahipti. Ülkemizde, parti örgütlerinin, komünistlerin bulunmadığı yer yoktur: fabrikalar, resmi daireler, şantiyeler, köyler ve mahalleler. Temel örgütler, Parti ile halk arasında canlı bir ilişki sağlarlar. Emekçi kolektifleri, emekçiler arasında sürekli biçimde politik, örgütsel, ideolojik ve eğitsel çalışma yürütürler.

1975 yılında Veliko-Tırnovo'da toplanan Ulusal Konferans'ta bir konuşma yapan Todor Jivkov, «her parti örgütünün kendisini gerçekte bir politik çekirdek ve deyim yerindeyse her atölyenin, her fabrikanın, her tarım ekibinin, her tarım-sanayi kompleksinin, bilimsel, yönetsel vb. her kuruluşun başı gibi hissetmesini» ⁽¹⁾ sağlamak zorunluğuna dikkat çekti.

1978'de toplanan BKP'nin ulusal konferansı, emeğin toplumsal örgütlenmesi ve ekonominin planlı yönetimi ile ilgili yeni doğrultuların, çalışma kolektivitelerinin dolaysız politik ve yönetici kurmayları olarak temel örgütlerin rolünü yükselttiğini işaret etti. ⁽²⁾

⁽¹⁾ T. Jivkov, Seçme Yapıtlar, c. 23, s. 423.

⁽²⁾ T. Jivkov, «Emeğin Toplumsal Örgütlenişini ve Ekonominin Planlı Yönetimini Yetkinleştirmek İçin», Partizdat, Sofya, 1978, s. 48-49.

Partinin temel örgütleri, bulundukları yerlerde onun politikasının hazırlanmasına ve uygulanmasına etkin biçimde katılıyorlar; emekçilerin temel hedef ve görevlerinin belirlenmesine yardımcı oluyorlar.

İdeolojik düşmanlarımız, özellikle sağ revizyonistler bilindiği gibi sosyalist ülkelerin komünist partilerini, toplumun yönetimini «tekeline» almakla, toplum yönetiminin öteki organlarının – devletsel, ekonomik, toplumsal, vb. – yerine geçmekle ve onların işlerine kabaca karışmakla suçluyorlar. Onlar Partinin, toplumsal süreçlerin yönetiminden uzak durarak, toplumun ideolojik gücü rolüyle yetinmesi gerektiğini düşünüyorlar. Bu anti-marksist görüş apaçık bir politik son amaç güdüyor: Sosyalist kuruluşun genel temel yasalarından biri olan toplumsal süreçlerin Marksist-Leninist bir parti tarafından yönlendirilmesi zorunluğunu reddetmek.

Deneyimimiz Marksist-Leninist teorisinin şu temel ilkesinin doğruluğunu ve güncelliğini tümüyle kanıtlamıştır: Sosyal devrimin ve sosyalist kuruluşun süreçleri sosyalist yola giren tüm ülkelerde kaçınılmaz olan nesnel yasalara bağlıdır. Toplum yaşamının bütün alanlarında beliren partinin yön vericiliği bu temel yasalardan biridir. Gelişiminin bütün aşamalarında partimiz bu yasaı olabildiğince doğru ve tam biçimde uygulamak için elinden geleni yapmıştır.

Partinin temel örgütleri onun toplumsal rolünü ve ana özelliklerini içinde toplar ve dile getirirler: İşçi sınıfının örgütlü öncüsü, işçi sınıfının politik örgütlenişinin en yüksek biçimi, geniş emekçi yığınlarına sınıksız bağlı müfreze olmak. Nesnel durumları açısından temel örgütler emekçi kolektiflerini yönetir, örgütler ve eğitirler. Ne ki, ekonomik ve yönetsel organlardan ayrılmı olarak doğrudan doğruya ekonomik yönetimin işlevlerini üstlenmezler. Yöneticilik görevini yerine getirirken taban örgütleri devletsel, adli ve idari organlara özgü olan zorlayıcı yollara başvurmazlar. Parti organları ve örgütleri emekçi kolektiflerinin karşılaştığı sorunların çözümüne ve toplumsal süreçlere sadece ikna yöntemine dayanan politik yollardan etki ederler.

Partinin yöneticilik görevinde ikna yöntemi, temel örgütlerin çalışmalarının bütün yönlerini kapsayan belli başlı yöntemdir. Kolektiflerin politik çizgisi kendini belli eder. Dolayısıyla kolektiflerin politik çekirdeği olarak Parti'nin temel örgütleri, aynı zamanda eğitimin başlıca güdüldürler. Emekçilere, gelişmiş sosyalist toplumun kuruluşu adına yapılanların toplumsal ve politik anlamını, her atölyede, işletmede, resmi dairede, köyde partinin ve devletin planlarının gerçekleştirilmesinin taşıdığı önemi açıklarlar; yığınların yaratım ve girişim gücüne olanak sağlarlar. Buna koşut olarak taban örgütleri parti politikasının uygulanışını denetleme hakkına sahiptirler.

Partinin Ulusal Konferansı önemli bir hedefi gündeme getirdi: Politik

yaklaşım her yerde parti çalışmasına dayanak olmalıdır. Bu görev, temel örgütleri bütünüyle kapsamına almaktadır. Bu demektir ki temel örgütler, çözümlenecek sorunlara ve yönetilecek yerlere göre değil, esas olarak, uygulanan işlevler doğrultusunda, kolektivitelerdeki kendi çalışmalarıyla ekonomik ve devletsel organların çalışmaları arasında bir sınır noktası oluşturacaklardır.

Partimiz, ulusal ekonominin yönetiminde ekonomik yaklaşımı değerlendirmeye yönelik bir politika yürüttü. O nedenle emekçilerin yaratıcı enerjisinin harekete geçirilmesinde temel örgütlerin rolü epeyce arttı. Partinin ve devletin, yönetimin ekonomik kaldıraçlarının daha etkin kullanmalarını sağlamak söz konusudur. Bundan amaç, emekçilerin ve kolektiflerin üretimin gelişmesine daha fazla ilgi göstermeleri, karşılaştıkları sorunları yaratıcı biçimde ele alma ve girişimde bulunma zorunluğunu duymalarıdır.

Emekçi kolektifi, her parti örgütü için, yaşamın içerik ve temposunu dolaylı ya da dolaysız etkileyen bir toplumsal çevredir. Temel örgütler önemli görevler üstlenmişlerdir: Emekçi kolektiflerini kendi çevresinde birleştirmek için onlarla olan bağlarını pekiştirmek, bütün alanlarda örnek olmak. Partinin Merkez Komitesi'nin görüşüne göre, toplumsal gelişmenin bugünkü aşamasında taban örgütü sadece bir politik çekirdek olmakla kalmayarak, aynı zamanda belli ölçüde, emekçi kolektiflerinin gelecekte alacağı biçimin prototipi, onlar için bir örnek ve model olmak zorundadır. Düşüncelere bağlılık, enerji, inisiyatif, eksiklikler karşısında uzlaşmazlık, yenilikçilik ve komünistlere özgü öteki nitelikler herkes için örnek oluşturmalıdır. Bu açıdan, bir emekçi kolektifi modeli olarak taban örgütlerinin oluşumunu etkileyen etkenlere özel bir önem veriyoruz.

Parti, üyeleri aracılığıyla halk ile canlı ilişki kurar, yürüttüğü politika hakkında emekçilerin görüşlerini öğrenir, onların ruh halini, eleştiri ve önerilerini, kişisel ve toplumsal gereksinmelerini belirler. Buna koşut olarak, yine üyeleri kanalıyla Parti, ülkedeki politik ve moral iklime biçim verir, olumsuz olgulara karşı savaşıır, amaçlarını ve önlemlerini açıklar, emekçileri eğitir, örgütler, onlara önderlik yapar. Emekçi kolektifleri üyeleriye, Parti kongreleri ve plenumlarının kararlarıyla birlikte, her gün ilişki içinde oldukları işletmenin parti örgütünün üyesi olan komünistlerin çalışmasına ve tutumuna da bakarak partinin politikası hakkında bir yargıya varır. O nedenle parti üyelerinin, parti'nin görevlerini ve fikirlerini gerçekleştirmek için çıkar gözetmeksizin çalışan, tercihini kesin politik savaşçılar ve enerjik kişiler olması bugün her zamankinden daha zorunludur. BKP Merkez Komitesi'nin tam üyeli temmuz toplantısında (1976) T. Jivkov yoldaş; başarıları, yapılanları sürekli olarak coşkuyla yetersiz bulmak, gerçek komünistin temel niteliğidir, diye belirtmiştir.

«Bizde, Bulgaristan'da komünist ünvanı çok yüksek bir üvandır. Ne ki,

öteki ünvanlardan ayrılmı olarak, ancak bir kez verilir. İnsan, bu ünvanı, tüm yaşamı boyunca, tüm yaşamıyla korumalıdır.»⁽¹⁾

Partimizin üyeleri, üretimin niteliğinin yükselmesi ve en yüksek üretim etkinliği için halk hareketinin ön sıralarında yer alıyorlar; planlı ekonomik yönetimin ve emeğin sosyalist örgütlenişinin yetkinleştirilmesi için yürütülen savaşımın başını çekiyorlar. Komünistler değişik alanlarda örnek olmalıdırlar: çalışma, toplumsal ve politik yaşam, özel yaşantı, insan ilişkileri, vb. Bugünkü aşamada, maddesel üretim alanında komünistlerin çalışması özel bir önem taşımaktadır. Çünkü, ülkemizde gelişmiş sosyalist toplumun kurulmasını amaçlayan partinin stratejik hattının başarısı orada belirlenmektedir. İşte bu yüzden BKP üyelerinin % 68,31'i şu anda üretimde çalışmaktadır.

Komünistlerin öncü rolünü yükseltmeye yönelik sistemli önlemler, parti örgütleri ve komiteleri için gündelik bir pratik haline gelmiştir. Sofya, Filibe, Burgaz ve ülkenin öteki bölgelerinde bir dizi taban örgütünde, çalışma yaşamında ve sosyal-politik yaşantıda, 11. Kongre'nin ve Ulusal Konferans'ın kararlarının uygulanmasında komünistlerin kişi olarak örnek tutumlarıyla ilgili tartışmalar yapıldı. Bu tartışmalarda, komünistlerin mesleki yükümlülüklerini yerine getirmeleri, özel ve toplumsal yaşamdaki davranışları gibi ölçütlerden çıkarak her bir parti üyesinin çalışması değerlendirildi. Komünistlerin tüzük maddelerine uyup uymadıklarının ve partinin kendilerine verdiği sorumlulukların üstesinden gelip gelmediklerinin beirlendiği toplantılar, birçok taban örgütünün çalışmasında yepyeni bir olgudur.

Şimdi ülkemizde üretimi daha ileri düzeyde yoğunlaştırmak ve uzmanlaştırmak için çalışılıyor. Çok sayıda ekonomik kümeler ve nüfus yerleşiminde yeni sistemler kuruldu. Bu açıdan, partinin Merkez Komitesi, temel örgütlerin büyütülmesine ve fabrika ve diğer üretim kümelerinde tek ve güçlü parti örgütleri kurulmasına ilişkin özel bir karar aldı.

Parti içi demokrasinin gelişmesi temel örgütlerin yeteneklerinin, etkinin ve rolünün artmasında önemli bir koşuldur. Bu, kolektif yaratım sürecinin, parti politikasının sorunlarını özgürce ve ciddi tartışmanın, somut kararlar almanın ve parti ile yığınlar arasındaki bağın pekişmesinin temeli ve güvencesidir.

Bulgaristan Komünist Partisi, demokratik merkezîyetçilik ilkesini rehber edinmiştir. Günümüzde, uluslararası komünist hareketin her boydan düşmanı «sağ»dan ve «sol»dan bu ilkeye saldırıyorlar. Ve bu bir raslantı değildir. Kanımızca, bu ilke karşısında alınan tavır, komünist partisinin toplumun öncüsü olma, toplumu devrimci yoldan değiştirme savaşımında yığınları örgütleme ve yönetme yeteneğinin ölçüsü olabilir.

(1) «Rabotničesko Delo», 8 Eylül 1978.

Bilindiği gibi, «sol» revizyonizm, merkeziyetçiliğin yerini ve rolünü mutlaklaştırır. Bu konum, parti yönetimiyle uyuşmayan yöntem ve biçimleri peşi sıra getirebilir: otoritercilik, bürokratism, taban örgütlerinin ve komünistlerin partinin üst organlarıncı vesayet altına alınması. Pratikte bu, taban örgütlerinin ve üyelerin bağımsızlığına ve inisiyatifine son verecektir. Üstelik bu yöntemler partiyi halk yığınlarından koparma tehlikesini taşırlar. Öte yandan, sağ revizyonistler demokrasi ilkesini mutlaklaştırarak parti örgütlerinde merkeziyetçiliğe karşı çıkıyorlar. Pratikte bu olumsuz bir sonuç doğurabilir: partinin, sorumlu olduğu toplumsal rolü oynama yeteneğine sahip olmayan, gevşek örgütlenmiş bir kütle haline dönüşmesi.

Deneyimimiz gösteriyor ki, demokratik merkeziyetçilik ilkesi somut bir nesnel zorunluğu dile getirmektedir: örgütlenme ve demokrasi. Tabanda bile olsa, parti kararları, her zaman kolektif iradeyi yansıtmak zorunda olduklarından bir tek kişi tarafından alınamaz. Bunun anlamı şu ki, benimlenen karar hakkındaki görüşü ne olursa olsun, azınlık çoğunluğa boyun eğmek zorundadır. Kanımızca bu sadece merkeziyetçiliğin değil, aynı zamanda demokrasinin de anlatımıdır.

Demokratik merkeziyetçilik ilkesi, iç demokrasinin gelişmesine koşut olarak disiplinin pekişmesini gerektirir. Sosyalist toplumda yaşam kuralları, çalışma disiplini, parasal konularda disiplin ve sosyalist yasallık karşısında en bilinçli ve en etkin komünistlerin tutumu yavaş yavaş öteki emekçilerin de tutumu haline gelmektedir. Taban örgütlerinde yerleşmiş bulunan disiplin, emekçi kolektifleri için gitgide bir örnek olmaktadır.

Parti içi demokrasi ilkesinin gelişmesi, toplumun tüm alanlarında demokrasi üstünde derin bir etki yapmaktadır. BKP 10. ve 11. Kongre kararlarının uygulanmasına geçerken, parti komiteleri ve örgütleri temsili ve doğrudan demokrasinin değişik biçimleriyle bütün emekçileri toplumsal süreçlerin yönetimine ortak etmek için özel bir çaba harcıyorlar. Komünistler, temsili demokrasinin gelişmesinde etkin bir yer alıyorlar. Bu, anayasamızın temel ilkesinde özlü biçimde belirtilmiştir: «Bulgaristan Halk Cumhuriyeti'nde tüm erk kaynağını halktan alır ve halka aittir.»

Günümüzde Bulgaristan, doğrudan demokrasinin ve özellikle emekçilere iradelerini dolaysız yollardan belirtme olanağını veren biçimlerin ardıcıl genişlemesine ve gelişmesine özel bir dikkat gösteriyor. Partinin ve hükümetin iç ve dış politikasına ilişkin bütün önemli sorunları hakkındaki kararlar, malzemeler, tasarımlar sistemli ve geniş biçimde tartışılır. Örneğin, BKP Ulusal Konferansı'nın hazırlıkları sırasında sadece parti örgütleri ve organlarında değil, aynı zamanda bütün emekçi kolektiflerinde de canlı tartışmalar meydana geldi. Parti içi geniş tartışma ulusal bir niteliğe büründü, BKP organı «Rabotniçesko Delo» gazetesinin sayfalarında da sürdü. Gazetenin görüşleri açıklama ve öneriler ve fikirler ileri

sürme, eleştirilerde bulunma çağrısına 10.500 kişi yanıt verdi. Parti ve toplum yaşamında demokrasi ilkesinin anlatımı olan başka çalışma biçimleri de vardır: parti ve devletin alacağı önlemler konusunda komünistler ve tüm emekçiler arasında yapılan sondajlar ve öngörü çalışmaları, parti ve devlet yöneticilerinin, BKP MK Birinci Sekreteri ve Bulgaristan Devlet Konseyi Başkanı Todor Jivkov yoldaşın emekçi kolektifleriyle yaptıkları düzenli toplantılar, yönetici organların, Ulusal Meclis üyelerinin, bölgelerin, kentlerin ve belediyelerin halk konseylerinin emekçilere düzenli olarak verdikleri hesap raporları.

Toplumsal yönetimine kolektif katılım halk yığınlarının girişim gücünün sürekli gelişmesinin temel ögesi haline gelmiştir. Ülkemizde hem devletsel, hem toplumsal organlar kurulmuştur. Ekonomik örgütlerin yönetiminde işçilerin ve köylülerin temsili ve doğrudan katılma biçimleri giderek kendini belli etmektedir. Emekçilerin genel toplantılara, bakanlık toplantılarına, ekonomik komite ve konseylerin oturumlarına katılması onların toplumsal etkinlik ve girişkenlik düzeyinin yükselmesi üstünde büyük bir etki yapmaktadır. Partinin taban örgütleri bu organların normal işleyişini denetlerler. Son yıllarda sosyalist demokrasinin yeni bir biçimi ortaya çıkmış ve gelişmiştir: karşı-planlar. Bu biçim, planların işlenmesinde kişisel olarak etkin biçimde yer alırken, emekçilerin, toplumsal iş üretkenliğini artırmak, üretimin örgütlenmesini iyileştirmek ve halkın yaşam düzeyini yükseltmek için yeni olanaklar bulmaları ölçüsünde, onların yaratıcı çalışma ve girişim gücünü en tam biçimde yansıtmaktadır.

Sosyalizm, halkın yaratıcı güçlerini, politik etkisini ve girişkenliğini açığa çıkarmıştır: politika, milyonlarca insanın gerçek etkinliği durumuna gelmiştir. Yüksek bir politik bilinç, bilgelik ve girişkenlik sosyalist Bulgaristan yurttaşının ayrırcı özellikleridir. Günümüzde BHC yurttaş, ülkenin politik yaşamına, ekonomi ve kültürün yönetim ve yürütümüne doğrudan katılıyor. Kendi yazgısının, bugünün ve geleceğinin efendisi olarak, gücünü, emeğini ve yeteneklerini tam bir bilinçle geliştirmiş sosyalist toplumun kuruluşuna adıyor. Ve o bunu coşkuyla yapıyor. Bu coşkunun kaynağı, partinin doğru Leninci politikasında, insanın yaratıcı yapısı ile sosyalizmin demokratik ve dinamik içeriği arasında sıkı bir bağlantı kurma yeteneğindedir. Ülkemizde, bütün emekçilerin geniş ve gerçek hak ve özgürlüklerine dayanan, insanın politik gelişimi için şimdiye dek görülmemiş koşullar yaratılmıştır.

Gelişmiş sosyalist toplumun kuruluşu aşamasında toplumsal özyönetim genişliyor. Proletarya diktatörlüğü devletin tüm halkın devletine, halkın tüm katmanlarının çıkarlarını ve iradesini dile getiren örgütlenmeye dönüşmesi eğilimleri ağırlık kazanıyor. Bu aşamada, işçi sınıfının partisi olan Komünist Partisi, yavaş yavaş tüm halkın öncüsü oluyor. (4)

(4) Bkz. «BKP Programı», Partizdat, Sofya, 1971, s. 44-46.

Partimizin Merkez Komitesi, taban örgütlerinin özerk niteliğini pekiştirmek, onların yönetici işlevlerini ve haklarını genişletmek için sürekli çaba harcıyor. Örneğin, BKP Merkez Komitesi geçen yılın Temmuz ayında, taban örgütlerine, bakanlıkların ve merkez yönetimlerin çalışmalarını denetleme hakkını veren bir karar aldı (üretim kolektiflerinin parti örgütleri bu haktan uzun süredir yararlanıyorlar). Partinin temel örgütlerinin hak ve ödevlerinin genişlemesi, eskiden partinin üst örgütlerince yerine getirilen, bir dizi sorunu bütünüyle bağımsız olarak karara bağlama görevi, gelişmiş sosyalizm aşamasının ayırdedici eğilimleridir.

BKP'nin son Ulusal Konferansı, parti örgütlerine ve organlarına, kolektiflerin ve her emekçinin toplumsal çalışmalarına yerinde ve doğru yön verme görevini koydu. Ulusal ekonominin etkinliğini köklü biçimde yükseltmeyi, BHP'nin sosyalist ekonomik bütünleşmeye daha geniş oranda katılmasını sağlamayı, Sovyetler Birliği ile çok yönlü işbirliğimizi daha da yaygınlaştırmayı amaçlayan parti stratejisini tam ve tutarlı biçimde uygulama olanağını verecek çalışmayı örgütlemek gerekir.

Jivkov yoldaşın belirttiği gibi, toplumsal adalet ilkelerini temel alarak, milyonlarca insanın çıkar ve gereksinmelerinden çıkarak emekçilerin toplumsal etkinliklerini güçlendirmek ve geliştirmek gerekli ve zorunludur. ⁽³⁾ Öğretimizin kurucuları Marks ve Engels'in işaret ettikleri gibi, gereksinimler tüm insan faaliyetinin kaynağı, özendirici ve itici güçüdürler. Bu nedenle insanların eylemleri fikirleriyle değil, gereksinimleriyle açıklanır.

Halkın maddesel ve kültürel gönencinin sorunları, maddesel ve kültürel gereksinimlerinin karşılanması, Bulgaristan Komünist Partisi'nin teorik ve pratik çalışmalarının merkezinde yer almaktadır.

«Her şey insan için, herşey insanın iyiliği için!» Partinin ve sosyalist devletin toplumsal politikasının temel ilkesi ve ana doğrultusu böyledir.

30 yıldan az bir tarihsel zaman süresi içinde sosyalizm güçlü üretici güçler ve tüketim fonları yarattı, toplumumuzun maddesel ve zihinsel alanını köklü bir dönüşüme uğrattı. Parti ve devlet yaşamının Leninci kuralarını yeniden işlerliğe kavuşturarak, gelişkin bir bilim ve kültür ile donanmış, modern bir sanayi devletine dönüşen Bulgaristan Halk Cumhuriyeti'nin sosyalist kazanımlarının pekişmesinde niteliksel olarak yeni bir aşama kaydeden BKP Merkez Komitesi'nin tarihsel Nisan toplantısından (1956) sonra, özellikle gözle görülür başarılar elde ettik.

BKP insanın maddesel ve zihinsel gereksinimlerini birlikte ele alıyor. Sosyalist toplum emekçisinin toplumsal etkinliklerinde ve yaşamında çalışmanın ahlaksal dürtüleri ve ülküler büyük bir önem taşıyor. Bu nedenle

(3) Bkz. T. Jivkov, «Çalışmanın Sosyalist Örgütlenişini Yetkinleştirmek için», s. 56.

taban örgütleri her işletmenin, her şantiyenin, her kuruluşun sosyalist toplum emekçisi için kendi «ikinci evi» haline gelmesine çalışıyorlar. Emekçi orada, kendisinin gerçek efendi olduğu bilincinin yaratıldığını, emeğinin toplumsal öneminin gözönüne alındığını, taban örgütünün yönetiminde her emekçinin sosyalist Bulgaristan'ın bugünü ve geleceğinin etkin bir kurucusu durumuna geldiğini görmelidir.

Sosyalist kuruluştaki gerçekleştirilen kazanımlara dayanarak hoşnutlukla diyebiliriz ki, Bulgaristan Komünist Partisi, halkın sonsuz güvenine ve derine sevgisine sahiptir. Bunun nedeni herşeyden önce onun işçi sınıfının, tarım emekçilerinin ve çalışan aydınların çıkarlarından başkasını asla gözetmemiş olmasıdır.

«Bizde parti ve halk ayrılmaz bir bütün olmuşlardır. İçerde ya da dışarda bu birliği yıkabilecek, partinin halka bağlılığını ve halkın partiyeye olan inancını sarsabilecek bir güç yoktur» ⁽⁶⁾ diye belirtti Jivkov yoldaş.

Partimizin halktan destek görmesinin nedeni proleter ve sosyalist enternasyonalizminin bayrağına hiçbir zaman toz kondurtmamış olmasıdır. Geçmişin sağlam devrimci geleneklerinin mirasçısı olarak parti emperyalizme ve her renkten revizyonizme karşı, şimdiki Pekin yönetiminin hegemonyacı politikasına karşı, anti-komünizm ve anti-sovyetizme karşı uzlaşmaz bir savaşım yürütüyor. Bulgaristan Komünist Partisi, dünyanın bütün ülkelerinin komünist ve işçi partileriyle çok yönlü ve yakın ilişkiler kuruyor, sömürgeciliğe ve emperyalizme karşı savaşan hareketleri maddesel ve moral açıdan destekliyor, emekçileri reel sosyalizmin güçlü kalesi Sovyetler Birliği ve yurt sevgisiyle, öteki kardeş sosyalist ülkelerle ve barışa susamış tüm halklarla dayanışma ruhunda eğitiyor. Partinin temel örgütleri emekçi kolektiflerinde bu politikanın taşıyıcılarıdır.

Biz Bulgar komünistleri halkımızın Bulgar Komünist Partisi'ne duyduğu güvenin neye mal olduğunu biliyoruz. Bu güven sürekli ve özveriyle dolu bir savaşım sonucunda kazanılmıştır. Bu sevginin kaynağını da biliyoruz: Bu sevgi, partinin tutarlı politik çizgisi üstünde, teorik ve pratik eylemlerinin, sözleriyle davranışlarının birlikteliği üstünde temellenmektedir.

⁽⁶⁾ T. Jivkov, «Partinin İnşası», c. 3, Partizdat, Sofya, 1978, s. 536.

Sosyalist Ülkeler Komünist ve İşçi Partilerinin MK Sekreterleri Toplantısı

3-5 Temmuz 1979 tarihinde, Berlin'de, sosyalist ülkeler Komünist ve İşçi Partileri Merkez Komitesi Sekreterleri, uluslararası ve ideolojik sorunlara ilişkin bir toplantı yaptılar. Toplantıya Bulgaristan Komünist Partisi'nden Politik Büro üyesi, MK Sekreteri *Aleksandr Lilov*, MK Sekreteri *Dimitir Stanişev* ve MK Sekreteri *Stoyan Mihaylof*; Küba Komünist Partisi'nden MK Sekretaryası ideoloji ve propaganda üyesi *Antonio Perez Herro*; Çekoslovakya Komünist Partisi'nden MK Sekreteri, Prezidyum üyesi *Vasil Bilak*, MK Sekreteri *Jan Fučík* ve MK Sekreteri *Josef Haulin*; Almanya Sosyalist Birlik Partisi'nden Politik Büro üyesi, MK Sekreteri *Kurt Hager*, Politik Büro üyesi, MK Sekreteri *Hermann Axen* ve Politik Büro üyesi MK Sekreteri *Joachim Herrmann*; Macaristan Sosyalist İşçi Partisi'nden Politik Büro üyesi MK Sekreteri *Miklos Ovari*, MK Sekreteri *Andras Gyenes* ve MK Sekreteri *Imre Györi*; Laos Devrimci Halk Partisi'nden MK aday üyesi, MK Propaganda ve Eğitim Komisyonu başkan yardımcısı, Propaganda Enformasyon, Kültür ve Turizm Bakanı *Sisana Sisane*; Moğolistan Devrimci Halk Partisi'nden MK Sekreteri *G. Adya*; Polonya Birleşik İşçi Partisi'nden Politik Büro aday üyesi, MK Sekreteri *Jeray Lukaszewicz*, MK Sekreteri *Andrej Werblan*; Romanya Komünist Partisi'nden Politik Yürütme Komitesi üyesi, MK Sekreteri *Virgil Cazacu*; Sovyetler Birliği Komünist Partisi'nden Politik Büro aday üyesi, MK Sekreteri *Boris Ponomaryov*, MK Sekreteri *Konstantin Rusakov*, MK Sekreteri *Mihail Zimyanin* ve MK üyesi *Leonid Zamyatin*, Vietnam Komünist Partisi'nden Politik Büro aday üyesi, MK Sekreteri, MK Propaganda ve Ajitasyon Dairesi başkanı, Bilim ve Eğitim Kurumları Dairesi başkanı *To Huu*, MK üyesi, MK Dış İlişkiler Dairesi başkan yardımcısı *Nguen Than Le*, MK aday üyesi, MK Propaganda ve Ajitasyon Dairesi başkan yardımcısı, VKP MK'nin teorik organı *Cong San*'ın Baş Editörü *Dao Duy Thung* katıldılar.

Ayrıca kardeş partiler Merkez Komitelerinin bölüm başkanları, bölüm başkan yardımcıları ve öteki görevliler de toplantıda yer aldılar.

Toplantıya katılanlar, kardeş partilerin uluslararası politika ve ideoloji alanında işbirliğinin anlamlı sorunları üzerinde ve ajitasyon-propaganda konusunda kapsamlı bir enformasyon ve görüş değişiminde bulundular. Temsilciler sosyalist kuruluşun çeşitli alanlarında, ideoloji, bilim ve kültür alanlarında ikili ve çok yanlı işbirliğinin gelişimi ve sonuçları konusundaki hoşnutluklarını belirterek, 'bu işbirliğini bundan böyle daha da geliştirme niyetlerini açıkladılar.

Toplantıya katılanlar, sosyalist topluluk üyesi ülkelerin ardıcılığı ve tutarlı yaklaşımlarının, izledikleri ilkeli dış politika çizgisinin yeni bir dünya savaşının savuşturulmasında, uluslararası güvenliğin güçlendirilmesi ve yumuşamanın ilerletilmesinde önde gelen bir rol oynadığını belirttiler.

Viyana'daki Sovyet-ABD Zirvesi ile SSCB-ABD arasında imzalanan stratejik saldırı silâhlarının sınırlandırılmasına ilişkin Anlaşma'nın, farklı toplumsal sistemlere sahip devletlerin barış içinde yanyana yaşamasını ve yumuşama davasını pekiştirmek açısından önemli bir adım olduğu oybirliğiyle kaydedildi. SBKP'nin, Sovyet devletinin ve Leonid İliç Brejnev yoldaşın Anlaşma'nın hazırlanması ve başarıyla bağlanmasına yaptığı katkının önemi vurgulandı.

Toplantıda, Viyana Anlaşması'nın tümüyle yaşama geçirilmesinin günümüzün birincil görevi olan silâhlanma yarışını dizginleme, ardından da silâhsızlanmayı sağlama görevinin çözümü için yeni perspektifler açtığı bildirildi; bu görevin çözümünün insanoğlunu yeni bir dünya savaşı tehlikesinden koruyacağı açıklandı.

Toplantı, sosyalist ülkelerin Helsinki Sonuç Belgesi'nin ruhuna uygun olarak Avrupa'da barış ve güvenliği sağlamlaştırmaya yönelik somut ve ardıcıl girişimlerinin önemini vurguladı. Toplantı, Varşova Antlaşması Politik Danışma Komitesi'nin Bükreş ve Moskova toplantılarında, ayrıca bu devletlerin Dışişleri Bakanları Komitesi'nin Budapeşte toplantısında ileri sürülen önerme ve inisiyatiflerin yapıcı bir nitelik taşıdığını bildirdi. Toplantı'da, Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Konferansı'na katılan devletler arasında Madrid toplantısının başarıyla hazırlanması ve gerçekleştirilmesinin önemi belirtildi.

Toplantı, emperyalizmin ve öteki gerici güçlerin yumuşama sürecini silâh yapımıyla yıkma yönündeki saldırganca girişimlerine, sosyalist ülkeleri hedef olan düşmanca kampanyalara; uluslararası düşmanlığın artarak körüklenmesine ve kimi ülkelerde intikamcı, militarist, neofaşist ve neonazi örgüt ve akımların hortlatılmasına karşı aktif bir savaşım yürütmenin önemini dile getirdi.

Toplantıya katılanlar bunun, politik ve diplomatik çabaların yanı sıra, tüm ülkelerdeki kamuoyuna, silâhlanma yarışından emperyalist ve militarist NATO çevrelerinin sorumlu olduğunu, bunun suçunu sosyalizme yükleme gayretlerinin boş yere olduğunu açıklamak için yoğun bir ideolojik etkinlik göstermeyi gerektirdiğini belirttiler.

Toplantıda, sosyalist topluluğun barışçı girişimlerinden ve bugün insanlığın önünde duran evrensel sorunların çözümüne yaptıkları giderek artan katkıdan kamuoyunu geniş ölçüde haberi kılmanın önem taşıdığı bildirilerek; İkinci Dünya Savaşı'nın başlangıcının 40. yıldönümü, ulus-

lara kalıcı barış ve yeni bir askersel felaketi savuşturmak için savaşımı yoğunlaştırma gereğini ısrarla anımsatan bir olay olarak nitelendi.

Toplantıya katılanlar, yeni sistemin yaşamsallığını kanıtlayan ve büyük yapıcı potansiyellerini gözler önüne seren sosyalizmin ekonomik, bilimsel, teknik, sosyal-politik ve kültürel kazanımlarını propaganda etmenin, kardeş partilerin ortak ideolojik çalışmalarındaki temel çizgilerden biri olması gerektiğini söylediler. Sosyalist ülkeler arasında dostluk ve dayanışmanın güçlendirilmesi, her yönlü karşılıklı yarara dayanan işbirliğinin genişletilip derinleştirilmesi, maddesel ve tinsel değerlerin uluslararası değiş tokuşuna giderek daha büyük ölçüde katılmak, sosyalist ülkelerin gelişmesinde ve uluslararası konumlarının sağlamlaşmasında önemli bir unsur olarak tanımlandı. Ekonomik Yardımlaşma Konseyi'nin otuzuncu yıldönümünün, EYK ülkelerinin muazzam sosyal-ekonomik kazanımlarını, örgüt çerçevesindeki işbirliklerinin başarılarını ve örgütü daha da geliştirip güçlendirme açınımlarını ortaya çıkardığı kaydedildi.

Toplantıda sosyalizmin teorik ve pratik sorunlarının, modern dünyadaki gelişmelerde boyveren yeni olgu ve eğilimlerin incelenmesinde işbirliğine büyük bir özen gösterildi. Bu yeni oluşumların diyalektik ve tarihsel materyalizmi, bilimsel sosyalizm ve Marksizm-Leninizmi, işçi sınıfının bu devrimci ideolojisini sürekli doğruladığı ve zenginleştirdiği açıklandı.

Toplantı, çağdaş toplum yaşantısının dinamizmi ışığında ideoloji ve eğitim çalışmasına ilişkin deney değiş tokuşunun ve bu çalışmayı yetkileştirmenin önemine, ayrıca yeni toplum kurucularının kültür düzeyleri ve tinsel gereksinimlerinde belirgin bir iyileşmenin değerine işaret etti. Aynı zamanda Toplantı, diyalog ve görüş değiş tokuşunun, kardeş partiler temsilcilerinin geniş katılımıyla, dünya devrimci sürecinin canalcı sorunlarını birlikte tartışmanın etkili bir yöntemi olan uluslararası teorik konferansların, komünist hareketçe genel olarak benimsenen normlara uygun bir şekilde toplanmasının önemini de vurguladı.

Toplantıya katılanlar, üç yıl önce Berlin'de düzenlenen Avrupa Komünist ve İşçi Partileri Konferansı'nın belgesinde yazılı görüşlerin ruhuna uygun olarak, Komünist ve İşçi Partileri ile tüm öteki devrimci, ilerici ve anti-empéryalist güçler arasında işbirliği ve dayanışmayı güçlendirmenin önem ve anlamını belirttiler. Temsilciler, partilerinin özgürlük ve bağımsızlık için, kendi geleceklerini dış kaşıma olmadan kendilerinin belirleme hakkı için, emperyalist, sömürgeci ve yeni sömürgeci politikalara karşı, ırkçılık ve ırk ayırımına karşı gerikalmışlığa son vermek için, uluslararası ekonomik ilişkileri demokratik ilkeler uyarınca yeni baştan kurmak için, yeni bir ekonomik dünya düzeninin oluşturulması için ve barış, tüm dünyada uluslar arasında dostluk ve ilerleme için halkların yürüttüğü savaşımı şaşmadan destekleme kararlılığında olduğunu bildirdiler.

Toplantıda yer alanlar, önümüzdeki günlerde Havana'da toplanacak olan bağlantısız ülkeler devlet ve hükümet başkanlarının Altıncı Konferansı'nı büyük önem taşıyan bir olay olarak değerlendirdiler ve Konferans'ın başarısının emperyalizme ve sömürgecilğe karşı, bağımsız sosyal-ekonomik gelişme ve tüm dünyada yumuşama ve işbirliği için savaşımда bağlantısız birlik ve dayanışmasını güçlendireceği yolundaki inançlarını dile getirdiler.

INTERNASYONALİST DAYANIŞMA İÇİN

Merkez Komitesi Sekreterlerinin uluslararası ideolojik konulara ilişkin Berlin Toplantısı'na katılan Bulgaristan, Küba, Çekoslovakya, Demokratik Alman Cumhuriyeti, Macaristan, Laos, Moğolistan, Polonya, Sovyetler Birliği ve Vietnam Komünist ve İşçi Partileri'nin delegasyonları, partilerinin Marksizm-Leninizm ve proleter enternasyonalizmi ilkeleri temelinde, emperyalizm ve gericilikle savaşan tüm halklarla dayanışmalarını güçlendirmeye kararlı olduğunu bildirdiler ve varolan sosyalizmin kazanımlarının barış, demokrasi, ulusal kurtuluş ve toplumsal ilerleme davasında yeni yeni başarılar elde edilmesine katkı yaptığı yolundaki inançlarını belirttiler.

Toplantı'da yer alanlar, partilerinin adına, Çin saldırısını püskürten ve barış, ulusal bağımsızlık, egemenlik, toprak bütünlüğü ve sosyalizm uğrunda savaş veren Vietnam halkına tam destek belirttiler. Parti temsilcileri, Vietnam halkına her yönlü desteğin sürdürülmesi için etkin bir kampanya yürütmekte devam edilmesini zorunlu gördüklerini belirttiler.

Toplantı'ya katılanlar, emperyalizm ve gericiğin bozguncu provokasyon ve hareketlerine karşı savaşan, derin politik ve toplumsal dönüşümleri gerçekleştirmeye ve sosyalizmi inşa etmeye çalışan Laos Demokratik Halk Cumhuriyeti'yle dayanışmalarını ilân ettiler. Partilerin temsilcileri, tek meşru hükümet olan Kamboçya Devrimci Halk Konseyi'nin öncülüğünde zorba Pol Pot rejimini alaşağı ederek, ülkeyi gerçekten demokratik bir taban üzerinde canlandırma yolunu tutan yeni Kamboçya'yı selâmladılar.

Toplantı'da, sosyalizmle savaşında emperyalizm tarafından kullanılan Pekin'in büyük güç, hegemonyacı ereklерinin en başta Güney doğu Asya halkları olmak üzere, tüm ulusların güvenliğine yönelik bir tehdit oluşturduğu ve Çin halkının kendi çıkarlarıyla da taban tabana karşıt olduğu vurgulandı.

Kardeş partiler, sosyalist yönelimli Asya ve Afrika ülkelerine karşı düzenlenen emperyalist ve sömürgeci provokasyonları kesinlikle kınadılar ve bunların savaşımına desteklerini bildirdiler.

Parti temsilcileri, diktatörlük rejimine karşı, ülkesinin özgürlüğü ve bağımsızlığı için savaşan Nikaragua halkıyla dayanışmalarını dile getirdiler ve emperyalistlerin barış içinde yanyana yaşama ilkelerini kabaca çiğneyecek ve yumuşamanın çıkarlarına ters düşecek bir silâhlı istila yönündeki girişimlerine karşı çıktılar.

Delegasyonlar Arap halklarına, özellikle de Filistinli Arap halka şaşmaz desteklerini yinelediler ve çoğu Arap ülkesinin ABD çıkışlı ayrı bir Mısır-İsrail anlaşması karşısında takındıkları tavrın altını çizdiler. Temsilciler, emperyalizme karşı, ulusal haklar ve özsavunmaları için, barış ve toplumsal ilerleme için yürüttükleri savaşta Namibya, Zimbabve ve Güney Afrika halklarıyla dayanışmalarını dile getirdiler.

Alman Toprağında Sosyalizm

Demokratik Alman Cumhuriyeti'nin 30. yıldönümü dolayısıyla Almanya Sosyalist Birlik Partisi (ASBP) Merkez Komitesi'nce davet edilen BSS'deki kardeş partilerin temsilcilerinden bir delegasyon, Demokratik Alman Cumhuriyeti'ni ziyaret etmiştir. Aşağıda adları bulunan kardeş parti temsilcilerinin bu ziyaretle ilgili raporlarını yayımlıyoruz: İsrail Komünist Partisi MK Politik Büro üyesi Emile Habibi; Kanada Komünist Partisi MK Merkez Yürütme Komitesi aday üyesi Peter Boyçuk; Filipinler Komünist Partisi Merkez Komitesi üyesi Jose Lava; Kıbrıs Emekçi Halkının İlerici Partisi (AKEL) MK aday üyesi Agamemnon Stavro; ABD Komünist Partisi MK Politik Büro üyesi John Pittman; İsveç Sol Komünistler Partisi temsilcisi Rodny Öhman.

1. DEMOKRASİNİN EKSENİ

Demokrasi, sosyalist toplumun temel çizgilerinden biri, onun başarılı gelişmesinin kaynağıdır. Almanya Sosyalist Birlik Partisi yöneticileriyle, halk vekilleriyle, Ulusal Cephe Komiteleri üyeleriyle, işçilerle görüşmeler yaptık. Bu görüşmeler, kendi görüp işittiklerimiz, kanımızca bize, DAC'nde, gerçek sosyalizm ülkelerinde sosyalist demokrasi sisteminin işleyişi konusunda görece olarak tam bir fikir yürütme olanağını verdi.

Bilindiği gibi DAC'nde beş politik parti vardır. ASBP, ülkenin en kalabalık sınıfı ve toplumun başlıca gücü olan işçilerin çıkarlarını dile getirir. Toplumun politik örgütlenişinde ASBP'nin yönetici rolü, bir halk referandumundan geçerek kabul edilen Demokratik Alman Cumhuriyeti Anayasası'nca belirlenmiştir. Öteki partiler (!) köylüleri, küçük esnafları, zanaatkarları, serbest meslek sahiplerini, eski memurları ve askerleri, din-darları temsil ederler.

Dergi heyetini karşılayan ASBP MK Sekreteri, Politik Büro üyesi Kurt Hager yoldaş, ülkedeki politik partilerin kuruluşundan ayrıntılarıyla söz etti. DAC'nde çoğulcu bir sistemin oluşması anti-faşist ve demokratik dönüşümlere sıkı sıkıya bağlıdır. Barbar, akıldışı ideolojisiyle birlikte faşizmin kökünü kazımak, ancak, yurttaşlara olup bitenleri açık seçik anlama ve yeni toplum bilinçli bir biçimde kurmaya başlama olanağı sağlayarak olanaklıydı. Bu açıdan esas olan, bütün sınıf ve katmanların tem-

(!) Hristiyan Demokrat Birlik, Liberal Demokrat Parti, Ulusal Demokrat Parti ve Demokrat Köylü Partisi.

silcilerine, faşizm ve militarizmle olan bağlarını içtenlikle koparmış değişik dünya görüşlerini savunan kişilere politik çalışma olanağını tanıyordu. Demokratik Almanya'da, büyük toprak iyeliğine son verildiğinde, tekelci sermayenin sanayideki mallarına el konulduğunda ve sosyalizmin temelleri atıldığı vakit partiler arasında işbirliği olanakları genişledi, politik bir muhalefetin varolma zemini nesnel olarak ortadan kalktı. Hager yoldaş, otuz yıl içerisinde cumhuriyetimizin gelişiminin – ki Parti buna ayrı bir önem veriyor – belli başlı politik sonuçlarından biridir bu, diye belirtti.

Doğal olarak şu sorun dikkatimizi çekiyordu: DAC'nde partilerin ve daha geniş biçimde partilerle bütün toplumsal kitle örgütlerinin politik işbirliği nasıl işlemektedir? Görüştüğümüz kişiler bize DAC'nde politik partilerin ve kitle örgütlerinin Demokratik Blok (2) içinde birleştiklerini açıkladılar. Bu blok öteki parti ve örgütlere karşı yönelmiş bir parti ve örgütler bağlaşıklığı değil – ki bu özellik onu burjuva koalisyonlarından ayırıyor –, sosyalizm adına bir araya gelmiş, ülkenin bütün politik ve toplumsal güçlerinin bir bağlaşıklığıdır. Değişik toplumsal sınıf ve katmanların politik çıkarları Demokratik Blok içinde eşgüdümü kılınmaktadır; bütün kararlar, tüm toplumsal grupların özgül çıkarlarını güvence altına alan oybirliği ilkesi temelinde alınmaktadır. İşçi sınıfının öteki emekçi sınıf ve katmanlarla birliğinin bir biçimi olarak Blok, Cumhuriyetin bütün yurttaşlarının ortak çabalarıyla DAC'nde sosyalist toplumun kuruluşunu gerçekleştirmenin yollarını arar ve bulur. Temsili kurumlarda ve yürütme organlarında çeşitli grupların yerlerinin dağılımını kararlaştırır, seçimlerde partilerin ve toplumsal kitle örgütlerinin adaylarını belirler.

DAC'nde geçirdiğimiz günler yerel erk organları için yapılacak seçimlerin hazırlıklarıyla çakışmıştı. Bu röportajın yazarlarından biri, bir zamanlar parlamentoda milletvekilliği yapmış, ötekiler seçim kampanyalarına birçok kez etkin biçimde katılmışlardır. O nedenle, bu sözümona «demokrasi bayramları» sırasında yönetici sınıfların politik temsilciliklerince kulanılan yöntemler hakkında yeterince bilgi sahibiydik. Bir burjuva politika adamı için seçimler, kendisinin boydan boya süslenip püslendiği, kalabalık taraftar ordusunun işe, adaylarının hem seçmenlerin oyunu, hem de önemli politik kişilerin desteğini sağlayacak bir görünü yaratması için alinteri döktüğü, yaşamının parlak günleridir.

Sosyalist ülkelerde seçim kampanyaları örgütlenirken büyük bir sorumluluk gösterilmektedir. Seçim zamanı, gerçekleştirilen çalışmanın bilançosunun çıkarıldığı, temsili organların çalışma planlarının hazırlandığı gün-

(2) Blok, beş politik partiyi, Özgür Alman Sendikaları Konfederasyonunu, Özgür Alman Gençliği Birliğini, Almanya Demokrat Kadınlar Birliği'ni ve Kültür Birliği'ni içermektedir.

lerdir. Ama öte yandan, ülke içi yaptığımız gezi boyunca ASBP MK bölüm yardımcısı Werner Eberlein'in bir sözünü sık sık anımsadık: «Demokrasi seçim günü başlayıp bitmez.»

Karl Marks Stadt bölgesi nüfus sayısı ve ulusal ekonomide çalışan emekçi sayısı bakımından Demokratik Almanya'nın en büyük bölgesidir. 1974'de seçilen bölgenin 200 halk vekili arasında 102 işçi, 21 köylü, 67 memur bulunuyordu; beş halk vekili kooperatiflerde çalışan zanaatkarlardan ve tüccarlardan; dört halk vekili kendi hesabına çalışan zanaatkarlardan ve serbest meslek sahiplerinden oluşuyordu.

Görüştüğümüz halk vekilleri ilginç ve bir anlamda sıradan insanlardı. Örneğin Ulrich Bennewitz. Kendisi bölge halk meclisinde 1967'den bu yana vekilmiş. 35 yaşında, evli, iki kız çocuğu var. 8 yıllık okulu bitirdikten sonra 8 Mayıs fabrikasında, araştırma atölyelerinde çalışmış ve yüksek nitelikli bir rektifiyecisi olmuş. Bölge meclisinin sanat ve kültür sorunları komisyonunda çalışıyor. Yüzümüzdeki şaşkınlığı farketmiş olacak ki şöyle konuştu: «Biz sadece bölgenin tiyatro ya da müzik yaşamının, plastik sanatların gelişmesine ilişkin sorunlarla değil, üretim kültürüne bağlı sorunlarla da uğraşıyoruz. Amatörlerin sanatsal etkinliğinin gelişmesine yardım ediyoruz. Komisyonun çalışmalarına sanat dünyasından kişiler, işçiler, memurlar katılıyorlar.»

Bölge halk vekilleri, bize yetki alanlarının 1973 Yasası'yla belirlendiğini söylediler: halkın geniş tüketim maddeleri gereksinmesinin karşılanmasına, hizmetlerin örgütlenmesine, konut yapımı ve dağıtımına, gıda sanayi ve tarıma, kültürel yaşama, spor ve dinlenmeye ilişkin sorunlarla uğraşıyorlar.

Yerel erk organları son yıllarda çok önemli bir soruna eğiliyorlar: bölge çapında üretimin rasyonelleştirilmesi. Bucakları, kentleri ya da semtleri birbirinden ayıran sınırlar üzerinde doğrudan doğruya bakanlıklara bağlı büyük kombineler bulunuyor. Bu denli önemli ekonomik birimler genel kural olarak büyük miktarda kaynak kullanıyorlar; emekçiler için konut, çocuklar için binalar, dinlenme elveri inşa ediyorlar. Yerel erk organları sermaye yatırımlarını eşgüdümlü hale getiriyorlar; onların girişimiyle işletmeler ortak inşaat yapmak ve varolan fonları daha iyi kullanmak amacıyla çabalarını birleştiriyorlar.

Bize söylendiğine göre, geçen yıl bölgesel rasyonelleştirme ulusal ekonomiye 42.000 yeni işçinin katılmasına, toplam eşitlikte iş saati tasarrufuna olanak vermiş. 22.300 apartman dairesi, ek olarak inşa edilmiş ve modernleştirilmiş, çocuk kuruluşlarında fazladan 6.500 yer açılmış.

Karl Marks Stadt'dan, nüfusu, 700'ü emekli sadece 3.000 kişiden oluşan, maden bölgesinde küçük bir eski kent olan Augustusburg'a geçiyoruz. Uzun bir masanın çevresinde yerel halk meclisi vekilleri, Ulusal

Cephe komitesi üyeleri oturuyorlar. Bu komitenin yöneticisi olan Jürgen Einert ile konuşuyoruz.

Kendisi bize ilk önce, DAC'nin politik örgütlenişinde Ulusal Cephe'nin yerini açıkladı. Bu cephe 1949 yılında birleşik, demokratik ve barışçı bir Alman Devleti için savaşında geniş halk yığınlarını harekete geçirmek amacıyla kurulmuş. Cephe, Demokratik Alman Cumhuriyeti'nde var olan tüm partileri, toplumsal örgütleri, dernekleri, birlikleri, toplulukları kapsıyor. Politik ve dinsel inançlarından bağımsız olarak tüm yurttaşlar bu komitelerde çalışabiliyorlar. Einert şöyle belirtiyor:

«Gerçi, Ulusal Cephe Komitemizde sadece dört partinin temsilcisi vardır. Kentimiz küçük, burada Liberal-Demokrat Parti'nin ancak yedi üyesi bulunduğundan komiteye temsilci yollayamıyor.»

DAC seçim yasasına göre, seçimleri Ulusal Cephe örgütüyor. Demokratik Blok'un politik partileri ve toplumsal örgütleri adaylarını belirlemelerinden sonra, adayın çalıştığı işletme ya da kuruluştaki öneriler tartışılır. Eğer kolektif, adayı onaylarsa, Ulusal Cephe Komitesi seçmen birliklerine adaylarını açıklar. Einert şöyle anlatıyor:

«Herkesin birbirini tanıdığı Augustusburg gibi küçük bir kentte bile adayların açıklanması her zaman pürüzsüz olmuyor. Örneğin, Özgür Alman Sendikaları Konfederasyonu grubu, Karl Marks Stadt'da bir büyük fabrikada çalışan bir yurttaşımızı aday göstermişti. Ancak, bu yurttaşın ekibi kendisini önermeyi reddetti: son zamanlarda pek iyi çalışmıyormuş ve biz bunu bilmiyorduk.»

Kimi zaman adaylar, seçmen birliklerince reddediliyor. Örneğin Karl Marks Stadt bölgesinde on aday tartışma sırasında reddedildi. Kanımızca, Demokratik Alman seçimlerinin bu özelliği ilkesel bir öneme sahiptir; çünkü seçmenlere aday gösterme prosedürünü denetleme olanağını sağlamaktadır. Temsili organların oluşumunun bu aşamasında yurttaşların iradelerini belirtme hakkı, seçim sisteminin demokratik niteliği açısından, gösterilen adayların sayısından çok daha önemli gibi geliyor bize. Birçok kapitalist ülkelerin politik pratiği kanıtlıyor ki, aday belirleme hakkının sadece partilerin ayrıcalığına bırakıldığı yerlerde seçimlerdeki boşluklar giderek artmaktadır. Sıradan seçmenler politik oyunların aleti haline geldiklerini ve seçimlerin salt biçimsel bir prosedür olmaktan öteye geçmediğini kavramaya başlıyorlar.

Augustusburg'ta öğrendik ki, seçim kampanyası sırasında gösterilen adayların sayısı seçilecek yerlerin sayısını aşıyor. Bütün adaylar, kendi kolektifleri tarafından salık verilmiş, seçmenlerce onaylanmış, adaylığa layık kişiler. Ulusal Cephe Komitesi seçimi yasasının koşullarına uygun olarak adayları kaydeder ve adaylıkları tartışıldıktan sonra halk vekillerini sırasıyla listeye alır. Yasaya göre oyların yarısını alan seçilmiş sayı-

lır. Seçilen adayların sayısı, seçim yapılan yerlerin sayısını aşıyorsa, kimin halk vekili olacağı sorunu kaydedilme önceliğine bağlıdır. Geri kalanlar yedek halk vekili olurlar. (2) Bunlar, halk vekilleriyle eşit olarak halk meclisi komisyonlarında çalışırlar; şu ya da bu nedenle halk vekilinin seçim bölgesini terketmesi durumunda, yedek vekil ayrı bir seçim yapılmaksızın onun yerini alır.

Flöha'da, bir pamuk ipliği fabrikasının işliklerini sırayla geziyoruz. Biz, iplik eğiricisi kızların çalışma koşullarını incelerken, onlar ögle paydosunda dinleniyorlardı.

Sonra, bu fabrikanın ve «Flöha Pamuk İpliği» halk kombinasının öteki işletmelerinin işçileri ve yöneticileriyle konuşuyoruz. Ursula Zachau, fabrikanın parti örgütü sekreteri, ASBP MK üyesi; Gottfried Metzner, ana işletmenin yöneticisi; Dietlinde Berger, Alman Sosyalist Gençlik Birliği sekreteri; Kathrin Bischoff, dokumacı; Anita Müller, ustabaşı; Dieter Grunert, mekanisyen ve onların arkadaşları. Üretimde demokrasi sorunu bizi özellikle ilgilendiren sorundu. Kendi ülkelerimizde ekonomik demokrasi ve yönetime katılma sorunu çevresindeki ideolojik, teorik ve politik savaşım on yıldır sürüyor.

Kapitalist ülkelerde aldığı şekliyle, diyor Ursula Zachau, bizde «ekonomik demokrasi» sorunu diye birşey yoktur. Sosyalist devletin ekonomik ve toplumsal politikası bu politikanın işlenmesine ve uygulanmasına bizzat katılan işçi sınıfının, tüm emekçilerin çıkarlarına yanıt vermektedir. Bu nedenle, bizim için, sorun devletin ekonomik ve toplumsal faaliyetine kitlelerin demokratik katılımının şu ya da bu biçimlerini – bunlar uzun süredir oluşmuştur – yerleştirmek değil, bu katılımı daha etkili kılmaktır.

● Sizce bu etkinlik neye bağlıdır?

● Kanımca üç temel nokta var. İlk olarak, işçinin, ekip şefinin, usta-başının, çalıştıkları işletmenin mutlak sahibi ve daha geniş olarak genelde tüm sosyalist iyeliğin sahibi oldukları yeni durumun bilincine varmaları gerekir. İkinci olarak, üretim, yönetim ve yürütümüne katılmanın etkili biçimlerinin yerleşmesi gerekir. Oysa, deneyimin kanıtladığı gibi, bu hemen, birdenbire olmuyor, pratik bunu belirliyor. Üçüncü olarak, emekçiler haklarını ustaya kullanmayı öğrenmelidirler ki, bu da ancak zamanla oluyor...

İşçilerimiz kendilerini fabrikanın tek sahibi olarak görüyorlar. Tüm kolektifin çalışmasından kişisel sorumluluk duyuyorlar, diyor Müller. Bu duyguyu sosyalist gerçekliğimiz doğuruyor. Ama kanımca esas olan, sosyalist toplumda emekçilerin bütün toplumsal ve ekonomik sorunlarla

(2) Son yapılan yerel erk organları seçimlerinde. 27.168 halk vekili ve 8.103 yedek seçilmişti.

ilgili görüş ve yargılarının dikkate alındığına, öneri ve dileklerimiz uyuştuğuna kendi deneyimimizle inanmamızdır.

Anlatılanları dinlerken, Flöha fabrikası işçilerinin işletmenin yönetimine nasıl katıldıklarını yavaş yavaş kavramaya başladık. Üretim toplantılarını, personel konferanslarını ve özellikle ertesi yılki plan görevlerinin ve bunu gerçekleştirme yollarının tartışıldığı konferansları emekçilerin yönetime katılımının temel biçimlerinden biri olarak değerlendiriyorlar. Toplantı ve konferanslarda formüle edilen önerileri gözönüne alan plan taslağı işletme yönetiminde delege konseyinin onayına sunuluyor. İşletmenin sendika örgütüne atanan bu organ, en önemli sosyal-ekonomik sorunlarda işletmenin öbür kararlarını da onaylıyor. Düzenli olarak toplanan sürekli üretim komiteleri ve konferanslar yönetimin gündelik sorunlarının çözümüne katılıyorlar. Alınan kararların işleyişi ve sonuçları işçi-köylü müfettişliği komisyonları, sendikaların işçi denetimi ve Alman Sosyalist Gençlik Birliği'nin çeşitli organları tarafından denetleniyor.

«Kapitalist ülkelerde üretimde demokrasinin gelişmesinin düşmanları modern işletmelerde yönetim faaliyetinin, onlara göre emekçi kitesinin sahip olmadığı özel bir bilgi ve ehliyet gerektirdiğini sık sık ileri sürerler. İşletmenizdeki üretimde kitlelerin bu anlamda deneyimi nedir?» diye soruyoruz müdüre.

«Kuşku yok ki» diye yanıtıyor Metzner, «meslekten nitelikli işçiler olmaksızın modern büyük üretim düşünülemez. Ne ki bu, bilimsel-teknik devrimin yönetiminde kitlelerin rolünü sıfıra indirdiği anlamına gelir mi? Bir örnek. Fabrikada üretimin yoğunlaştırılması için özenle uzun erimli bir plan hazırlamıştık. Bununla birlikte, atölyelerde, servislerde ve ekiplerde planın tartışılması sırasında 150'den fazla öneri yapıldı. Bu önerilerin yararlılığı kuşku götürmez ve biz bunların tümünü dikkate aldık. Başka bir örneği, üretim rasyonizatörleri hareketini ele alalım. Bizim fabrikada iki emekçiden biri harekete katılıyor ve biz yöneticiler bu harekete olanca desteği veriyoruz; çünkü gizli kalmış yedeklerin kullanımına elle tutulur bir yardımda bulunuyor. Fabrikamızda toplam 134 kollektif, 3.800 kişi sosyalist yarışmaya katılıyor.»

Konuştığımız kişilere göre, zamanında ve düzenli bilgi vermek emekçilerin üretimin yönetimine katılmasının baş koşuludur. Yoldaşlar bize 70 yıllarının başlarında DAC Bakanlar Kurulu'nun, fabrika ve kombina yöneticilerine, en önemli üretim sorunları hakkında işletme personeline her ay rapor verme yükümlülüğünü getiren bir karar aldığını söylediler. ASBP, üretimin yönetimine katılan bütün seçimli organların düzenli rapor vermelerine de büyük bir dikkat gösteriyor.

İzlenimlerimizi özetleyelim. DAC'nde demokrasinin temel sorunu olan geniş emekçi kitlelerini toplumun yönetimine katma sorunu, ülkenin somut

tarihsel özellikleri gözönüne alınarak gerçekten çözümlenmiştir. Ülkede toplumun politik örgütlenmesinin yaratılmasına ve gelişmesine çalışırken ASBP, genel oy, çoğulculuk, temsil sistemi gibi demokratik kurumlara geniş ölçüde başvurmuştur. Ama kanımızca esas olan, sosyalizmin, demokrasiyi belirleyici alan olan ekonomi dahil toplumsal yaşamın tüm alanlarına yayarak onun içeriğini nitel olarak derinleştirmiş olmasıdır. Bütün önemli sorunlarda kararların alınışına ve bunların uygulamada denetlenmesine sürekli daha geniş yığınların gerçek katılımını sağlayan, bütününü yeni demokratik kurumlar ve biçimler bulup, çıkarmıştır. Biz ASBP'yi sosyalist demokrasinin eksenini olarak görüyoruz.

2. «BEN»den «BİZ»e

Demokratik Alman Cumhuriyeti oldukça gelişkin bir sanayi devletidir. 1978 yılı DAC istatistik yıllığında şunları okuyoruz: Cumhuriyetin ulusal gelirinin % 60'ını sanayi veriyor. Yine de biz sanayi değil, tarım konusunda ayrıntılarıyla söz etmek istiyoruz. Neden? Çünkü DAC, geçmişte özel toprak iyeliğinde sağlam geleneklerin varolduğu gelişkin bir sanayi ülkesinde kırsal sosyalist dönüşüme örnek oluşturmaktadır. Bu açıdan DAC'nin deneyimi birçok komünist ve işçi partileri için büyük bir ilgi sunmaktadır. Kırsal orta katmanların sosyalist kuruluşta birleşmesinin etkili yöntemleri bulunmuştur; tarım verimliliğinde hızlı ve arasızsız bir gelişmenin, köylülerin yaşam düzeyinin yükselmesinin ve küçük mülk sahibi köylü psikolojisinin geleneksel ve yerleşik sayısız özelliklerinin değişmesinin yolu açılmıştır. Görüştüğümüz yoldaşlardan, Waren'de, ASBP bucak komitesi sekreteri Gerhard Giese'nin belirttiği gibi; «devrim en çarpıcı biçimde tarımımızda gerçekleşmiştir.»

Neubrandenburg ASBP bucak komitesi sekreteri Horst Dettman yoldaş tarafından karşılandığımızda, kendisi bize, 1955'de bucak emekçilerinin % 54,7'sinin tarımda ve orman ekonomisinde çalışırken, 1977'de bunların payının % 26,7'ye düştüğünü söyledi. Ancak, bu dallar bucak ekonomisinde çok büyük bir rol oynamaya devam ediyorlar. Neubrandenburg gelecekte de tarım ve doğrudan doğruya tarıma bağlı sanayi üretim dallarıyla ün yapmış bir bucak olarak kalacaktır.

1952'den önce bucak toprakları Almanya'nın geri tarım bölgesi olan Mecklenburg'un bir parçasıydı. İkinci Dünya Savaşı'nın sonlarına kadar burada büyük toprak iyeliği vardı. Gidip gördüğümüz Alt Schwerin köyünün eski mülk sahibi Schulzsius, bu yörelerde 8.200 hektar toprağın sahibiymiş.

Mecklenburg'da, yarı-feodal büyük toprak iyeliği köylülerin sefaleti, hemen hemen tam okuma-yazma bilmezlik ve fiziksel bozulma gibi ka-

çınılma özelliğini beraberinde getirmişti. Eski Almanya'da yerli köylülerden acı bir alayla söz edilirmiş: Mecklenburg'ta, biri sabanın «önünde», öteki «arkada» iki öküzle çift sürülürmüş! Yunkersler köylüleri son- suza dek bağımlı tutmak ve alıklaştırmak çabasında idiler.

Alt Schwerin ve Priborn köylüleriyle konuşurken, köylülerin kendi küçük toprak parçalarının eski kölece bağılılığından ve rutin düşünce tarzından en ufak bir ize rastlamadık. Köylüler, kendilerini, zengin ve büyük kooperatifin sahipleri olarak hissetmekle kalmıyorlar. Tüm ulusal ekonomiyle ilgili sorunları ortaya koyuyorlar, köylülerinin geçmişteki ve bugünkü halini süsleyip püslemeye çalışmadan, sorularımıza açık, ağırbaşlı yanıtlar veriyorlar.

Bizim en çok ilgimizi çeken, bu değişiklikler gerçekleşmeden önce hal- ledilmesi gereken, güçlükler «ben»den «biz»e geçiş oldu. «Priborn» bah- çecilik kooperatifi başkanı, ASBP MK üyesi, sosyalist emek kahramanı Fritz Dahlmann'la da görüştük. Dahlmann, geçmişi sık sık anımsayan, özlü konuşan, mizacıyla köylüleri kendine çeken, ilginç ve yetenekli bir insan. Eski bir tarım işçisi olan Fritz Dahlmann, Priborn'a askerlik yaşa- mının rastlantılarıyla gelmiş. 1945 sonbaharında, tarım reformu sırasında burada iki hektar ekilecek toprak, iki hektar ormanlık alan ve bir hektar otlak sahibi olarak bir «yeni köylü» durumuna gelmiş. Reformdan 34 yıl sonra, DAC'nde bir tarım işletmesinin ortalama alan genişliğinin 5.000 hektarı geçtiği gözönüne alınırsa, geçmişte tarım sorununda Alman Ko- münist Partisi'nin, yunkerslerin büyük işletmelerini parçalama ve toprağı köylülere dağıtma kararını şimdi köylülerin nasıl değerlendirdiklerini me- rak ediyorduk. Kendisi bunu doğru bir adım olarak mı, yoksa yararsız bir zigzag olarak mı görüyordu?

«Kendi durumumu ele alalım» dedi Dahlmann, «eğer Hitler faşizminin yıkılmasından, bu kaostan ve korkunç savaştan sonra, bize toprak ve onunla birlikte istikrar ve destek sağlanmamış olsaydı, ben sırf toprak aşkına köylü olmazdım. Ayda ancak 18 mark getiren küçük düşürücü çiftlik uşağı işinde çalışıyordum (üstelik bana ücretin bir bölümü mal olarak ödeniyordu) ve halka ait bir alanda gidip iş göremezdim. Ya Wis- mut'ta bir madene takılıp kalırdım ya da inşaatta çalışırdım. Gelgelelim bana toprak verildi, ben de kıldım.»

Tarım reformundan sonra, orta köylü DAC kırsal alanının belli başlı kişisi haline geldi. Başlangıçta 10 hektar üzerindeki çalışma Dahlmann'a borçtan başka birşey getirmiyordu. Bununla birlikte, borçlu durumdan yavaş yavaş alacaklı duruma geçti, yıllık geliri 40.000 marka ulaştı.

«Kapitalist olma yolundaydım» diyor bizzat kendisi. O dönemde par- tinin genç bir üyesi olan Dahlmann, büyük kolektif işletmelerin sunduğu yararları adım adım kavradı.

1952 Temmuzunda toplanan ASBP'nin 2. Konferansı, Demokratik Alman Cumhuriyeti'nde sosyalizmin kuruluşuna başlama kararını aldı. Bu, köylerin kooperatifler halinde kerteli birleşmesini varsayıyordu. Parti, kolektif ekonominin yararlarını açıklamak amacıyla bir kitlesel kampanya başlattı. Toplumsallaşma süreci uzun ve karmaşıktı. Onlarca yıldır kendi toprağının sahibi olmayı düşleyen ve bu hakkı ancak yedi yıl önce elde eden köylüyü kooperatife girmeye ikna etmek için gerçekten inandırıcı kanıtlar öne sürmek gerekiyordu. Görece daha rahat olan köylüler için bu çok daha zor bir adımdı.

Köylülerin ruh halinde bir dönüm noktasının gerçekleştirilmesinin tek nedeni ASBP'nin gönüllü kooperatifleşme ilkesini tutarlılıkla izlemesi olmuştur. Kır burjuvazisi, zengin köylüler karşısında bile, politik hakların kısıtlanması gibi zor yöntemlerine ya da zoralarına başvurulmamıştır. 1953 Ocak ayında, Priborn'da, üç istisna dışında bütün köylüler kooperatife girmek için başvuru yaptılar.

50'li yılların kooperatiflerinin bir bölümü kalıcı oldu ama bir öteki bölümü daha ilk güçlüklerde çözüldü. 1953 yazında sınıf savaşında şiddetlenmenin buna katkısı oldu. Anti-sosyalist unsurlar, köylüleri yunkerslerin döneceği tehdidiyle korkutarak çok yoğun, düşmanca bir propaganda yürütüyorlardı. Bu propaganda sonuçsuz kalmadı. Nitekim sonbaharda, hasattan sonra Priborn köylülerinin çoğunluğu kooperatiften çıkarlar, öyle ki 81 üyeden geriye sadece 8 kişi kalır.

«Başımızı kaldırmadan çalışıyorduk» diye anımsıyor Dahlmann. «O yıllar yaşantının altın yıllarıydı. Yaşlılar kooperatifi terketmişlerdi, sadece gençler, ilerici kanat vardı. Onlardan daha iyi çalışabileceğimizi kanıtlamak bizim için onur sorunuydu. İşçi sınıfının desteğine, devletin yardımına dayanıyorduk. Üretimi makineleştirmeye başlamıştık, çalışma daha kolay olmuştu. Daha o zamandan var olan makina-traktör istasyonları kooperatiflerin topraklarını öncelikle ve ucuza sürüyorlardı. Ertesi yılın bilançosu köylülerin yavaş yavaş ulaşmaya başladıkları düzeye gelmişti. 1960 ilkyazına doğru, sekiz köylü dışında, tüm köy halkı yeniden kooperatife katıldı.»

Yalnız Dahlmann değil, başka birçok kişi de işçilerin yaptığı yardımdan söz ettiler. Sonradan makina-traktör istasyonlarına dönüştürülen kiralık makina istasyonlarının, kırsal alanın politik ve toplumsal gelişmesi üstünde işçi sınıfının etkisini sağlamada büyük katkısı olmuştur. Parti kırsal alanda bilinçli işçileri, deneyimli uzmanları görevli kılıyordu. Daha başlangıçta, köylülere salt teknik hizmet götürmekle yetinmeyen kiralama istasyonları, «yeni» köylülere kesin doğrultulu bir destek politikası gerçekleştiriyorlar, kırdaki toplumsal ayrımlaşmayı ve kapitalist sömürüye geri dönüşü önlemeye çalışıyorlardı. 1953'te ASBP şu belgeyi ortaya attı: «İşçiler, köylere gidin!» 31.000 kişi bu çağrıya yanıt verdi ve yeni yola girme

konusunda köylülere yardım etmek için kırsal alana koştu. Sanayi işletmeleri ilk tarımsal üretim kooperatiflerini kardeş ediniyorlardı.

DAC'ndeki kooperatif hareketiyle ilişkin öğrendiklerimiz ve köylülerle yaptığımız görüşmeler, 1950–1960 yılları arasında, ASBP'nin işlediği tarımda sosyalist dönüşümler anlayışının çok esnek olduğunu gösterdi. Bu anlayış toprakta özel iyeliğin korunmasını öngörüyor ve değişik 3 tip kooperatif arasından, köylülere seçme hakkını tanıyordu. Kooperatifler üretim araçlarının toplumsallaşma derecesine ve gelirlerin dağılım biçimlerine göre ayrılıyorlardı. Eğer köylüler ekilebilir toprakların, otlakların, ormanların ve hayvanların toplumsallaştırılmasına (üçüncü tip kooperatif) moral açıdan henüz hazır değillerse, onlara daha basit kooperatifleşme biçimleri, örneğin tarlaların ortaklaşa işlenmesi (birinci tip kooperatif) olanağı sağlanıyordu. Çalışmanın yeni örgütlenme biçiminin yararlarını deneyim yoluyla gördükten sonra, köylüler, genel olarak, üretim kooperatiflerinin basit biçimlerinden yüksek biçimlerine geçiyorlardı.

70'li yılların başlarında DAC tarımında nitel bir değişim meydana geldi: Emeğin, hayvan besiciliği ve tahıl üreticiliği olarak ayrılması. Devlet ve kooperatif işletmeleri biçiminde, tahıl çiftlikleri ve besi çiftlikleri kuruldu. Tarımı yoğunlaştırmak, sanayi üretimi yöntemlerine adım adım geçmek, köylülerin çalışma ve yaşam koşullarını iyileştirmek için çok şeyler yapıldı. Bize açıklandığına göre, örgütsel nitelikte değişimler en başta tahıl üretimini etkilemiş; çünkü tahıl üretimi, tüm tarımsal üretimin gelişmesinin temelini oluşturmaktadır. Bütün sorunlar ayrıntılı ve geniş biçimde tartışıldıktan ve kooperatiflerin genel üye toplantılarında alınan kararların onaylanmasından sonra, kooperatiflerarası bir birlik biçimi olan, tahıl üreticileri bölümleri kuruldu. Bu bölümler, işleyecekleri toprağı ve gerekli malları kooperatiflerden alıyorlardı. Tahıl üretimiyle uğraşan köylüler, bu bölümlere temsilci olarak gönderiliyorlardı; ama bu köylüler, bağlı kooperatiflerin üyeleri olmaya devam ediyorlardı. Tahıl üreticileri bölümlerinin elde ettiği kârlar, bu bölümlerin fonlarına katılma paylarıyla orantılı olarak kurucu kooperatifler arasında dağıtılıyordu. Tahıl üretimi ve hayvan besiciliği arasında işbölümü tamamlandığında KKB'lerin sonuna yaklaştığında, tahıl üretimi bölümlerinin özgörevi tamamlanmış oldu ve bu bölümler, bütün tüzel kişi haklarından yararlanan bağımsız birimler olarak, tahıl üretimi kooperatifleri haline dönüştüler; kurucu kooperatifler arasında kâr dağıtımı durdu. Bölümlerde delege olan köylüler, yeni tahıl üretimi kooperatiflerine üye oldular.

70'li yıllarda, tarım üretiminde sanayi yöntemlerine geçiş sırasında DAC'nin elde ettiği başarılar bizi epeyce etkiledi. Tam donatımlı makineler sistemi, tümüyle yeni teknolojik süreçler sürekli daha geniş ölçüde kullanıma sokulmaktadır. Kooperatif üyesi olan ve bu kooperatiflere ait üretim araçlarının sahibi durumunda bulunan insanlarla karşılaştık. Ne

ki, çalışmalarının niteliği itibarıyla kişilerin işçilerden hiçbir farkı yok (örneğin hayvan yemi üreten işletmelerde ya da onarım atölyelerinde mekanisyen, tornacı, tesviyesi); kent ile köy arasında temelde – çalışmanın niteliği, teknik donatım, üretkenlik – bir yakınlaşma görülüyor. Ancak bu düz ve tek yönlü bir süreç değildir.

Konuştüğümüz kişilerin anlattıklarına göre, 1978 Aralık ayında, Neubrandenburg bucak komitesinin çalışma deneyimini tartışan ASBP MK Politik Büro toplantısı, kent ile köy arasındaki ayrımların yok edilmesini basit bir biçimde ele almamak gerektiğini, işçi sınıfı ile köylülük arasında gözle görülür yakınlaşmaya karşın, DAC'nde köylülerin bütün özgül çizgileriyle bir sınıf olarak varlıklarını XXI. yüzyıla dek sürdüreceklerini belirtmiştir.

Üretim toplumsallaşması ve büyümesi tek başına bir amaç değildir. İşin toplumsal üretkenliğinde gelişmeye ve emekçilerin yaşam koşullarının iyileşmesine yol açtığı takdirde bunun bir anlamı vardır. Tarımsal üretimin yeniden kuruluşunun ekonomik açıdan etkili olduğunu birçok gösterge açıkça kanıtlamıştır. DAC iktisatçılarının hesaplarına bakılırsa, 50'li yıllarda bir bireysel köylü işletmesinde bir kental tahıl üretmek için ortalama 6,1 işsaati, 60 yıllarında ise, bir kooperatifte 2–3 işsaati, ve 70'li yıllarda sanayi üretimi yöntemleri uygulayan uzmanlaşmış kooperatiflerde sadece 30–35 dakika harcanıyordu. Aynı dönem içersinde bir kental tahıl üretimi için yapılan harcamalar 26,17 marktan 13,89 marka düşmüştür.

DAC tarımının başarıları kooperatif demokrasisinin geniş biçimde gelişmesiyle belirlenmektedir. Kooperatiflerin aylık genel toplantıları, tüm önemli ekonomik sorunları inceliyorlar: Devletin gereksinmelerinden çıkarak üretim planını hazırlıyorlar, birikim ile tüketim arasında gelirin nasıl dağılacağını kararlaştırıyorlar, kişisel ve toplumsal tüketim oranını belirliyorlar vb. Çok sayıda sürekli, seçimli komisyonlar önce bu sorunları inceliyorlar ve şu ya da bu kararın yararlılığını kanıtlayarak öneriler hazırlıyorlar. Kooperatif tüzüğünde yer alan üyelerin demokratik çalışma kuralları köylülere, tüm çalışma deneyimlerini, geleneksel tüm pratik düşüncelerini ve bilgilerini kamu yararına kullanma olanağını vermektedir. Seçim ilkesinin tutarlı uygulanması sayesinde kooperatiflerin yönetimi en yetenekli ve en enerjik köylülerden oluşur. Priborn ve Alt Schwerin'de yaptığımız görüşmeler, bu kooperatiflerin demokratik atmosferini, taze moral havasını, köylülerin kendi ortak davalarına gösterdikleri büyük ilgiyi bize kanıtladı.

Doğal olarak köylülerin yaşam düzeyi ilgimizi en çok çeken sorunlardan biriydi. İşçilerin ve köylülerin aynı geliri elde ettikleri, gıda maddeleri ve mamul maddeler tüketim düzeyinin kırsal alanda kentte olduğundan biraz daha yüksek olduğu, toplumsal güvenlik alanında köylülerin eşit haklardan yararlandıkları bize anlatıldığı halde, kırsal gönenç hak-

kında kendi başımıza bir fikir edinmek istiyorduk. Bu nedenle, Priborn'da seraları gezdikten sonra, hemen yakında oturan bir köylü kadından bize ailesinin nasıl yaşadığını göstermesi için söz aldık. Böylece bizi evine götürdü. Dışardan bakıldığında evin sokaktaki öteki evlerden bir farkı yoktu. Odaların iç dağılımı ve boyutları tam orantılıydı. Evin sahibi kooperatifin inşaatçılar ekibinden bir duvarcı ustası. Eşinin yardımıyla evi kendisi yapmış. Ailenin yaşam düzeyi yüksek. Ev, içinde iki yetişkin ve iki de çocuğun yaşadığı dört odadan oluşuyor, bütün modern konfora sahip; mutfakta bir sürü elektrikli aygıt görülüyor, toprak düzeyinde, içinde bir arabanın bulunduğu garaj, evin arkasındaki gölde bir sürat motoru var. Kentteki yaşam koşullarından hiçbir ayrım göstermeyen bir yaşam.

Böyle bir evin yapımının ne kadara malolduğunu sorduğumuzda, aldığımız ayrıntılı yanıtlar bizi etkiledi. DAC'nde köylüler, bir miktar ana sermaye biriktirmiş olmak koşuluyla, kendisine ait bir ev yapmak için 45 ile 120.000 mark kredi alabiliyorlar. Priborn'da genel toplantının kararına uygun olarak, ev inşa eden her kooperatif üyesi, ayrıca, ödeme zorunluğu bulunmayan 5.000 marklık bir ödenek alıyor (dört ya da daha fazla çocuk sahibiyse ödenek 7.500 marka yükseliyor). Bunun anlamı şu ki, Priborn köylüleri birikmiş paraları olmasa bile inşaatla başlayabilirler.

Ev sahibesine, çocukların doğdukları köyde yaşayıp çalışmalarını isteyip istemediğini sorduk. Akla yakın bir yanıt verdi:

«Çocuklarımın ne olacağını önceden görmek zor. Ne ki Priborn'da yaşam güzel, burada her an birşeyler doğuruyor.»

Genç köylü kadının bu basit sözlerinin altında büyük bir toplumsal anlam yatıyor. Gezimiz sırasında, birçok kez görebildiğimiz kadarıyla, savaş sonrası bütün yıllar boyunca DAC köylerinde, kısa da olsa, durgunluk yaşanmamış. Gerçekte, her an birşeyler yaratıldığı ve bir tek kuşağın yaşantısı süresince gerçekleştirilen ilerlemenin, sosyalizmde kooperatif düzeninin içinde barındırdığı muazzam olanakların en iyi kanıtı olduğu görülüyor.

3. YENİ TOPLUM-YENİ İNSANLAR

«Nazizmi ve onun köklerini yok etmek; işte belgimiz budur. Özgür bir dünya kurmak; işte hedefimiz budur.»

DAC'nde yaptığımız gezi boyunca, Buchenwald mahkumlarının kamp-taki ayaklanmanın ertesinde içtikleri bu andı sık sık anımsadık. Bu iki özlü tümce, ülkenin tüm anti-faşist ve demokrat güçlerini partilerinin çevresinde birleştirmiş olan komünistlerin güttükleri hedefin özünü tastamam dile getiriyor.

İkinci Dünya Savaşı insanoğluna büyük özverilere maloldu. Alman halkı da ülkesindeki faşizmin, Germen emperyalizminin ve militarist kliğin işlediği cinayetleri pahalı ödedi. Ne ki, kendisiyle yaptığımız görüşmede Hager yoldaşın belirttiği gibi, «moral yıkımlar maddesel yıkımlardan çok daha korkunçtu.»

Nazi propagandası geniş halk yığınlarının bilincini anti-komünizm ve anti-sovyetizm ile zehirlemişti. Irkçılığı, savaş tapıncını ve saldırgan bir şovenizmi aşıyordu. Yeni toplumun kuruluşuna başlamak için bu ağır mirası kaldırmak gerekiyordu.

Milyonlarca Almanı emperyalist faşist ideolojinin burgacından kurtarmak, onları barış, demokrasi ve sosyalizm ruhunda eğitmek Almanya Sosyalist Birlik Partisi'nin bir büyük tarihsel değeridir. O bunu yapmamış olsaydı, bugün sosyalist Almanya diye bir devlet olmazdı.

Hitler Almanyası'nın askersel yenilgisi, aynı zamanda Germen emperyalizminin devlet aygıtının – cezalandırıcı organları olan ordusu ve polisiyle birlikte – yıkılması anlamına geliyordu. Demokratik Alman Cumhuriyeti'nin ilân edilmesinden önce, Sovyet askersel yönetimi ve ülkenin ilerici güçlerinden etkin bir destek gören ASBP, nazizmi doğuran toplumsal çevreyi ortadan kaldırmak için kararlı bir savaşım yürüttü. Nazi partisinin ve devletin iyeliği kamulaştırıldı; 1946'da 21.000 etkin nazinin, savaş suçlularının, yunkerslerin ve tekelci sermaye temsilcilerinin malları tazminatsız zoralarına uğradı. Mahkeme insanlık ve savaş suçu işlemiş yaklaşık 13.000 kişiyi yargıladı ve ağır cezalara çarptırdı. 1948 yılına dek, 520.000 eski nazi askeri ve savaş suçlusu devlet görevinden ve en önemli özel işletmelerden atıldı. Mahkemeler tutarlı biçimde demokratikleştirildi.

Yeni kuşağın eğitim ve öğretim sisteminin, geniş emekçi yığınlarını ideolojik etkileme sisteminin yeni baştan örgütlenmesine özel bir dikkat gösterildi. Hitler Almanyası'nda öğretmenlerin $\frac{9}{10}$ 70'inden çoğu Nazi Partisi üyesiydi. Bize bu rakamı veren Hager yoldaşın açıklamasına göre, savaşı izleyen iki buçuk yıl içinde, gençleri hümanizm ve demokrasi ruhunda eğitemeyecekleri gerekçesiyle yaklaşık 70.000 öğretmen okullardan uzaklaştırılmış. «Yeni öğretmenler» anti-faşist işçiler ile köylülerdi. Onlar her zaman yeterli mesleksi bilgiye sahip değildiler, öğrencileriyle birlikte öğreniyorlardı; ama bundan çok daha önemlisi onlar faşist ve gerici ideolojiden kesinlikle kopmuşlardı, yeni kuşağı korkunç geçmişin bir daha yinelenmeyeceği biçimde eğitmek için bilinçli çaba harcıyorlardı. Yüksek ve orta öğretim kuruluşlarının programları yeniden özenle ele alındı, yeni ders kitapları yayımlandı. Savaş, ırkçılık, intikamcılık ve nazizm propagandası yasaklandı. Büyük haberleşme araçları sistemi baştan başa yenilendi: yeni gazeteler çıkmaya başladı, radyo ve sinema anti-faşist ve demokratik dönüşümlerin hizmetine koşuldu, savaş sonrası ilk oyunlar-

dan başlayarak tiyatro, Alman ilerici edebiyatının en iyi yapıtlarına baş-
vurdu.

Nazizmin ideolojik mirasına karşı savaşımın ilk yıllarında, faşist propa-
ganda makinasının insanlara benimsettiği sayısız gerici önyargıları aşmak
gerekliydi. Hitlerci Rayh'ın çökmesine özgül bir tepki gösteren yüzbin-
lerce insanı politik duyumsuzluk durumundan çıkarmak kolay değildi.
Bununla birlikte, görüştüğümüz kişilerin belirttiği gibi, anti-faşist ve de-
mokratik fikirler sürekli genişleyen bir yanıtı buluyorlardı. 40'lı yılların
sonları ile 50'li yılların başlarına doğru geniş yığınların bilincinde köklü
bir değişiklik meydana geldi, faşist ideolojinin kökü kesin biçimde
kazındı.

DAC'nin bugünkü nüfusunun yaklaşık yarısı savaştan sonra doğmuş-
tur; nüfusun $\frac{1}{10}$ 15'i, 1945'te henüz çocuk yaşıydı. Öğretim, çağdaş ede-
biyat, tiyatro ve sinema, Almanya tarihinde, Hitlerci Rayh'a bağlı olan
korkunç dönem hakkındaki gerçeği gençlerden saklamıyor. Cumhuriyetin
genç yurttaşları faşizmin cinayetleri ve canavarlıkları hakkında bilgi sa-
hibidirler, bu olgunun sınıfsal kaynaklarını biliyorlar. Stralsund'un 43 no'-
lu semtinde bulunan «Havana-78» gençlik kulübünde, öğrencilerle yap-
tığımız görüşmelerde bunu anladık. Konuştuğumuz öğrenciler faşist geç-
mişi ve onun günümüz burjuva toplumundaki yansıması olan neonazizmi
bilinçli biçimde reddediyorlar.

Alman devrimci hareketinin en iyi geleneklerini izleyen gençler ve
çocuklar ulusal ve toplumsal kurtuluş için savaşan halklarla dayanışma
hareketine etkin biçimde katılıyorlar. Savaşın sona ermesinden 34 yıl
sonra, bugün bile sosyalist eğitim sürekli olarak yenilenen anti-faşist
öğeler içermektedir.

Günümüzde ASBP'nin ideolojik çalışması, yapıcı bir nitelik taşımakta-
dır; sosyalist toplumun uyumlu biçimde gelişmiş insanının eğitime, gele-
ceğe yöneliktir. Bu çalışmada ASBP DAC'nin elde ettiği büyük ekonomik
başarıların sağlam temeline yaslanmaktadır. Dünyada yüzölçümü olarak
102'nci, nüfus bakımından ise 37'nci yeri alan Demokratik Almanya bu-
gün kişi başına düşen ulusal gelir hacmi bakımından dünyanın en geli-
şkin on devleti arasındadır. 70'li yıllarda, ASBP'nin girişimiyle, bir dizi
önemli toplumsal ve politik önlem gerçekleştirildi. Bu önlemler, emek-
çilerin yaşam düzeyinin hızla yükselmesine, toplumun moral ve politik bir-
liğinin pekişmesine yardımcı oldu. Bunun sonucu olarak, yaptığımız gö-
rüşmelerde gördüğümüz gibi, Demokratik Almanya yurttaşlarının özelliği
olan toplumsal güvenlik duygusu güçlendi. Ülkenin ekonomik gücünün
büyümesi, emekçilere sosyalist yol için kullandıkları tercihin doğru olduğu
inancını vermektedir. Halkın maddesel ve kültürel gereksinimlerini ara-
lıksız karşılamak bütün düzeylerde parti ve devlet yöneticilerinin sürekli
uğraştıkları bir konudur. Rostock bölgesi parti komitesi sekreteri Ernst

Horst, bu konuda şunları söyledi: «Partinin yükümlülüklerini yerine getirdiğini, emekçilere her gün somut eylemlerle kanıtıyoruz. Bu nedenle onlar verdiğimiz sözleri güveniyorlar.»

ASBP MK Propaganda bölümü başkanı Klaus Gebler, bize ideolojik çalışmanın başlıca dört yönünden sözetti. Şöyle ki: ilk olarak, işçi sınıfı ve tüm emekçiler arasında Marksizm-Leninizm'in fikirlerini propaganda etmek, partinin politikasını açıklamak. İkinci olarak, emekçileri Alman halkının devrimci, demokratik ve insancıl gelenekleri ruhunda, sosyalist yurtseverlik ve proleter enternasyonalizmi ruhunda, sosyalist topluluğun bütün ülkeleriyle kardeşçe dostluk ruhunda eğitmek. Üçüncü olarak, halkın iyeliği ve emek karşısında sosyalistçe davranmayı, tavır almayı ve zihniyeti güçlendirmek. Dördüncüsü, burjuva ve emperyalist ideolojiye karşı, hele Batı Alman emperyalizminin ideolojisine karşı kararlı bir savaşım vermek.

DAC'nin devlet sınırlarını gezdikten sonra, DAC'ne karşı yıkıcı eylemlerini gerçekleştirmek için FAC ve Batı Berlin'in emperyalist çevrelerinin kullandıkları değişik yöntemler konusunda bir fikir sahibi olduk. Yarbay Hartmut Bayer bize iki rakam verdi: 1973–1977 arasında, yalnızca beş yıl içerisinde FAC topraklarından DAC topraklarına 6.900'den fazla, Batı Berlin bölgesinden ise 16.000'den fazla sızma girişi yapılmış. ASBP'nin ideolojik çalışma koşullarını anlamak için, sosyalist Alman devletine karşı Batı Alman psikolojik savaş örgütleyicilerinin elinde, DAC topraklarından rahatça dinlenebilen 20 radyo programı, üç televizyon kanalı ve yaklaşık 5.000 radyo vericisi bulunduğu unutmamak gerekir. Örneğin 1978 yılında, üç milyon Batı Berlin'linin ve 3,7 milyon FAC yurttaşının ülkeyi ziyaret ettiğini buna eklemek gerekir. Bu ziyaretçiler genellikle, burjuva ya da reformist ideolojinin güçlü etkisi altında bulunan, köklü anti-komünist önyargılara sahip olan kişilerdir.

Gündelik politik çalışmanın bu sorunlarını ele alırken ASBP'li yoldaşların güvenli, inançlı hali bizi etkiledi.

Berlin kenti parti komitesi sekreteri Horst Oswald, bize şöyle dedi: «Otuz yıllık deneyimimiz ne politik iftiraların, ve ekonomik savaşın, ne diplomatik ablukanın ve hatta ne de karşı devrimci saldırıların (1953 ve 1956) sosyalist rejimin temellerini yıkamayacağını kanıtıyor. Karşılaşmış olduğumuz tüm güçlülere ve tüm sınavlara karşın, ekonomimiz yıldan yıla güçleniyor, devlet her geçen gün daha sağlamlaşıyor, politika sürekli yeni başarılar getiriyordu. Bu durum herkesin kafasında açıklığa kavuştu, gelecekte de böyle olacaktır. Kuşkusuz, DAC yurttaşlarının burjuva ideolojisiyle olan sürekli ilişkisi çok çeşitli bir yığın ideolojik ve politik sorun yaratıyor. Ne ki, bugüne dek, bu durum partinin büyük bir kararlılık, büyük bir esneklik göstermesini gerektiriyorsa da, sorunun üstesinden gelmeyi başardık.»

Klaus Gebler'in dediğine göre, ASBP, FAC'ndeki olayları, DAC'ne ve onun politikasına karşı yöneltilen ideolojik saldırıları dikkatle izliyor. Bununla birlikte düşmanın bütün iftiralalarına tepki göstermeyi düşünüyor. Zaten, bizim de inandığımız gibi bu pek gerekli değil. Cumhuriyetin var olduğu yıllar içinde, DAC emekçilerinde açık ve duru bir sınıfsal politik bilinç oluşmuş, ülkelerinin geçmişine, bugününe ve geleceğine ilişkin sorunlarda ne yapılacağını iyi biliyorlar.

Politik, ideolojik ve eğitsel çalışmayı aralıksız yetkinleştirmek partimizin görevidir, diyor Gebler, Önümüzde duran sorunların büyüklüğü, yaşamın kendisinin, DAC'nin iç gelişmesinin ve uluslararası durumun durmaksızın ortaya koyduğu sorunlar bunu gerektiriyor . . .

BSS heyetinin DAC'nin kültür temsilcileriyle yaptığı karşılaşmalar ve sayısız görüşmeler, cumhuriyetle geçmişin devrimci ve insancıl mirasının özenle korunduğunu bize gösterdi. Emekçiler sosyalist vatanlarını seviyorlar, onun tarihini biliyorlar, kültürüyle gurur duyuyorlar. Otuz yıl içinde «vatanım» ve «tarih» kavramları onlar için yeni bir içerik kazanmış. Bir DAC yurttaşı için ulusun tarihi II. Frederick'in, Bismarck'ın ya da Hindenburg'un davranışlarından ibaret değildir. Onun için tarih, Thomas Münzer, Ulrich von Hutten'dir, Alman Bilgeleridir; Goethe, Schiller, Heine gibi büyük şairlerdir. Kant, Hegel, Feuerbach gibi filozoflardır; Bach, Händel, Beethoven gibi bestecilerdir. Alman bilim ve kültürü saymakta yarar görmediğimiz sayısız politik adlara sahiptir.

Ülkede yaptığımız kısa gezi boyunca bile halka gurur veren şeyleri anlamak güç değil: müzeler, anıtlar, anıtsal plakalar ve sokak adları bunu anlatıyorlar. DAC halkı ulusal tarihinin ilerici ve devrimci gelenekleriyle kıvanç duyuyor: Alman Jakobenizmi, 1806–1913 yıllarının kurtuluş hareketi, 1848–1849 devrimci hareketi. Bununla birlikte doğaldır ki, sosyalist devlet yüzküsür yıllık Alman işçi hareketinin tarihiyle ilgili olaylar nedeniyle özel bir saygı ve dikkat görüyor. Komünistler Ligi, Alman devrimci sosyal demokrasisi, Almanya Komünist Partisi, 1918 Kasım Devrimi, İspanya İçsavaşı sırasında Almanların uluslararası tugaylara katılması, faşizme karşı direniş. DAC'nde sosyalist toplumun kuruluşu bile büyük Almanların, Karl Marks ve Friedrich Engels'in fikirlerinin, August Bebel, Karl Liebknecht, Rosa Lüksemburg, ve Ernst Thaelmann gibi işçi sınıfının kurtuluşunun önde gelen savaşıtlarının eseridir.

Partinin, halk yığınlarını proleter enternasyonalizmi ülkelerinin ruhunda eğitmeye büyük bir önem verdiğini birçok olgu kanıtıyor. ASBP tüzüğü tüm üyelerden ve aday üyelerden sosyalist ülkelerle kardeşçe dostluk, işbirliği ve bağlaşıklık için çalışmalarını, kapitalist ülkeler işçi sınıfıyla, ulusal ve toplumsal kurtuluş için savaştan tüm halklarla dayanışma göstermelerini istiyor.

Kendisiyle yaptığımız görüşmede Kurt Hager yoldaş şöyle belirtti:

«Sovyetler Birliği'yle sıkıca bağlaşmak, DAC'nin sosyalist topluluk ile ilişkilerini genişletip derinleştirmek ASBP 9. Kongresi'nce belirlenen görevlerin yerine getirilmesinde temel bir koşuldur. Sovyetler Birliği ve öteki sosyalist ülkelerin, tüm uluslararası komünist ve işçi hareketinin desteği ülkemizin gelişmesinde büyük bir rol oynamıştır. Bu dayanışma, savaş sonrası ekonomik yıkımı aşmada, FAC'nin örgütlediği diplomatik ablukayı kırmada, oldukça gelişkin ve modern bir ulusal ekonomi kurmada ve tüm dünyaca diplomatik tanınmayı başarmada DAC'ne yardım etmiştir.»

Biz DAC'nde ancak bir hafta kaldık. Ne ki, cumhuriyetin 30 yılda kattetiği muazzam yolu göstermesi bakımından bu süre bize yetti. DAC emekçilerinin büyük başarılar kazandıklarını ve bundan haklı bir gurur duyduklarını gördük. Sanayi işletmelerinde, kooperatiflerde, araştırma kuruluşlarında, her yerde büyük ekonomik, bilimsel ve teknik başarılarla tanık olduk. Halkın yüksek yaşam düzeyi de bizi etkiledi. Ama bizim için daha önemlisi, yeni toplumun enternasyonalist ve yurtsever, kolektivist yeni insanı, değişik uğraşlara yönelmiş ve çok zengin bir i dünyası olan insanı yetiştirmiş olmasıdır.

«Gemiyle Kaçan» Göçmenler Sorunu

Vietnam Komünist Partisi Merkez Komitesi Üyesi

Nguen Than Le ile Yapılan Görüşme

BSS, okurlardan, Vietnamlı göçmenler sorunu denilen konu hakkında yorum isteyen mektuplar alıyor.

Dünya emperyalizmi ve gerici Pekin yönetimi, son zamanlarda Vietnam'a «göçmen sorunu» bahanesiyle karaçalmak için elinden ne gelirse yapıyor. Oysa işin özü, sorunun emperyalistler ve Pekin hegemonyacılarının kendileri tarafından yaratıldığıdır.

Altmışlarda ve yetmişlerin başlarında, ülkenin kurtuluşundan önce ABD propaganda aygıtı, Güney Vietnam halkını, komünistlerin yönetime geçmesi halinde bir «katliamın» kaçınılmaz olduğunu söyleyerek korkutmaya çalışmıştı. Mart-Nisan 1975'te, yani Ho Şi Min Kenti ve Güney Vietnam'ın kurtulmasından hemen önce, ABD emperyalizmi 160.000 insanın kaçışını kışkırtmak amacıyla bu yalana başvurmuş, böylelikle de «göçmen sorunu»nu yaratmıştı. Ayrıca, bu göçmenlerden onbinlercesinin denizde boğulmasından sorumlu olan da yine ABD emperyalizmidir.

1978 başlarında Pekin'li gericiler, nicedir Vietnam'da örmekte oldukları casusluk ağını yüzbinlerce etnik Çinliyi Çin'e dönmeye kışkırtmak için harekete geçirdiler. Ardından da, Vietnam resmi makamlarının etnik Çinliler üzerinde koğuşturma, terör sürdürdüğünü ve ülkeden kovduğunu iddia ederek, Vietnam'a karaçalmaya başladılar.

Bugün emperyalistler ve Pekinli gericiler, Vietnam yurttaşı olan yüzbinlerce etnik Çinliyi ve Vietnamlıyı kaçmaya kışkırtmak için her çılgınlığı yapıyorlar:

- bir zamanlar tüccar ve hizmet sanayiinde görevli olan etnik Çinliler;
- ABD emperyalizmi ve kukla rejimin askersel aygıtında çalışmış olanlar;
- ABD emperyalizminin 1975 yılında kaçmaya zorladığı yurtdışındaki kişilerin yakınları;
- ABD'nin Vietnam'daki saldırı savaşına yardımı dokunanlar;
- Vietnam ile Pekin gericiliği arasında yeni bir savaş çıkacağından korkanlar;
- son olarak, Amerikan «yaşam tarzı»na alışmış olup, yeni koşullara uymak istemeyenler.

Emperyalizm bu kişileri kaçırmaya zorlarken, aydınları satın almak ve yurtdışına gizli yollardan kaçmalarını örgütlemek amacıyla özel çabalara (ve amaçlara) başvurdu. Emperyalizm ve Pekin uşaklarından oluşan bu kaçışların örgütleyicisi birçok grubu ortaya çıkardı. Hepsini de adaletin önüne getirdik.

Vietnam Komünist Partisi kurtarılmış bölgelerdeki yurttaşlar konusunda, onları yurtseverlik ve sosyalizm ruhuyla yeniden eğitmek, özellikle kafa işçilerini – bilim adamları, kültür ve sanat alanında çalışanlar – kolektivist erk biçimlerinin yararına inandırmak ve onları ekonomik, kültürel ve toplumsal kuruluşa çekmek gibi mantıksal ve akıllıca bir politika izlemektedir. Aynı zamanda, yönetsel ve eğitsel önlemleri birarada kullanarak, kukla rejimi ve ordunun eski görevlilerine karşı insancıl bir politika uyguluyoruz. Etnik Çinlilere gelince, uluslar arasında sosyalist eşitlik ilkesi doğal olarak bunlar için de geçerlidir. Tüm Vietnam yurttaşları, milliyetine bakmaksızın, eşit hak ve ödevlere sahiptir.

Akrabalarına kavuşmak ve namusuyla çalışmak için yurtdışına gitmek isteyenler konusundaki tutumumuz bellidir. BM Yüksek Göçmen Komisyonu'yla bu konuda uygun bir anlaşmaya varmış bulunuyoruz. (1)

Toparlırsak, Vietnam'daki göçmen sorununda, Laos ve Kamboçya'da olduğu gibi, suçun tümüyle emperyalizm ile Pekin'e ait olduğu söylenebilir. Göçmenlere karşı sayısız suçlar işleyen bu çevreler şimdi timsah gözyaşları döküyorlar. Raslantıya bakın ki, Vietnam'a karşı karalama kampanyası, tam Pekin yöneticilerinin Şubat-Mart 1979'da Kamboçya'da ve Vietnam'da başlattıkları saldırı savaşında ağır bir bozguna uğradıkları sırada açılıyor.

ABD emperyalizmi ve Pekinli gericilerin bu kampanyayı yürütmekteki amaçları Vietnam'da ekonomik ve politik huzursuzluğa yolaçmak, Vietnam halkının yaşadığı emperyalist saldırı savaşlarının, ayrıca sonraki doğal felaketlerin acılı sonuçlarını ortadan kaldırırken karşılaşılan doğal ve kaçınılmaz güçlükleri çoğaltmaktır. Bu kampanyanın Vietnam'a, sosyalizme karşı olduğu apaçık ortadadır. Ortada olan başka bir gerçek te, Vietnam, Laos ve Kamboçya'daki «göçmen sorunu»nun gerçek yüzünü ortaya sermenin, Vietnam'a karaçalmaya kalkışanların, yani göçmenler trajedisinin baş sorumlularının iğrenç entrikalarını dünya kamuoyunda sergilemenin, ABD emperyalizmi ile Pekin gericileri tarafından sosyalizme yöneltilen saldırıları engellemek ve püskürtmek için zorunlu bir koşul olduğudur.

(1) Vietnam Sosyalist Cumhuriyeti'nin, Birleşmiş Milletler'ce hazırlanan göçmenler sorununa ilişkin bir uluslararası konferansa katılmayı kabul ettiği anımsanacaktır.

Utkudan Sonra: Savaşım Sürüyor

BSS'nin, Latin Amerika ve Karayipler Sorunlarına İlişkin Komisyonu

Nikaragua halkının savaşımının belirleyici aşaması, diktatör Anastasio Somoza'nın kaçması ve Managua'nın Sandinista Ulusal Kurtuluş Cephesi birliklerinin eline geçmesiyle sona erdi. Ulusu onca acı ve üzüntüye boğan rejim kalktı. ABD emperyalizminin Orta Amerika'nın polisi olarak kullandığı bir aile tiranlığı devrildi. Bunun yalnızca Nikaragua açısından muazzam bir önemi yoktur. Bu olayın etkileri başka ülkelerde de en kesin bir biçimde kendini duyuracaktır.

Ne ki, Somoza'nın politika sahnesinden ayrılması, Nikaragua halk devriminin geri döndürülmez bir sonuca ulaşmış bulunduğu anlamına gelmez. Henüz diktatörlük karşıtlarını bölmek ve kendi konumlarını sürdürmek niyetini koruyan gerici ve emperyalist güçlerin manevra ve entrikalarıyla başetmek gibi son derece önemli bir sorun ortada duruyor.

Diktatörlük rejimini silkip atan genel silâhlı ayaklanma, ulusal bağımsızlık için yürütülen uzun süreli, yorulmak bilmez bir savaşın ürünüydü. Bu savaş daha başından beri belirgin bir anti-emperyalist ve ABD'ne karşı niteliğe sahipti; bunun nedeni de, ABD'nin küçük bir Orta Amerika ulusu olan Nikaragua'nın işlerine kabaca karışmaları ve ABD deniz güçlerinin bu ülke sınırlarını tekrar tekrar çiğnemeleriydi. Savaşım, 1927–1933 ABD işgali sırasında özellikle şiddetlenmiş ve giderek ileri gelen Nikaragua'lı yurtsever Augusto Sesar Sandino'nun önderliğinde bir gerilla savaşına dönüşmüştü. Nikaragua'nın Egemenliğini Savunanlar Ordusu, istilacılara ağır darbeler vurarak, ülkeden kovdu.

Ancak bu, ABD'nin karışmalarına son vermedi. 1934'de Ulusal Muhafızlar kumandanı Anastasio Somoza García, ABD elçiliğiyle işbirliği sonucu Sandino'yu katlederek, ulusun iç ve dış politikasını ABD'nin buyruklarına göre saptayan zalim bir diktatörlük kurdu. Geniş ölçüde başvuru olan son saldırı girişimlerinden birisi de, dağlık bir bölgedeki Sandinista kamplarının imhasına ABD ordu birliklerinin de katılması oldu. Bu operasyon, 1962'de ABD'nin o bölgedeki devrimci hareketi bastırma planlarına uygun olarak kurulan Orta Amerika devletlerinin askersel örgütü, Orta Amerika Savunma Konseyi'nin askerleri tarafından gerçekleştirildi.

OASK birliklerinin yanı sıra, Guatemala, Honduras, El Salvador ve ABD paralı askerleri de, bu ülkeler hükümetlerinin sözümona tarafsız olduklarını bildirmelerine karşın, aynı yıl içinde Somoza'nın yanında savaştı-

lar. Tiranlığın sona erişinden birkaç gün önce, hükümet, rejimi kurtarmak için, Orta Amerika'nın askersel diktatörlükleriyle onbir saatlik bir toplantı yaparak, onları Nikaragua'nın OASK askerleri tarafından istila edilmesini haklı gösterecek bir «karşılıklı savunma anlaşması» imzalamaya ikna etti.

ABD'nin yoğun askersel ve ekonomik yardımı olmasaydı, Somoza bu denli uzun bir süre ayakta kalamazdı. Gerçi Washington, Nikaragua'daki savaş belirleyici evreye girdiği zaman, insan haklarını çiğnediği gerekçesiyle Somoza rejiminden askersel desteğini çektiğini bildirmişti. Ama pratikte bu fazla bir önem taşımıyordu, çünkü Ulusal Muhafızlar'ın elinde ABD ve İsrail'den sağlanmış yeterli miktarda silâh vardı.

Washington, Nikaragua ve tüm Orta Amerika'daki konumlarına neden bu denli hırsla sarılıyor? Birincisi, bölgenin coğrafi yerleşiminin okyanuslararası ulaşım açısından sunduğu avantajlardan ötürü. İkincisi, bölgenin potansiyel olarak, çokuluslu şirketlerin çıkarlarının yattığı büyük bir hammadde (başta akaryakıt) ve insan gücü kaynağı olmasından ötürü.

Nikaragua olayları, ABD emperyalizminin ekonomik ve stratejik çıkarları bir halk kurtuluş savaşı tarafından tehdit edildiği zaman, bu savaşı bastırmak için her türlü aracı kullanmaktan kaçınmayacağını gösteren yeni bir kanıttır. Geçen yılki Eylül Ayaklanması'ndan sonra ABD, Nikaragua'ya çok daha aktif bir ilgi göstermeye başladı. Önce, diplomatik kanallardan çatışmayı çeşitli manevralar yoluyla, muhalefet ile diktatörlük arasında sözümona görüşmeler düzenlemek yoluyla çözmek için daha gayretli bir çalışma içine girdi. Amacı, Somoza'sız Somozacılık diye tanımlanabilecek bir rejim kurmaktır.

Sonradan bu formül, ABD diplomasisinin ortaya attığı tüm «alternatif çözümler»in temelini oluşturdu. ABD örneğin, Sandinista Ulusal Kurtuluş Cephesi'ni dışarda tutacak ve diktatörlüğün baskı örgütlerini kaldırmayacak bir «ulusal uzlaşma» hükümeti önerdi. Halkı halk katilleriyle uzlaştırma çabaları suya düşen ABD, ayaklanma sırasında kurulan Ulusal Diriliş için Geçici Demokratik Hükümet'e aşırı gericilerin girmesi için baskı yaptı. ABD elçileri bunun yeni yönetimi «daha az radikal» bir niteliğe kavuşturacağına inanıyorlardı. Sandinistaların yeralmadığı ve Somoza rejiminin Ulusal Muhafızlar ve Liberal Milliyetçi Parti gibi iki temel direğine el sürmeyecek bir hükümetin kurulmasında emperyalistlerin açık çıkarları vardı. Ancak, Geçici Hükümet ve SUKC halkın egemen iradesiyle çelişen bir hükümet dayatmak yönündeki bu çabayı şiddetle reddetti.

Bundan başka, ABD propaganda kanallarıyla da baskıyı yoğunlaştırdı. Emperyalizm yanlış iletişim araçları, sanki bir sinyal almış gibi, bazı Latin Amerika ülkelerini, başta Kosta Rika, Panama, Venezuela ve Küba'yı Nikaragua'nın iç işlerine karışmakla suçlamaya başladılar. Bu

yaygarının amacı, çatışmanın uluslararası bir düzeye çıkartılmasını ve dolaysız bir askersel saldırıyı haklı göstermekti. Bu doğrultuda Washington, Nikaragua'ya sözümona Amerikalılararası yardım birlikleri gönderme yolunda bir karar aldirmek umuduyla, Amerika Devletleri Örgütü'nü olağanüstü toplantıya çağırdı. Ancak Örgüt, ABD planını 2'ye karşı 17 oyla (5 çekimser) reddederek, «Somoza rejiminin derhal ve kayıtsız şartsız çekilmesi ve bir demokratik hükümet kurulması»nı istedi. Amerika Devletleri Örgütü'nün oylama sonuçları, ABD'nin başka ülkelerin içişlerine karışma ve halkın iradesini boğma esasına dayanan savaş gemisi diplomasisine ezici bir darbe indirerek, Latin Amerika için tarihsel bir utku olmuştu.

ABD planının ADO'ndeki bozgunu, bölgede doğrudan istilayı önleyecek yeni bir güçler dengesinin gelişmekte olduğunu ve emperyalizmin artık kıta üzerinde kendi çözümlerini geçmişte birçok kez yinelediği gibi dayatamadığını gösterdi: ADO, Amerikalılararası birliklerin Guatemala (1954) ve Dominik Cumhuriyeti'ne (1965) saldırmasını onaylamış, Sosyalist Küba'yı «Amerikalılararası» sistemden «çıkarmış» (1962) ve ABD'nin Küba'ya karşı kıskırttığı canice ekonomik ablukayı desteklemişti.

Dış etkenler aynı zamanda emperyalist istila planlarının suya düşürülmesine ve Latin Amerika halklarının özgürlük, demokrasi ve toplumsal ilerleme savaşına da katkı yapıyor. Bu etkenler arasında sosyalist topluluğun artan güç ve etkisini, Sovyetler Birliği ile öteki sosyalist ülkelerin uluslararası arenadaki etkin ve gerçekçi politikalarını, kapitalist ülkeler işçi sınıfının gerici ve faşist güçlerin saldırgan emellerine karşı gayretli eylemlerini ve ulusal kurtuluş hareketinin başarılarını sayabiliriz.

Somoza'nın düşüşü ne ifade ediyor?

İlk önce bu, bölgede, en başta da Orta Amerika'da emperyalizmin konumlarına indirilen ağır bir darbedir.

İkinci olarak, Somoza'nın devrilmesi, kıtadaki gerici ve faşist diktatörlükleri köklüce zayıflatacak ve muhakkak Latin Amerika halklarının savaşımında yeni bir atılıma yolaçacaktır. Orta Amerika askersel sisteminin (Guatemala/El Salvador/Nikaragua) ve onun başlıca aleti OASK'nin ana unsurunun yitirilmesi, her iki örgütün de fiilen çöküşü demektir.

Orta Amerika gericiliği öteki ülkelerin içişlerine en önde karışan ve halklarımızın devrimci hareketini ezmek, onları kudurgan bir anti-komünizm isterisine sürüklemek amacıyla sayısız komplolar düzenlemiş olan baş bağlaşığını yitirmiştir. 1954'de Guatemala'ya ve 1961'de Küba'ya saldıran Pentagon'un kiralık askerleri, Somoza'nın onayıyla Nikaragua'da eğitilmişlerdi.

Gericileri en çok korkutan nokta, Nikaragua'nın kahramanca savaşının,

öncelikle Guatemala ve El Salvador gibi ulusal demokratik savaşının yükseliş halinde olduğu ülkeler için etkileyici bir örnek niteliğine ulaşmasıdır.

Üçüncü olarak, diktatörlüğün düşüşü, ulus düşmanı rejimde hasıraltı edilmiş olan birçok yakıcı toplumsal, ekonomik ve politik sorunun çözümüne yönelmeyi olanaklı kılacaktır.

Bütün Somoza karşıtlarının çıkar ve özlemlerini dile getiren Geçici Hükümet, çetin görevlerle yüzyüzedir. Hükümet, bir demokratik sistem kurmayı, yurttaşlık hak ve özgürlüklerine saygı sağlamayı, esas olarak SUKC birliklerinden oluşan yeni bir ordu yaratmayı, Somoza'nın aile varlığını ulusallaştırmayı, temel sanayilerde derin değişiklikler gerçekleştirmeyi, ulusun doğal kaynaklarını devletin kontrolüne vermeyi, köklü bir tarım reformu getirmeyi ve ekonomide (özel sektörü kaldırmadan) bir kamu sektörü kurmayı programına almıştır. Hükümet programı toplumsal alanda yaşam düzeyini yükseltmeyi öngörüyor. Hükümet, ulusların kendi yazgılarını belirleme hakkına saygı gösteren ülkelerle ilişkileri ilerletmeye kararlıdır.

Geçici Hükümet bir çağrısında, 1979'u, Nikaragua'nın Kurtuluş Yılı ilân etmişti. Yurtsever halk güçlerinin böylesine sarsılmaz bir kararlılık ve örnek bir cesaretle savaşması bundandır. SUKC birleşik ulusal yönetimi, dünya halklarına yönelttiği bir çağrıda, «Sandinistaların birliğinin Somoza tiranlığına indirilen son darbe ve yeni bir tarihin efendisi ve yapıcısı olma hakkı kazanmış olan bir halka güneşi, toprağı ve geleceğı vermeye doğru atılan ilk adım» olduğunu bildiriyor.

Birçoğu Sandinista birliklerinin içinde savaşan Nikaragua komünistleri, ulus çapında verilen diktatörlüğü yıkmaya savaşımında büyük bir rol oynadılar. Nikaragua Sosyalist Partisi Genel Sekreteri ve Dışişleri Bakan yardımcısı A. Ramirez, Geçici Hükümet'in programının tüm ulusun çıkarlarına uygun olduğunu söylüyor. Komünistler bu programın yaşama geçirilmesine aktif olarak katıldılar ve ülkeyi canlandırmak, düşmanların etkilerini ortadan kaldırmak ve üretime başlamak gibi kompleks ve çetin görevlere yerine getirilmesine çalışıyorlar.

Dünyadaki demokratik ve ilerici güçlerin, emperyalist manevralar ve Nikaragua'ya silâhlı saldırı tehdidi konusunda uyanık olmaları gerekiyor. Bu güçler, gericiğin binlerce can pahasına savaş alanlarında kazanılan bir utkuyu halkın elinden almasını önlemek için herşeyi yapmalıdırlar.

Bizler, artık özgür olan Nikaragua halkının tüm güçlüklerin üstesinden geleceğine, utkusunu pekiştireceğine ve barış, demokrasi, toplumsal ilerleme yolundan yürüyeceğine inanıyoruz.

1979 Ağustos başları.

Dayanışma Çağrısı

Alvaro Delgado

Kolombiya Komünist Partisi Merkez Yürütme Komitesi Aday Üyesi

Kolombiya Komünist Partisi Merkez Yürütme Komitesi, Latin Amerika kamuoyuna bir açık mektup yayımladı. Mektupta şöyle deniyor:

«Tüm demokratik ve devrimci güçleri, bugün Kolombiya'yla en etkili dayanışmayı göstermeye çağırıyoruz.

«Ülkemizin içinde bulunduğu durumun en çarpıcı özelliği, gelişen halk güçleri ile etkin demokrasiye giden yolu tıkamaya yönelik baskı önlemlerine başvuran gericiler arasındaki karşılıklı cepheleşmedir.

«Demokratik değişimi önlemek amacıyla ordudaki darbeci güçler, dümece mahkemeler önünde, ajan-provokatörlerin tanıklıklarına ve işkenceyle alınmış «itiraf»lara dayanan ve Komünist Partisi'ni «suçlamak» için başvurulmuş danışıklı yargılamalar düzenliyor.» (1)

Kolombiya – Venezuela ya da Kosta Rika gibi – burjuva basınında genellikle Latin Amerika'da demokrasinin kalesi diye tanıtıldığı için, bu açıklama kimilerini şaşırtabilir. Kolombiya'da politik durumun bazı yönleri gerçekten de «büyük basın»ın yazdıklarını doğrular niteliktedir. Varolan hukuk düzeni muhalefete, Başkanlık ve parlamento seçimlerine olanak tanımaktadır. Gel gör ki, onyıllardır sıkıyönetimle yönetildiğimizi, top- rak sahibi ile gerici ordu çevrelerinin yoğun terörü sonunda bir kır gerilla savaşının patlak verdiğini, Komünist Partisi'nin bir politik örgüt olarak resmen tanınmakla birlikte, fiilen yasaklı olduğu ya da yarı legal koşullarda ya da hatta cezalandırma birliklerinin hareket halinde bulunduğu kırsal bölgelerde sıkı gizlilik koşullarında çalışmak zorunda kaldığını aynı basın çoğu kez yazmaz.

Geçtiğimiz yıllarda halk savaşlarının gösterdiği atılım, varolan sistemi askerlerin kanatları altına soktu. Bunlar tüm muhalefet güçlerine, başta da Komünist Partisi'ne susturucu bir darbe vurmaya karar vermişlerdir. Bunlar arasında en ileri geleni, Pinoşet'in hayranlarından, ABD askersel

(1) «Voz Proletaria», 10–16 Mayıs 1979.

eğitiminin tipik bir ürünü olan Savunma Bakanı General Luis Camacho Leyva'dır. Leyva, 1977 Eylülünde, ulusal yurttaşlık hakları grevini vahşice ederek gerçek bir kasap olduğunu kanıtladı.

Saldırgan askersel çevreler, hiç te kahramanca olmayan bir görev üstlendiler. Bunlar halkı, rejimin oligarşi ve emperyalist tekellerin çıkarları doğrultusunda sürdürüğü, halkın koşulları üzerine de bir felaket etkisi yapan ekonomik politikaya karşı protestosunu dile getirmekten alıkoymak istiyorlar.

Geçen onyılda halkın gerçek gelirleri % 20 düştü. Ücret ve aylıkların ulusal gelirdeki payı 1970'de % 46,5'ken, 1976'da % 39,2'ye indi. Aynı dönemde yıllık yaşam pahalılığı hızı % 20'yi, zaman zaman da % 30'u aştı. Bu eğilim, son yıllarda daha da hızlandı. 1978 Ocak-Mayıs ayları arasında, bir işçi ailesinin geçim giderleri % 10 yükseldi; bu yıl aynı dönemdeki artış % 14,4'ü buldu. Mart 1974'de bir işçi ailesi, günlük gereksinimleri için 2.881 pezo harcamak zorundaydı; 1978 Aralığında bu sayı, 7.561'e, Nisan'da ise 8.451'e çıktı. Yaklaşık bir milyon insan, çalışabilir nüfusun % 10'u işsiz 1,5 milyon insan da kısmen işsizdir. (2)

Bu ortamda halk savaşlarının yoğunlaşması son derece anlaşılır bir sonuçtur. 1977 Eylülündeki ulusal yurttaşlık hakları grevi, yaşam pahalılığı ve işsizlik artışına karşı hareketin ürünüydü. Bu grev Kolombiya emekçilerinin o güne dek yaptıkları en büyük grevdi. Bir önceki on yıl boyunca greve giden işçi kadar kişi, bir günde greve çıkmıştı. (3)

Ulusal yurttaşlık hakları grevinin ardından, işçi sınıfı ve orta katmanların eylem birliği büyüdü. Serbest meslek sahipleri direnişi artırdılar; öğrenciler, hükümetin eğitim sistemini özel kişilerin eline bırakma ve üniversiteleri dış çıkarlara bağımlı kılma yönündeki girişimlerine karşı protestolarını yükselttiler. KKP ve öteki sol örgütler, etki alanlarını büyük ölçüde genişlettiler. Kırlarda köylüler, ordunun şiddetine karşı toprak savaşına hız verdiler. Yurttaş hak ve özgürlüklerini savunmak, sendikal hareket ile politik muhalefeti güvenceye kavuşturmak uğruna, ulus çapında yürütülen savaş muazzam boyutlara ulaştı.

6 Eylül 1978'de, yeni yurttaşlık ve sendikal haklar için eylemlerin hazırlandığı bir sırada, hükümet çağdaş Kolombiya tarihinde en gerici yasa olan Güvenlik Yasası'nı yürürlüğe koydu. Yasa, «bozgunculuk» diye niteliği eylemler için, daha ağır cezalar öngörmekte, sınırsız yetkilerle «askersel ceza adaleti»ni getirmekte, radyo ve televizyona sansür koymakta,

(2) Agy., 5-11 Nisan, 10-16 Mayıs, 7-13 Haziran 1979.

(3) Ayrıntılar için bkz. BSS 1979 Mayıs, s. 55-64.

toplantı ve gösteri özgürlüklerini kısıtlamaktadır. Hükümet, 8 Ocak 1979'da, başkentteki askersel barakalardan birinden büyük ölçüde silâh çalan aşırı «sol» M 19 örgütünün üyelerini aramak bahanesiyle, resmi makamlara huzuru bozduğundan kuşkuilanılan herkesi tutuklama yetkisi veren, Anayasa'nın 28. maddesini yürürlüğe soktu.

Ordu üst yönetimi, bu «hakkı» demokratlara karşı bir baskı önlemleri dalgasını harekete geçirerek kullandı. Cezalandırma birlikleri, muhalefetin en örgütlü bulunduğu geniş kırsal alanlardaki halkı teröre boğuyor. Kentlerde işçiler, öğrenciler, büro çalışanları, öğretmenler, serbest meslek sahipleri ve kültür emekçileri arasında yığınsal tutuklamalar sürüyor. Tutuklananlar arasında KKP Merkez Yürütme Komitesi üyesi Alvaro Vasquez, PENZA (Tarım Sendikaları Ulusal Federasyonu) Asbaşkanı İsidro Lopez, komünist parlamenter Israel Quintero ve komünist ve sendikal hareketin kimi başka ileri gelen önderleri de bulunuyor. Bunlar gerilla faaliyeti yürütmek ya da gerillalara yardım etmekle suçlanıyor. Bunlar – erkek-kadın, genç-yaşlı, çoluk-çocuk – hepsi de gece geç saatlerde ya da şafak vakti evlerinden alınmış, gözleri bağlanarak, hapisane haline getirilmiş asker barakalarına doldurulmuşlardır. Şimdiye dek ilk kez Kolombiya'da genel bir olay durumuna ulaşmıştır. İşkenceye uğrayanların tanıklıkları, Bogota İlçe Konseyi'nin bir komisyonu tarafından basılarak ordunun insanlık dışı marifetleri sergilenmiştir.

Hükümetin elinde işkence ve öteki keyfi yöntemleri ortaya seren tutanaklar vardır. Ancak bu tutanakların hukukçu, yargı uzmanı ve tutuklu akrabalarının imzalarını taşımasına karşın, hükümet sorgulama sırasında zora ve işkenceye başvurulduğunu yadsımakta, böylelikle de General Camacho Leyva ile kadrosunun canice uygulamalarını gizlemekte ısrar ediyor. Bu tavırdan cesaret alan, Güvenlik Yasası'ndan yararlanan askersel çevreler, Komünist Partisi'ni ezip yasadışına itmek istiyorlar. Bunlar, Komünist önderleri Kolombiya kırındaki «bozguncu» gerilla hareketinin başlatıcısı ve baş komutanları olarak niteleyen bir «iddianame» hazırlamışlardır.

Komünistlerden Katolik kilisesine ve ordunun bir kesimine dek giderek büyüyen bir kamuoyu, Kolombiya'da faşist tehlikeye karşı direniyor. 30 Mart-1 Nisan 1979 tarihlerinde Bogota'da toplanan İnsan Hakları Forumu, bunun bir göstergesi oldu. Forumu ileri gelen Liberal ve Muhafazakar parlamenterler, komünistler, sosyalistler, bağımsız politik örgütlerin delegeleri, hukuk adamları, sendika yöneticileri ve çeşitli politik görüşlerden hükümet dışı örgütlerin temsilcileri katıldılar. Önlü yazar, sanatçı, müzisyen ve aktörler forumu desteklediler. Bunların varlığının önemini gerici gazeteciler bile itiraf ettiler. Forum, «boyutları ve etkisi bakımından eşi görülmedik düzeyde bir yurttaş hareketi için sağlam bir zemin oluşturan

gerçekten olağanüstü bir olay» oldu ⁽¹⁾, diyordu KKP Genel Sekreteri Gilberto Vieira.

Yığınların Direnci ve Kolombiya'lı tutuklulara gösterilen uluslararası dayanışma, ülkemizde ürünlerini vermeye başladı. Bunun sonucunda bazı politik tutukluların salıverilmesi sağlandı. Dünya kamuoyuna bir mektup yayımlayan Kolombiya Komünist Partisi, Kolombiya'yı faşist teröre boyun eğmekten kurtaracak tek yolun, her keyfi hareketi, her işkence olayını olabildiğince kararlılıkla ve geniş ölçüde açığa vurmak ve hapse tıklanan tüm savaşçıların salıverilmesini sağlamak olduğunu belirtiyor.

(1) «Voz Proletaria», 5–11 Nisan 1979.

Günümüzde Lumpen Proletarya ve Aşırıçılık

Ernst Henry

Sovyet Yazarı

Yakın zamanlara değin lumpen proletarya hakkında pek az şey yazılıp söylenmiştir. Ama bu konunun bazı çevrelerce unutulmadığını görüyoruz. Bugün artık, uluslararası işçi sınıfına düşman kamptaki kimi unsurların, umutlarını bir politik araç olarak lumpen proletaryaya bağlamış olduklarına inanmamız için yeterli neden vardır. Bu yüzden, dünya basınının günümüz lumpen proletaryasını, bulanık da olsa, giderek daha çok ele almasında şaşılacak bir yan yoktur. (1)

Marks, ondokuzuncu yüzyılın ortalarında, bunları «tortu», «posa» ve «tüm sınıfların ortağı» diye tanımlamıştı. (2) Lumpen proleter, o tarihten bu yana bir toplumsal kişilik olarak pek az değişmiştir. (3) Bugün lumpen proleter, geçmişin tersine, mutlaka yoksul ya da aç olmak zorunda değildir; ama geçmişteki gibi, aynı toplumdan dışlanmışlık duygusu içindedir.

Lumpen proleter, toplumsal ıskalanın en dibine fırlatılmıştır, hiçbir sınıfa bağlı değildir, üretici çalışmaya katılmaz.

Lumpen proleter, herşeye karşıdır; yalnızca kendine dönüktür. Toplumsal dilimlerin dışında kalan lumpen, toplumun yapısını yenilemek uğrunda herhangi bir savaşa katılmaz ve her türlü disiplini reddeder. Hiçbir ülküsü yoktur. (4) Burjuvaziden nefret eder ve burjuva bireysel iyeliğine

(1) Bu sorunu çeşitli politik eğilimlerden ayrı ayrı yazarlar farklı açılardan ele alıyorlar. Örneğin: Hans Adamo, «Die Wahrheit über die Anarchisten», Frankfurt am Main, 1975; Jullian Becker, «Hitler's Children. The Story of the Baader-Meinhof Terrorist Gang», Londra, 1977; Ralf Dahrendorf, «Konflikt und Familie», München 1972; «Dossier Terrorismo», Lisboa, 1977; Bruno Frei, «Die Anarchistische Utopie»; Hans Adamo, «Über Terrorismus», Frankfurt am Main, 1978; «Mafia e potere politico», Roma, 1976; Herbert Marcuse, «Counter-Revolution and Revolt», Boston, 1972; Daniel Guérin, «Anarchism. From Theory to Practice», New York/Londra, 1971; Giuseppe Gaddi, «Neofascismo in Europa», Milano, 1974; Adalberto Minucci, «Terrorismo e crisi italiana», Roma, 1978; Eduard Rozental, «In Search of an Ideal», Moskova, 1976.

(2) Karl Marks ve Fridrih Engels, Seçme Yapıtlar (Üç Ciltlik), s. 1, s. 441.

(3) Burada gelişmiş kapitalist ülkelerin lumpen proleterlerini kastediyorum.

(4) Federal Almanya dergilerinden biri, genç lumpen proleterlerin acılar içindeki başboş halini, «ruhun işsizliği» (Arbeitslosigkeit der Seele) olarak tanımlıyor; bu da burjuva toplumundaki ruhsal yaşantı ve soylu erekların yokluğundan ileri geliyor. («Der Stern», 14. Temmuz 1977, s. 89.)

imrenir. Asalak bir varlık sürdürmeyi her türlü örgütlü çalışmaya yeğ tutar.

Tüm bu nedenlerden ötürü, lumpen proleter, bugün bile işçi sınıfının sınırlarının ötesinde kalır, işçi sınıfı hareketiyle ortak bir yanı yoktur. Ne var ki, lumpen proleter, bir toplumsal tip olarak değişmezken, onun çevresindeki pek çok şey geçtiğimiz onyıllar boyunca değişikliğe uğramıştır; bu durumun lumpen proleter için de önemli sonuçları olmuştur.

Modern sanayinin gelişmesine karşın, günümüzde lumpen proleterlerin, nüfusun sınıfdışı ve yarı sınıfdışı kesimlerinin sayısı azalacağı yerde, hatırı sayılır ölçüde artmıştır. Bu, kapitalizmin bireyle doğrudan ilişkili önemli toplumsal sorunları çözmekten yoksun olduğunu bir kez daha gösterirken, ortaya şu soruyu çıkarıyor: Bugün lumpenlerin kökeni nedir?

En başta, kapitalist ekonominin bunalımlı gelişiminin dolaysız etkisi geliyor. Kapitalizmde bilimsel ve teknik devrimin toplumsal sonuçlarıyla yoğunlaşan kronik yığınsal işsizlik ilk önce gençleri etkiliyor.

1977 sonlarında, bir dergide şunları okuyoruz: Bugün Batı Avrupa'da 25 yaşından küçük iki milyonun üzerinde işsiz var ve bunlar Avrupa Topluluğu'ndaki 6 milyon işsizın % 40'ını oluşturuyorlar. Bu, kapıların yüzüne kapalı olduğu modern kuşaktır. Fransa'da gençler 1,5 milyonluk işsiz nüfusun % 42,3'ünü meydana getiriyorlar. Resmi verilere göre, FAC'nde 25 yaşından küçük 251.419 işsiz var; ancak bu rakam herhalde 400.000'e, yani toplam işsiz sayısının % 40'ında yakın olsa gerek. İtalya'da işsizlik, yaklaşık yüzyıldır süren bir hastalık olagelmıştır. Bugün ise bir felakettir. Toplam 1,6 milyon işsizın 1 milyondan fazlası gençtir. (3)

Kuşkusuz bu işsizlerden bir kısmı geçici olarak, geri kalanlar da daha uzun bir süre sınıfdışı kalacaklar; ve sürekli olarak da ilkesiz ve korkak olacaklardır. Bugün, işsizlik lumpen proletaryanın başlıca gelişme kaynağıdır; oysa 19. yüzyılda Marks, bunu bu anlamda özel bir etken olarak belirtmemiştir.

Bir kısım mezun olmuş ya da okuldan ayrılmış öğrenci de, savaş sonrası kapitalist ülkelerde sınıfdışı ve yarı sınıfdışı unsurların artmasını besleyen bir başka kaynak olmuştur.

Son yirmi yılda, küçük burjuva ve işçi ailelerinden gelme birçok genç, üniversiteye girebilecek duruma ulaştılar, ama geçim araçlarından yoksun olmaları, bunların yaşam düzeylerini işsizlerinkinden pek farklı yapmıyordu; bu da Fransıız ve İtalyan öğrencilerden % 80'ini okuldan ayrılmak zorunda bıraktı. İtalya'da yoksul işsizler ve okuldan ayrılmış öğrenciler için, «emarzzinati» («atılmış safralar») diye özel bir ad bile vardır. Bura-

(3) «Time», 14 Kasım 1977, s. 12-14. Buna bir de, OECD ülkelerindeki 25 yaşından küçük 7 milyon işsiz genci ekleyin.

larda iş arayanların yaklaşık % 80'i 29 yaşını geçmemiş, % 60'dan fazlası da orta ya da yüksek öğrenim görmüş gençlerden oluşuyor. ⁽⁶⁾

Bunların hepsinin ya da çoğunun en dibe inerek mutlaka lumpen olacağını söylemek elbette ki yanlış olur. Ancak, burjuva yaşam tarzına heves eden bu gençlerin bir kısmı «karşı-kültür»ün görüşlerini benimseyerek, herhangi bir ülkeden yoksun lumpen proleterlere benzeme yoluna girerler; özünde bu gençler, onun yeni ve doğuş halindeki kesimini meydana getirirler.

Aynı durum Batı Avrupa ve Kuzey Amerika'da da sözkonusudur. ABD burjuva toplumbilimcisi Brunce Franklin'e göre, küçük burjuva ailelerini terkeden çaresiz sınıfdışı gençlerden bir kısmı tüm eski değerlerini yitirip, yenilerini kazanmadan «ara» bir kategoride yeralıyorlar. Dilenci ve sokak serserisi durumuna düşen eski öğrenciler, lumpen proleteriyaya sempati beslerler, kendilerini onunla hısım hissederler ve böylece onunla kaynaşarak ona yeni bir «boyut» kazandırılar.

Son olarak, Batı basını lumpen proleterlerin bir başka kaynağına daha işaret ediyor. Bu kaynağı, gelişmiş kapitalist ülkelere İtalya, İspanya, Türkiye ve öteki Avrupa ülkelerinden, ayrıca Asya ve Afrika'dan gelen göçmen işçilerin çocukları oluşturuyor.

Guiseppe şöyle diyor: «Bu ,zihinsel getto', aşağılanmadan çaresizliğe sürüklenerek, toplumsal huzuru sonsuza dek kurduğuna inanmış bir toplumun içindeki bir barut fıçısı haline geliyor.» ⁽⁷⁾ İşsiz-güçsüz, aşağılayıcı koşullarda yaşamak, yabancı bir toplumda soyutlanmışlık duygusu ve kendisini dışlayan topluma karşı bir tür öç alma hırsı, bunlardan bazılarını suça ve lumpen proleterlerin yanına itiyor.

Geniş bir sınıfdışı ve yarı sınıfdışı unsurlar katmanının varlığını şu olguda da gözlemliyoruz: bugün kapitalist dünyada suç, eşi görülmedik boyutlara ulaşıyor. Gerçekten de, kapitalist dünya, tüm tarihi boyunca buna benzer bir durumla karşılaşmamıştır.

Kapitalist dünyadaki sınıfdışı unsurların gelişmesinin ilerki birkaç yıl içinde duracağını ya da en azından yavaşlayacağını düşünmek olanaklı mıdır? Varolan durumu inceleyelim. Uluslararası Çalışma Örgütü'ne göre yetmişli yıllarda 280 milyon insanın kapitalist ülkelerde emek pazarına çıkacağı sanılıyor. Sürekli yükselecek işsizlik hızının — gelişmiş kapitalist ülkelerde ortalama % 5–6 — işsizlerin sayısını 14–17 milyona ulaştırması öngörüldüğü. Gerçekten de, 1978 yılında bu rakam 17 milyonu aşmıştı.

⁽⁶⁾ İtalya Komünist Partisi Yönetimi üyelerinden A. Minucci, geçenlerde, İtalya'da koca koca kesimlerin toplumun gerisine atılmasının, öteki ülkelere oranla çok daha yoğun olduğunu söylemişti. (A. Minucci, «Terrorismo e crisi italiana», s. 29.)

⁽⁷⁾ Dünya Sendika Hareketi, Sayı 1, 1978, s. 13.

Böylece lumpen proletaryanın gelişmesinin toplumsal tabanı sürekli genişlemektedir. Siz, bazı burjuva araştırmacılarının lumpen proletaryanın gelişmesinin genel geçer ve geri döndürülemez bir süreç haline gelmekte olduğu yolundaki sözlerine bakmayın. Kapitalist toplumda bu böyledir.

İşsizliğin büyümesiyle, suçun ve lumpen proleterlerin artması arasında kuşkusuz temelden bir bağlantı vardır. «New York Times» Dergisi, 1973 yazında, «yasal» yollar yeterli gelir elde etmeye yetmediğinden, ekonomik durumun körüklediği yüksek bir suç düzeyinin kaçınılmaz olduğunu belirtmişti. Bazı rastlansal suçlular, sonradan profesyonel olarak suçlular dünyasına katılıyor ve böylece tam «klasik» lumpen proleter olup çıkıyorlar.

Bu sırada fahişelik de yaygınlaşmıştır. Sahnede yeni bir serseri tipi boygöstermiştir. Aynı zamanda sokak dilencisi, gaspçı, hırsız ve esrarkeşlerin başka türleri de hızla çoğalmıştır. Haziran 1970'de Los Angeles'deki bir mahkemede, Manson çetesinin düzinelerle insanı soygun amacıyla öldürmediği, Manson'un kendi lumpen proleter çetesini bir motosikletliler çetesiyile birleştirerek, «rasgele insanları tutup katletmek, onları bu dünyadan yoketmek için tüm ülkeyi ve tüm dünyayı baştan başa dolaşmak» niyetinde olduğu saptanmıştı. Bunların amacı, toplumu terörize etmektir. (*) Şimdi de lumpen proletaryanın topluma karşı beslediği şiddetli nefretin bir örneğiyle karşılaşılıyor. (1)

Marks'ın sıralamış olduğu (10) şarlatan doktorlar, *lazzarini* (*), düzenbazlar, uyduruk tamirciler ve benzerleri ortadan kaybolduğu ya da kaybolmak üzere olduğu halde, kapitalizm, doğasından ötürü bereketli bir «tortu» erkini üretmekte devam ediyor. Kapitalizm şu ya da bu nedenle düşmüş kimselere kayıtsızca ve acımasızca davranarak, lumpenlerin yeniden üretimini sürdürüyor. Günümüz lumpen proletaryasının Marks ve Lenin'in yaşadığı zamankinden çok daha kalabalık ve karmakarışık bir kitle oluşturduğu, o zamankinden daha az değil, daha çok tehlikeli olduğu bile söylenebilir. (11)

(*) Kirli işlerle uğraşan Napoli'lilere verilen ad – Çn.

(8) V. Bugliosi ve C. Gentry, «Helter-Skelter. The True Story of the Manson Murders», New York, 1974, s. 101.

(9) Bir Fransız toplum bilimcisi, şiddetin şimdiki biçimiyle, geçmiş dönemlerin hiçbirinde benzeri görülmeyen yepyeni bir karaktere sahip olduğunu söylüyor. (E. Morin, «Risk of Death-Revolution-Violence», «Solidarity», Cilt 5, Manila, 1970, Sayı 1, s. 46.

(10) Karl Marks ve Friedrich Engels, Agy. c. 1, s. 442.

(11) Lenin, 1912'de Zürich'teki genel grevi anlatırken, kapitalistlerin Hamburg'dan kiraladıkları grev kırıcılarının arasında, «Almanya'da pezevenklikten, kavgı çıkartmaktan, vb. hüküm giymiş her türlü suçlunun» bulunduğunu belirterek, şöyle diyordu: «Kapitalistler bu ayaktakımına ya da sabıkakılar çetesine (lumpen proleterler) silâh dağıttılar. Gaddar grev kırıcıları tayfası işçi semtlerindeki kahveleri bastılar ve duyulmamış bir sokak serseriliği yaptılar.» (Toplu Yapıtlar, c. 18, s. 161.)

Kuşkusuz, bunların hiçbiri, lumpen proletarya ıskalasının devamlı aynı derecede durduğu anlamına gelmez; çünkü bunlar, kapitalist ekonominin geçici süreli gelişmesine ve sınıf savaşımının iniş-çıkışlarına kuşkuya yer bırakmayacak bir biçimde bağımlıdır. İşsizliğin ve lumpen proletaryanın çoğalması arasındaki rastlansal bağlantıya karşın, kapitalist toplumun safra diye attığı her kişinin, «dibe» düşen her kişinin muhakkak orada sonsuza dek kalacağını, üretken çalışmaya ve insan onuruna yakışır bir yaşantıya dönme umudunun ortadan kalkacağını sanmak da o denli yanlış olur.

Günümüzün Marksist çözümlemecileri, gelişmiş kapitalist ülkelerdeki «klasik» lumpen proletaryanın yanı sıra, özel bir toplumsal kategorinin daha yükselmekte olduğunu kaydetmişlerdir. Bu kategori, devamlı iş arayan, ancak kırk yılda bir bulabilen vasıfsız ya da düşük vasıflı işçilerden oluşuyor. «Klasik» lumpen proletaryanın yanı başında görülebilecek olan ve çoğunlukla ona karışan bu alt-proletarya bir ölçüde lumpenleşmiştir; bu, sefaletten kurtuluş umudunu yitiren sürekli işsizler için özellikle geçerlidir. Ancak, Marksist bilimciler, alt-proletaryanın, lumpen proletaryanın tersine, işçi sınıfının saflarından geçici olarak düşmüş, dolayısıyla da kazanılması olanaklı ve zorunlu olan bir katman durumunda bulunduğu inanıyorlar. ⁽¹²⁾

Bu da tümüyle doğrudur, çünkü gerek «klasik» lumpen proletarya gerekse yarı sınıfdışı unsurların bütün türleri sağ ve «sol» aşırıların politik yöneliş hedefleri oluyorlar; ne ki, bu açılardan hiçbiri bu gerçeği açıkça itiraf edemiyorlar. Bu lumpen proleterlerin ve sınıfdışı unsurların işçi sınıfının yabancı ya da düşman güçlerin kontrolüne girdikleri zaman, daha tehlikeli bir görünüm alacakları tartışma götürmez; çünkü kapitalizmin genel bunalımında bunlar saf suç niteliğindeki faaliyetlere eğilim göstermenin yanı sıra, politik suçlara katılmaya da özlem duyduklarını ortaya koydular. ⁽¹³⁾ Onlar için tek sorun fiyat konusudur.

Frankfurt'daki Marksist Araştırmalar Enstitüsü, FAC'nde çağdaş burjuva toplumunun sınıfsal ve toplumsal yapısına ilişkin bir çözümlemesinde, («Sınıfdışı Katmanlar» bölümünde), bu, kapitalist koşulların başlıca kurbanları olan ve lumpen proletaryaya yeni üyeler kazandıran çeşitli grup ve kesimlerden meydana gelme karmaşık bir yumak diye tanımlanıyor. Bu grupların büyüklüklerine ilişkin fazla veri yok, ama son birkaç yılda bunlardan bazılarında hızlı bir gelişme görüldüğü kuşkusuzdur. («Klassen der Sozialstruktur der RBD 1950–1970», 1973, c. 2, s. 461.)

⁽¹²⁾ C. I. Munford, «The Lumpenproletariat Revisited», «Political Affairs», 1974, Mayıs (s. 45–54), Haziran (s. 29–39).

⁽¹³⁾ Doğaldır ki bu, burjuva toplumunda bugünkü terörizmin toplumsal marjinalizasyonu, dışlanmışların toplumun gerisine itilmesinde, lumpen proletaryanın hızlanan çözülmesi ve varlığında yattığı savının doğruluk taşıdığı anlamına gelmez.

Aşırı çevreler bunun farkındadırlar. Hitler de farkındaydı bunun, öyle ki Hitler'in kendisi gençliğinde tipik bir lumpen proleterdi.

Neofaşistler, son dönemlerde lumpen proleterleri saflarına katmakta son derece aktifler; çünkü kendilerinden önceki naziler gibi, onlar da bu adamlara programlarını gerçekleştirecek yıldırım birlikleri olarak gerek duyuyorlar. Neofaşistler, lumpen proleterlerle olan bağlarını açığa vurmamak istemezler; ama bunların FAC'ndeki partileri NDP'nin bir kısım üyesinin sabıkalı olduğunu bilmeyen azdır. ⁽¹⁴⁾ FAC'nde nazizm kurbanlarının, Sovyet askerlerinin anısına dikilmiş anıtları, yahudi mezarlarını parçalayan ve provokatif baskınlar düzenleyen serseriler, çoğunlukla aynı unsurlar arasından derlenmiş ve neonazi propagandasının etkisi altındaki olgunlaşmamış gençlerle doğrudan ilişkiye geçirilmişlerdir. Aktif faşistlerle genel suçluları ayırdetmek gerçekten de pek zordur.

Gençlerin $\frac{9}{10}$ 'unun işsiz olduğu İsveç'te, caddelerde dolaşarak, gelip geçenleri döven motorize serseri grupları, «İsveç İsveçlileridir» gibi arsız ırkçı belgiyi ortaya atmışlar ve göçmen işçilere karşı saldırılar düzenleyen açıkça gerici bir çete haline gelmişlerdir.

İtalyan neofaşistleri de lumpen proleterlerle bağlar kuruyorlar. İçişleri Bakanlığı'nın sorumlu bir memuru, 1978 Ağustosunda, Roma'da bir açıklama yaptı: «Şu son birkaç yılda ülkemizde işlenen bazı politik suçların hazırlanışındaki kusursuzluk, neofaşistlerle mafia arasında bir işbirliğinin varlığını ortaya koyuyor.»

Neofaşist İSM Partisi'nin 1976 İtalyan parlamento seçimlerinde aldığı 2 milyondan fazla oyun, yalnızca küçük burjuva seçmenlerden değil, lumpen proleterlerden de geldiği düşünülebilir. ⁽¹⁵⁾ Terörist neofaşist müfrezelere girenlerin aynı beslenme kaynağından derlendiği bellidir. Eylül 1975'de neofaşistlerle suçlular arasındaki «sıkı bağlar» İtalyan makamları tarafından resmen doğrulandı. 1976 Ağustosunda Portekiz'de, tüccar ve eski sanayicilerin yansırı suçlular dünyasıyla ilişkili kişilerden oluşan bir faşist terör örgütü ortaya çıkarıldı.

Faşistler, benzeri yeteneklerini yalnızca Avrupa'da göstermekle de kalmıyorlar: İtalya ve FAC'ne oranla daha güçsüz oldukları ABD'nde de yine lumpen proleterlere yöneliyorlar; faşist örgütlerin ve suçluların «ideolojisi» büyük ölçüde özdeştir.

⁽¹⁴⁾ «Der Stern», 28 Ocak 1978, s. 46-48.

⁽¹⁵⁾ Batı Alman toplum bilimcisi P. Rosenbaum, İtalyan neofaşistlerinin 1970'in başlarında kaydettikleri seçim başarılarını incelerken, şöyle yazıyor: «İSM'nin bir parti olarak karakterize eden kentteki bunalım ocakları, kent altproletaryası ve inançsız orta katmanlar, buna karşılık kırsal bölgelerde yine büyük toprak sahiplerinin desteğidir.» («Aus Politik und Zeitgeschichte», Bonn, 7 Aralık 1974, Sayı 49, s. 26.)

Japonya'daki çeşitli neofaşist grupların 30.000 dolayındaki üyesinden çoğu serseridir. Bu gruplara girenler, saat başına ödenek alırlar. Kendini «Japonya'nın Hitleri» diye niteleyen terörist Bina Akao'nun yönettiği faşist örgütün birçok üyesi, suçlular arasından gelmedir.

Neofaşistlerin lumpen proleterleri kullanma eğiliminin her yerde geçerli olduğu söylenebilir. Bu, neofaşistlerin gerçek amaçlarını gösteriyor. Faşistler alacalı-bulacalı lumpen proleter güruhuna işçi sınıfıyla savaşı için gerek duyuyor.

Aşırı «sol»cular arasında da buna benzer bir yönelişin varlığını görüyoruz. İşçi sınıfınca şiddetli bir dirençle karşılanan ve küçük burjuvaziden yığinsal bir destek bulamayan aşırı «sol»cular, çoğu kez, yüzlerini çaresizce toplumun «posası»na doğru çevirmek ve aynı derecede çaresiz ve acınacak durumda olanları aralarına almak durumunda kalıyorlar.

Ayaklanan radikal öğrencilerin en aşırı kesiminin, «sol» terörist gruplara üye olduğu düşünülür. Doğrudur, ama aşağı katmanlardan gelen bazı aşırı öğrencilerin artık fiilen lumpen proleter bir yaşantı sürdürdükleri de doğrudur. Ve bu iki kesimin yalnızca maddesel koşulları değil, toplumsal anlayışları da aynıdır.

Teröristler ya da liderleri ve sözümona silâhlı partinin kurucu üyeleri, Minucci'ye göre küçük orta ve büyük burjuva «toplumsal kökenli» olduğu halde, buna karşılık aşırı «sol»culuğun üyeleri sınıfdışı ve yarı sınıfdışı unsurlar arasından derlenmiştir. ⁽¹⁶⁾

Maocuların da lumpen proletarya arasında bir dayanakları bulunduğuna inanmak için gerekli nedenler vardır. Maocular, Batı işçi sınıfını «revizyonistlik»le, «burjuvalaşma»yla suçlarken, radikal öğrenciler ve lumpen proleterlerde fikirlerine elverişli bir zemin buluyorlar.

Her durumda, lumpen proletarya sorununu gözden kaçırmanın doğru olmadığı açıktır. Bu çekirdeği meydana getiren kalabalık suçlular dünyasından üye kazanmaya ve satın almaya devam edilecektir. ⁽¹⁷⁾ Faşistler ve öteki gerici aşırıcuların lumpenleri kazanmak konusunda başı çekcekleri kuşkusuzdur: onlar daha yüksek ödeme yapabilirler.

Lumpen proletarya her durumda günümüz işçi sınıfı hareketine karşı hatırı sayılır bir tehlike oluşturmaktadır. Kapitalizm bu zümreyi sürekli genişletiyor ve politik arenada en başta sağa itiyor. «Komünist Mani-

⁽¹⁶⁾ A. Minucci, Agy., s. 30.

⁽¹⁷⁾ ABD aşırıların ideologlarından H. L. Hunt, «ayaklanma patlak verdiği ve terör devriminin taktikleri gelip çatdığı zaman, komünistlerin kuşkuğu kişiler olarak kalmaları» gerektiğini açıklamıştı. («Nev York Times», 17 Nisan 1971). Emperyalist ülkelerin, provokatörleri ve özel hizmetkarları, lumpen proleter çetelerini «sol» belgiler altında harekete geçirdikleri zaman uygulayacakları reçete budur.

festo»da bu olguya işaret ediliyor: «Tehlikeli sınıf», toplumun tortusu, eski toplumun en alt katlarının fırlatıp attığı bu pasifçe kokuşan kütle şurada burada bir proleter devrimi tarafından harekete çekilebilir, ne var ki, yaşam koşulları onu gerici entrikaların satın alınmış bir aracı durumuna düşmeye daha çok hazır hale getirmektedir.» ⁽¹⁸⁾

Günümüzde lumpen proleterlerin sağa yönelme eğilimleri, pratikte bunların faşizme kaymaları demektir. Federal Almanya'lı Marksist A. Lippert-Fögen'in bu konudaki görüşü şöyle: «Sınıfını yitirmekle karşı devrim arasındaki bağlantının, faşizmin bağrında yatan paradoks için bir ipucu verdiği ortadadır. Egemen kapitalist sistemin, zaman zaman ekonomik varlık olanaklarını bile yokederek en ağır biçimde vurduğu kesimler bu sistemi fanatik biçimde savunmaya hazır olduklarını ortaya koyuyorlar ... (Lumpen proletarya), ilke yokluğundan ötürü, karşı devrim tarafından kullanılmaya politik bakımdan elverişli bir kaynak haline gelebilirler.» ⁽¹⁹⁾

Sosyalist toplumda lumpen proletaryaya yer yoktur. Lumpen proletaryanın çözülmenin organik bir unsurunu oluşturduğu kapitalist dünyada, bu kesimin yazgısı hâlâ belirlenmiş olmaktan uzaktır. Ancak ne olursa olsun, tarihin ona ayırdığı zaman sonsuz değildir ve komünistler savaşlarıyla bu zamanı kısaltmaktadırlar.

⁽¹⁸⁾ Karl Marks ve Fridrih Engels, Agy., c. 1, s. 118.

⁽¹⁹⁾ A. Lippert-Fögen. «Die deklassierte Klasse», Frankfurt am Main, 1974, s. 196, 199,

İkinci Dünya Savaşı'nın Trajik Sonuçları

İnsanlık tarihinde sayısız uzun ve yıkıcı savaşlar yazılıdır. Bununla birlikte, Alman faşizmi ve Japon militarizmince başlatılan İkinci Dünya Savaşı (1939–1945), insanlara bütün, öteki savaşlardan daha çok görülmedik acılar, eziyetler çektirmiştir. Aşağıda yer alan veriler bu savaşın halklara nelere mal olduğunu gösteriyor.

Genel İnsan Kaybı

Savaşa katılan ülkelerde (askersel hareketler 40 devletin topraklarında gerçekleşmiştir), Cephelerde öldürülen 15–17 milyon asker ve 1–2 milyon kadar partizan da içinde, insan kaybı 50–55 milyon arasındadır. 34–35 milyon yaralı hesap edilmektedir; bunlardan 20–25 milyonu sakat kalmıştır.

Sivil Halk Arasındaki Kayıplar

Açlık ve bulaşıcı hastalıklar 8 ila 12 milyon kişinin ölümüne neden olmuştur. Cephe gerisine yapılan hava bombardımanları 1–1,5 milyon kişiyi öldürmüştür. Alman faşistleri ve Japon militaristleri tarafından işgal edilen topraklarda milyonlarca sivil yok edilmiştir.

Barbarlığın Simgeleri

Avrupa'da 18 milyon kişi, Nazi Almanyası'nın değişik yerlerdeki faşist toplama kamplarında yatmıştır. Toplama kamplarında 11 milyon kişi can vermiştir. Auschwitz'de 4 milyon; Maidanek'te 1,5 milyon; Treblinka'da 800.000; Mauthausen'de 122.000; Dachau'da 70.000; Buchenwald'de 56.000.

Çeşitli Ülkelerde İnsan Kaybı (Sivil halk da içinde)

SSCB: 20 milyondan çok; Çin: 10 milyon; Polonya: 6 milyonu aşkın; Almanya: 6,5 milyon; Japonya: yaklaşık 2 milyon; Yugoslavya: 1,7 milyon; ABD: 1 milyondan çok; İngiltere: 800.000'i aşkın; Fransa: 600.000; Romanya: 460.000; Macaristan: 420.000; İtalya: 410.000; Çekoslovakya: 365.000.

İkinci Dünya Savaşı'nın yolaçtığı maddesel kayıplar, savaşa katılan ülkeler birlikte ele alındığında, 316,3 milyar dolar (o dönemin parasıyla) olarak değerlendirilmektedir. Bu savaşta Sovyetler Birliği, ulusal zenginliklerinin yaklaşık % 30'unu yitirmiştir. Alman faşistleri bu ülkede 1.710 kenti, 70.000'i aşkın büyük sayılabilecek köyü, 32.000 işletmeyi, 65.000 kilometrelik demiryolunu, 98.000 kolhoz, 1.876 solhozu, 2.890 tarım makineleri istasyonunu yıkmışlardır.

Savaş ve işgal boyunca Polonya, ulusal zenginliklerinin % 38'ini yitirmiştir. Hitlerciler bu ülkede işletmelerin hemen hemen 23'ünü yıkmışlardır. Başkent Varşova yerle bir edilmiştir.

Bu Bir Daha Yinelenmemelidir

Sovyetler Birliği'nin belirleyici bir rol oynadığı anti-hitlerci koalisyon ülkeleri tarafından, faşist Almanya ve İtalya ile militarist Japonya'nın yenilgiye uğraması günümüz dünyasının temellerini atmıştır, 35 yıldır Avrupa kıtası halkları baruttan söz edildiğini duymuyorlar. Bu kıtada sürekli bir barış yeni bir dünya savaşı tehlikesini yok etmenin vazgeçilmez koşuludur. Avrupa'da barışı, herşeyden önce sosyalist topluluk ülkelerine, kapitalist ülkeler Komünist ve işçi hareketine, bütün barış yanlısı örgütlere ve hareketlere borçluyuz. Barışı sağlamlaştırmayı, silâhlanma yarışını durdurmayı, savaş tehlikesinin önüne geçmeyi amaçlayan gerçekçi önerileri hep bu güçler öne sürmüşlerdir. Sosyalist topluluk ülkelerinin barışçı girişimleri özel bir önem taşımaktadır. Bunlar arasında şunları sayabiliriz:

- Kollektif güvenlik konusunda bir Avrupa antlaşması tasarısı;
- 1955–1960 arasında Varşova Antlaşması üyesi devletlerin silâhlı kuvvetlerinde 3.796.000'lik bir askersel güç indirimi;
- Varşova Antlaşması ülkeleri ile NATO üyesi ülkeler arasında bir saldırmazlık paktı imzalanması önerisi;
- Varşova Antlaşma devletlerinin Politik Danışma Konseyi'nin güvenlik sorunlarıyla ilgili bir Avrupa konferansının toplanması önerisi (1975'te Helsinki'de toplantı yapılmıştır);
- SBKP 24. Kongresi'nce hazırlanan Barış Programı ve SBKP 25. Kongresi'nde duyurulan Barış İçin Savaşım Programı.

Helsinki Konferansı'ndan bu yana sosyalist ülkeler aşağıda amaçlarını sıraladığımız bir dizi öneri ve önlem ileri sürmüşlerdir:

- Sonuç Belgesi'ni imzalayan tüm devletlerin, birinin diğerine karşı nükleer silâhı ilk kullanmama yükümlülüğü.

● Uluslararası ilişkilerde zora başvurmama üstüne evrensel bir antlaşma imzalanması;

● Avrupa'da askersel ve politik bağlaşımların genişletilmesi;

● Her tür nükleer silâh yapımının durdurulması ve bütünüyle yok edinceye kadar stokların adım adım eritilmesi;

● Halkları barış ruhunda eğitmek;

● Orta Avrupa'da NATO ve Varşova Antlaşması silâhlı kuvvetlerinin asker sayısının 900.000 indirilmesi;

● Nükleer silâha sahip olmayan devletlerin topraklarında bu silâhların stoklanmasını yasaklamak;

● Nükleer silâhı bulunmayan devletlerin güvenliği için garantilerin pekiştirilmesi konusunda uluslararası bir sözleşmenin imzalanması;

● Saldırı amaçlı stratejik silâhların sınırlandırılması üstüne Sovyet-Amerikan Antlaşması'nın imzalanması (SALT-2).

Sosyalist topluluk devletlerinin kimi öneri ve girişimleri, kimi Batılı güçlerin saldırgan emperyalist çevrelerinin karşı çıkması yüzünden uygulamaya sokulmadı. Yine de bunların hepsi uluslararası kamuoyundan geniş bir kabul gördüler ve çağımızın karmaşık sorunlarını yapıcı bir çözüme ulaştırmak için yumuşama için savaşımında, yeni bir dünya savaşı tehlikesini ortadan kaldırma savaşımında önemli bir rol oynuyorlar.

Demokratik Alman Cumhuriyeti'nin Gelişmesi

7 Ekim'de Demokratik Alman Cumhuriyeti 30 yaşında olacak. Sanayileşmiş bir ülke olan DAC, sürekli yüksek bir gelişme hızını korumuştur. Bu üç on yıl boyunca ulusal geliri 7,2 kat (1949'da 22 milyon marktan 1978'de 161.100 milyon marka, — 1975 karşılaştırmalı fiyatlarına göre —) ve kişi başına ise 8,1 kat artmıştır. Ekonominin ana sektörü sanayide net olmayan ürün 10,8 kat yükselmiştir.

Sosyalist sektörün ekonomideki payı % 53'den % 97'ye çıkmıştır; bugün devlet işletmeleri ulusal gelirin % 86'sını, kooperatif işletmeleri ise % 11'ini veriyor (1949'da bu rakamlar, sırasıyla % 47 ile % 6'ydı). Tüm sanayi üretimi sosyalist kuruluşlarca yapılıyor (1949'da % 72 dolayındaydı bu oran). 1949'da sanayi üretiminin % 28'ini çıkaran özel sektör, 11.000 işletmenin gönüllülük esasına dayanarak devletçe satın alındığı 1972 yılına dek varlığını sürdürdü. Tarımdaki yıllık ilişkileri de temelden değişti. 1949'da sosyalist sektör işlemeye elverişli toprağın % 5,1'ine sahipken, 1978'de % 94,8'ini elinde bulunduruyordu (% 85,4'ü kooperatiflerde, % 9,4'ü devlet çiftliklerinde). Başka bir deyişle, bugün cumhuriyetin ekonomisinde üretim araçlarının sosyalist mülkiyeti egemendir.

İşçi sınıfı, DAC'nde toplumsal ve politik yolgösterici güçtür. Tüm yürütmecilerin % 75'i, yerel yöneticilerin % 78'i, yargıçların % 71'i, Ulusal Halk Ordusu subaylarının % 70'i işçi ailelerden gelmektedir. Erkin sınıfsal niteliği, yedinci Halk Meclisi'nin toplumsal bileşiminde yansıyor (1976): 500 sayılandan 235'i fabrika işçisi (% 47), 127'si büro işçisi (% 25,4), 60'ı kooperatif çiftçisi (% 12) ve 78'i aydınlar ile öteki toplumsal grupların temsilcisi (% 15,6). İşçi sınıfının partisi Almanya Sosyalist Birlik Partisi, Halk Meclisi'nde en fazla sandalye sayısına sahiptir (127—% 25,4), öteki dört partiden her biri (Liberal Demokratik, Ulusal Demokratik, Demokratik Köylü Partisi ve Hristiyan Demokratik Birlik) 52 sandalyeye (% 10,4) sahiptir. 1978'de ASBP'nin 2 milyon'dan fazla üyesi vardı, onunla bağlaşıklık halindeki dört parti ise 344.000 üyeyi topluyor.

DAC'nin ulusal servetinin hızlı büyümesi, halkın yaşam düzeyinin sürekli yükselme temelidir. 1949'dan 1977'ye dek ekonominin sosyalist sektöründeki fabrika ve büro işçilerinin ortalama aylık geliri 290 marktan 954 marka çıktı. 1970'lerde asgari ücretler iki kez artarak, 300'den 400 marka çıktı (% 33) ve asgari yaşlılık ödeneği % 35 dolayında arttı.

Hükümet, konutlandırmaya büyük bir özen gösteriyor: 1970'lerde DAC gelmiş geçmiş en geniş konut programını yürürlüğe koydu. 1949'dan bu yana toplam 2.400.000 daire yapıldı ya da modernleştirildi (1971—1978 arasında bu sayı 1.090.000'di). Yalnızca beş yılda (1974—1978) 2.300.000

kişiyi yenilenmiş ev sağlandı. Devlet temel tüketim maddelerinin ve hizmetlerin fiyatlarını istikrarda tutmak için elinden geleni yapıyor. 1971–1977’de devlet harcamaları, 25.100 milyon markı kırıdan, 76.900 milyon markı fiyatlar, taşıma ücretleri ve hizmetlerden olmak üzere, toplam 246.900 milyon markı buldu (1978’de ülke ticaretinin 92.600 milyon marka ulaştığını anımsatalım). Bunun 62.900 milyon markı toplumsal güvenliğe, 20.100 milyon markı sağlık hizmetlerine, 50.600 milyon markı da halk eğitime gidiyordu.

Bugün tüm cumhuriyette on yıllık zorunlu öğrenim geçerlidir. 1949’da ortaöğrenim kurumlarındaki öğrenci sayısı 28.500, meslek liselerinde ise 16.000’di (10.000 kişiyi oranla 15 ve 8). 1978’de bu rakamlar, 227.500 ve 164.000’ü buldu (10.000 kişide 76 ve 98).

Parasız sağlık bakımı (doktor reçetelerine göre parasız ilâç da dahil) geniş ölçüde yürürlüktedir. Her 515 kişiyi bir doktor düşmektedir (1949’da bu oran 1.429 kişiyi 1’di). Ortalama yaşam süresi, erkekler için 59’dan 69’a, kadınlar için 64’den 75’e çıktı.

DAC’nin çarpıcı ekonomik başarıları, iç politik istikrarı ve barış ve yumuşamayı güçlendirmeyi amaçlayan dış politika çizgisi, ülkenin uluslararası saygınlığını artırmıştır. 1970’lerin başında DAC, SSCB’nin ve öteki sosyalist ülkelerin desteğiyle, kapitalist ülkelerin dayattıkları diplomatik ablukayı kırdı. Örneğin 1971’de, DAC, 30 ülkeyle, 1979’da ise 127 ülkeyle diplomatik ilişki kurdu. DAC, 1973’de Birleşmiş Milletler’e girdi. DAC’nin gelişmesi sosyalizmin Avrupa’da ve tüm dünyada konumlarının sağlamlaşmasıyla sıkı sıkıya bağlıdır.

Çağrı

14.Ekim'de sayılay ara seçimleri ve Senato üçte bir yenileme seçimleri oluyor. Bu seçimler anti-demokratik koşullarda, sıkıyönetim altında yapıyor. İşçi sınıfına, ilerici güçlere karşı çok yönlü baskılar, kanlı faşist saldırılar yoğunlaşıyor. Halkımız için seçim güvenliği kalmamıştır. Seçim yasasındaki gerici değişikliğin yanı sıra, sıkıyönetim sosyalist partilere, özellikle bağımsız adaylara karşı yeni engeller çıkarıyor. TKP üstündeki yasak sürüyor.

Seçimler eşiğinde emperyalizmin ülkemiz üzerindeki baskıları üsteliyor. Ekonomik, politik, askersel bağımlılığı artırma girişimleri yoğunlaşıyor. Merzifon üssüne yeni Amerikan askerleri indirildi. Militarist çevrelerin ülke yönetiminde ağırlığı artıyor. Hükümetin NATO'culuk, sıkıyönetimcilik ve kemerleri sıkma politikası faşizm tehlikesinin önünü daha da açıyor. Holdingçiler altın günler yaşarken, halkımızın yaşam koşulları hızla kötüleşiyor. İşbirlikçi, tekelci burjuvazi toplu sözleşme döneminde işçi sınıfının yükselen aktifliğini kırmak, bunalımın yükünü emekçilerin sırtına amansızca yüklemek istiyor. Hak isteyen işçileri sokağa atıyor. Köylülerin durumu daha da ağırlaşıyor, orta katmanlar yıkıma sürükleniyor.

Seçimlere katılan burjuva partilerinin ulusal çıkarları koruyacak halka esenlik getirecek hiç bir programları yoktur. AP, faşist MHP ve öteki gerici partiler, hükümetin halk çıkarlarına ters düşen politikasından alabildiğine yararlanıyor. Yığınların artan hoşnutsuzluğunu yalanla, dolanla seçimlerde kendi partilerine akıtmak istiyor. Gerici bir hükümet devirmesi ortamı hazırlıyor. Bunun yanı sıra egemen çevreler AP-CHP işbirliği yönünde girişimlerini de elden bırakmıyor.

CHP üst yönetimi iki yıla yakın uygulamasıyla halka verdiği sözleri tutmadı. Seçimlerde sola karşı daha açık, aktif cephe alıyor. AP ile işbirliği, MHP'yi aklama yoluna koyuluyor. Bu politika gericiliği daha da güçlendiriyor. Sol güçlerin eylem birliğinin etkinlikle gerçekleşmemesi de bu manevraları kolaylaştırıyor.

TKP seçime giremiyor, ama seçim kampanyasına aktif katılıyor. Bugünkü koşullarda, parlamentonun yapısında halktan yana bir değişme söz konusu değildir. Seçimler ülkemizin içinde bulunduğu derin bunalım-

lardan bir çıkış yolu getiremeyecektir. TKP bu çıkış yolu için ulusal demokratik cephenin gerçekleştirilmesini, halkın ileri demokratik erkinin kurulmasını zorunlu görüyor. Ancak, seçimlerde gerici-faşist güçleri geri-letmek olanağı vardır. Bu, yalnızca seçim günü, sandık başında değil, seçim öncesinde, daha bugünden anti-emperyalist, anti-faşist demokratik güçlerin en geniş eylem birliğini sağlamak, işçi ve emekçi yığınlarını savaş alanlarına çekmekle başarılı olabilir. TKP son dönemde gelişen yığın eylemlerini daha da yükseltmek yolundan yürüyor.

TKP'nin çağrılarına karşın, sosyalist ve demokratik güçlerin seçimlere komünistlerle ortak adaylarda anlaşarak girememeleri halkın ilerici eğilimlerinin seçim sonuçlarına yansımaları zorlaştıran önemli bir etken oluyor. Bu durumda TKP, bütün bu güçleri, gerici-faşist partileri geri-letmek CHP üst yönetiminin politikasını sergilemek için ortak eyleme çağırıyor. Bu yolda elde edilen her başarı tüm ilerici güçlerin ortak başarısı olacaktır.

TKP, halkımızı, anti-emperyalist, anti-faşist, demokratik istemleri en tutarlı bir biçimde savunan adayları desteklemeye çağırıyor:

– Sıkıyönetim kaldırılсын! İKD, TUS-DER ve kapatılan tüm demokratik örgütler açılсын! İlerici yayınlar üstündeki yasağa son verilsin! 141-142, tüm anti-demokratik yasalar kaldırılсын! TKP'ye özgürlük! Kürt halkı üstündeki ulusal baskılara son!

– MHP kapatılсын, faşist yuvalar dağıtılсын! Can güvenliği sağlansın! Faşist kırımların, cinayetlerin hesabı sorulsun! Devlet aygıtı faşistlerden arındırılсын!

– Ücretler, maaşlar, küçük üreticilerin taban fiyatları artırılsın! Zamlara son, kiralar indirilsin! Vergi yükü tekellere! İşçilere referandum, genel grev hakkı! İşten atmalara son! İş güvencesi! Demokratik toprak reformu!

– NATO'dan çıkılсын! Amerikan ve NATO üsleri sökülsün! İkili anlaşmalar yırtılсын! UPF'nin, emperyalist tekellerin, Ortak Pazar'ın dayatmalarına son!

– Silâhlanma yarışına son! Dünyada, bölgemizde barış ve güvenlik güçlendirilsin! Sovyetler Birliği ve tüm komşularımızla dostluk geliştirilsin! Anti-emperyalist, blok dışı barışçı bir dış politika!

Bu istemleri savunan bağımsız, TIP'li, TSIP'li, CHP'li, Kürt demokrat adaylara verilecek her oy, gerici-faşist partilere karşı olacaktır. TKP, halkımızı, seçimlerin yapıldığı her ilde bu istemleri en tutarlı savunan adaya oy vermeye çağırıyor.

Yurttaş,

Amerikan emperyalizminin, NATO'nun uşaklarına, eli kanlı katillere, Demirel'lere, Türkeş'lere, onlarla uzlaşanlara oy verme!

*Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi*

17 Eylül 1979

TÜSTAV

Güney Afrika Komünist Partisi Genel Başkanı Yusuf Dadoo yoldaş'a

Değerli Yusuf Dadoo yoldaş,

TKP Merkez Komitesi, tüm Türkiye komünistleri adına ve kendi adıma 70. doğum yıldönümünüzü kutlar, devrimci savaş selâmlarını yollarım.

Uzun yıllar boyunca, Güney Afrika halkının, ulusal ve sosyal kurtuluş savaşının en ön sıralarında yer aldınız. Emperyalizme, faşist teröre, ırkçı baskılara, ırk ayırımına karşı yılmadan savaştınız.

Güney Afrika Komünist Partisi'nin legal-illegal savaş dönemlerinde işçi sınıfının savaşlarına öncülük görevini yigitlekle, başarısında büyük payınız olmuştur. Afrikalıların, Hintlilerin, renkli ırktan halkların savaş örgütlerinin birleşmesinde çok önemli katkınız vardır.

Güney Afrika Komünist Partisi Genel Başkanı olarak, ülkenizde ırkçı-faşist egemenliği yıkmak, ulusal kurtuluş ve halkın erki ele alması için çetin bir savaş yürüttünüz, yürütüyorsunuz. Türkiye işçi sınıfı, halkımız, Güney Afrika halkının bu haklı savaşımıyla tam bir dayanışma içindedir. Türkiye komünistleri, Sizi, uluslararası komünist hareketin, Marksizm-Leninizme, proletarya enternasyonalizmine sınıksız bağlı seçkin bir savaş eri olarak tanıyorlar.

Değerli Yusuf Dadoo yoldaş,

Size 70. doğum yıldönümünüzde sağlık, esenlik ve uzun ömürler, çetin savaşınızda, sorumlu görevinizde büyük başarılar dileriz.

*Komünist selâmlarımızla
Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi
Genel Sekreteri
İ. Bilen*

5 Eylül 1979

Türkiye İşçi Partisi Genel Yönetim Kurulu'na

Sayın TİP'li arkadaşlar,

TKP Merkez Komitesi, bütün Türkiye komünistleri adına, TİP'in kurucu üyelerinden Ceyhun Can'ın faşist kurşunlarıyla, kahpece öldürülmesini nefretle protesto eder.

Ceyhun Can'ı halkımız, yaşamını işçi sınıfının, tüm emekçilerin kurtuluşuna adanmış, işçi sınıfının, tüm ulusal, demokratik güçlerin eylem ve cephe birliğiyle bu yüce ideale ulaşılabilirliğine inanmış, bu yolda bütün varlığıyla savaş vermiş yiğit bir devrimci olarak tanıyor. Partinizin, bütün TİP üyelerinin derin acısını kardeşçe duygularla paylaşıyor, Ceyhun Can'ın ailesine, yakınlarına başsağlığı dileriz. Ceyhun Can'ın anısını her zaman dipdiri yaşatacağız. Onun anısı, işçi sınıfının, halkımızın savaş birliğini kurmak yolunu aydınlatan bir ışık olarak kalacaktır.

Devrimci selâmlarımızla
Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi
adına
Genel Sekreter
İ. Bilen

11 Eylül 1979

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi'ne

Partinizin Kuruluş Yıldönümü nedeniyle, Küba komünistleri illegal koşullarda demokrasi, özgürlük ve sosyalizm ülküleri için özveriyle savaşan partinizin bütün üyelerine kardeşçe dayanışma selâmlarını iletirler.

Dostluğumuzu bir kez daha dile getirir, savaşınıza başarılar dileriz.

*Küba Komünist Partisi
Merkez Komitesi*

Eylül 1979

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi'ne

Değerli yoldaşlar,

Amerikan Komünist Partisi Merkez Komitesi, Partinin 60. kuruluş yıldönümü ve 22. Ulusal Kongresine gönderdiğiniz sıcak selâmlarınıza yüksek bir değer biçiyor.

Tartışmalarımıza büyük katkılarda bulunan ve katılmaları işçi sınıfı ve demokratik güçlerin gericilik ve soğuk savaş yanlılarına karşı kazandığı belirgin zaferin bir işareti olan 30 kardeş delegasyonu ilk kez kabul etmekten büyük mutluluk duyduk.

70'den fazla kardeş parti ve kurtuluş hareketi arasında Sizin de uluslararası dayanışmayı dile getirişiniz proletarya enternasyonalizminin gücünün etkili bir göstergesi oldu ve kamuoyunda ileriye uzanacak bir etki bıraktı. Hepsi de, ortak bilimsel teorimizin tarihsel ve kurtuluşa götüren özünü dile getiriyorlar. Bunlar, partimizin birliği, etkinleşmesi ve gelişmesinde yeni bir düzeyi yansıtan kongre çalışmalarımızın başarısına madde katkılarına bulundular.

Proleter enternasyonalizmi ve sosyalizm için, emperyalizm ve ırkçılığa karşı yumuşamayı dönüşsüz kılmak için SALT II, demokrasi, eşit haklar ve ekonomik güvenlik için yaptığımız yığın çalışmalarına bir yardım olarak, Kongremize gönderilen selâm mesajları, bu mesajlardan bölümler bir kitapçık içinde yayınlanacaktır. Aramızdaki kardeşçe bağlar daha da güçlenmiştir.

Size, tüm çalışmalarımızda başarılar diler, yiğit savaşınızı selâmlarız.

Yoldaşça selâmlarımızla

Henri Winson

Genel Başkan

Helen Winter

ABDKP MK

Uluslararası İşler Sekreteri

Eylül 1979

İÇİNDEKİLER

Sayfa

<i>Pavel Auersperg, Georg Kwiatowski, Carlos Nunez Anavitarte</i>	
Günümüz ve gelecek için geçmişi anımsayın	801
xx: Demokrasi ve devrim	807
<i>Vadim Zagladin, Ivan Frolov</i>	
2.000 yılının eşiğindeki dünya: Efsaneler ve gerçekler	831
<i>Petr Dülgerov</i>	
Kollektif çabaların başarısının güvencesi	844
xx: Sosyalist ülkeler komünist ve işçi partilerinin MK Sekreterleri- nin toplantısı	852
xx: Alman toprağında sosyalizm	857
<i>Nguen Than Le</i>	
«Gemiyle kaçan» göçmenler sorunu	874
xx: Ukudun sorunu Savaşım sürüyor	876
<i>Alvaro Delgado</i>	
Dayanışma çağrısı	880
<i>Ernst Henry</i>	
Günümüzde lumpen proletarya ve aşırıçılık	884
xx: İkinci Dünya Savaşının trajik sonuçları	892

ÖZEL SAYFALAR

xx: TKP Merkez Komitesinin çağrısı	897
xx: TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın Güney Afrika Komü- nist Partisi Genel Başkan Yusuf Dadoo yoldaşa mesajı	900
xx: TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın TIP Yönetim Kuruluna mesajı	901
xx: Küba Komünist Partisi Merkez Komitesinin TKP Merkez Kom- itesine mesajı	902
xx: ABP Komünist Partisi Genel Başkanı Henri Winston yoldaşın Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesine mesajı	903